

דברי הכנסת

הישיבה השלושים-ושש של הכנסת הארבע-עשרה
יום שני, כ"ט בחשוון התשנ"ז (11 בנובמבר 1996)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

תוכן העניינים

דברי יושב-ראש הכנסת

ברכת יושב-ראש הכנסת לעדה האתיופית

הודעת יושב-ראש הכנסת

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הודעת יושב-ראש הכנסת

הצעות סיעות העבודה, חד"ש-בל"ד-מרצ ומד"ע-רע"ם להביע אי-אמון לראש הממשלה

בשל: 1. ממשלת החרדה וההידרדרות בביטחון; . מדיניותו התומכת בהרחבת ההתנחלויות ואזלת-היד מול האלימות והפגיעה בנפש מצד הימין הקיצוני; . מדיניות הממשלה שהביאה למבוי סתום במשא-ומתן עם הפלשתינים

הצעת חוק הבזק (אישור תוקפה של התוספת לחוק הבזק, התשמ"ב-1982), התשנ"ז-1996

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק הפחתת הגירעון (תיקון מס' 2), התשנ"ז-1996

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הוראת שעה), התשנ"ז-1996

(קריאה ראשונה)

דברי יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי הכנסת, היום יום שני, כ"ט בחשוון התשנ"ז, 11 בנובמבר 1996. ישיבת הכנסת פתוחה.

כמנהגנו מדי יום שני, להלן רשימת הרוגי תאונות הדרכים במשך השבוע האחרון: חיים שמואל; אלעזר מעיין מאלפי-מנשה; ביילפלד אפרים מקדומים; סלומון פנחס מחולון; אדלר אלפרד מאילת; מרים בנימין מלהבים; קלימובסקי אידית; בן-ארצי עמי; מרגונאו ג'ורג', פועל זר; איימן מוחמד, בן 14, מסח'נין; מחמוד חמזה מאום-אל-פחם. סך הכול נהרגו 511 אנשים מתחילת השנה.

שוב אני אומר – שימו לב למספרם של העובדים הזרים.

ברכת יושב-ראש הכנסת לעדה האתיופית

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, אחינו בני העדה האתיופית חוגגים היום את חג "הסיגד", הוא יום הכיסופים לציון.

לפני כמה שעות הבאתי להם את ברכת הכנסת ליום החג הזה. ראיתי לפני מחזה מרהיב של אלפי יהודים הנאספים למרגלות ארמון הנציב, מפגינים את הזדהותם ואת אהבתם לציון, גם אחרי שעלו ארצה.

הרשיתי לעצמי להכות על חטא בשם כולנו, על התקלות שהיו בזמן קליטתם, והבעתי תקווה כי התערותם בחברה תהיה מהירה וקלה.

לכל בני העדה, לנציגם חבר הכנסת אדיסו מאסלה ולנציגיהם בצוות עובדי הכנסת אני מאחל חג שמח.

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

23 באוקטובר 1996: "ראש הממשלה מבקש להודיע ליושב-ראש הכנסת על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי השר לקליטת העלייה שב ארצה ביום ט' בחשוון התשנ"ז, 22 באוקטובר 1996. בברכה, דן נוה, מזכיר הממשלה".

ב-10 בנובמבר 1996 פנה מזכיר הממשלה ליושב-ראש הכנסת: "ראש הממשלה ביקשני להודיעך כי קבע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי השר זאב בנימין בגין ימלא את מקום שר התיירות בהיעדרו מהארץ, מיום כ"ו בחשוון התשנ"ז, 10 בנובמבר 1996, עד יום י' בכסליו התשנ"ז, 21 בנובמבר 1996. בכבוד רב, דן נוה, מזכיר הממשלה".

רבותי, כדי שלא יהיו ויכוחים, פנינו בבקשה לראש הממשלה שידאג לכך שהשרים התורנים יהיו נוכחים כאן. השרים התורנים הם: השר זאב בנימין בגין והשר יולי אדלשטיין.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הודעה למזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לדיון מוקדם – הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – מכירה אגב גירושין), התשנ"ז–1996, של חברת הכנסת נעמי חזן; הצעת חוק רשות כבאות והצלה, התשנ"ז–1996, של אברהם הירשזון; הצעת חוק בית-הדין לעבודה (תיקון – מתן פסק-דין או החלטה אחרת), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת יוסי כץ; הצעת חוק חובות המטפל בחולי מחלת האיידס, התשנ"ז–1996, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק זכויות חולה מחלת האיידס, התשנ"ז–1996, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק הביקורת הפנימית (תיקון – מבקר פנימי ממונה על תלונות ציבור), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת ראובן ריבלין; הצעת חוק לפיקוח על תעריפי חנייה בחניונים לרכב, התשנ"ז–1996, של חברת הכנסת דליה איציק; הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – קיצור וייעוד תקופת שירות המילואים), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר; הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראשות הממשלה (תיקון – רישום ההצבעה), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק לתיקון פקודת הסמים המסוכנים (תיקון – הדחה לסמים מסוכנים), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק לתיקון חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים (תיקון – רשות עיון לראשי עיריות), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת ראובן ריבלין; הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון – זכאות לסטודנט חד-הורי), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת חיים דיין; הצעת חוק נבחר

ציבור לרשויות המקומיות, התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת רענן כהן; הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – העברה אגב גירושין), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת מאיר שטרית; הצעת חוק הקמת מעונות יום במקומות עבודה, התשנ"ז-1996, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון – הגדרת תושב ישראל), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת האשם מחאמיד; הצעת חוק כלי הירייה (תיקון – השר המוסמך), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק יישוב סכסוכי עבודה (תיקון – הרכב המועצה), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת דוד ראם; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – זכות עיון במסמכים), התשנ"ז-1996, של חברי הכנסת א' הירשזון וש' עמור; הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון – הרכב המועצה), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת דוד ראם; הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – שמירת הסביבה והגנת החי), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת שמריהו בן-צור; הצעת חוק לימוד חובה (תיקון – זכאות לשאילת ספרי לימוד), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת דוד טל; הצעת חוק להסדרת פעולותיהם של מוסדות מוכרים זרים להשכלה גבוהה, התשנ"ז-1996, של חברת הכנסת דליה איציק; הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון – הקלות בדמי ביטוח למשפחות ברוכות ילדים), התשנ"ז-1996, של חברי הכנסת ש' יהלום וא' רביץ; הצעת חוק הארכיונים (תיקון – הוראות שונות), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק רשות איכות הסביבה, התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – מועד חידוש הרכב המועצות), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק חינוך ממלכתי (הערבית כמקצוע חובה), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (שינוי שמות שכונות), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת בן/בת זוג), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אפי אושעיה; הצעת חוק רשות השידור (תיקון – זכויות הממשלה בשידורים), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק עובדי המעבדות, התשנ"ז-1996, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק יום חופש לבחירה (יום תחילת הלימודים של ילדי העובדים), התשנ"ז-1996, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תיקון – המימון בבחירות חוזרות), התשנ"ז-1996, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק דמי קיום ונסיעות בתחבורה הציבורית לבנות שירות לאומי, התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת שמריהו בן-צור; הצעת חוק הפיקוח על מעונות (תיקון – מתן שירותי דת), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת שמריהו בן-צור; הצעת חוק הגנת הדייר (תיקון – קביעת דמי שכירות מינימליים), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – שירותי בריאות בבתי-הספר), התשנ"ז-1996, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הסברת זכויות הנכה, התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת בן זוג), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אדיסו מאסלה; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – איסור גבייה עבור חניונים בבתיים חדשים), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אדיסו מאסלה; הצעת חוק חובת שימוע לעובד מפוטר, התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת דוד ראם; הצעת חוק לעידוד השקעות הון בחקלאות (תיקון – מסלול הטבות חלופי), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת שלום שמחון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

לפני שאני עובר לסעיף הבא, האם נציג הממשלה נוכח? אדוני מזכיר הכנסת, האם הוא בבניין?

עד שיגיע נציג הממשלה ונעבור לדון בהצעות אי-האמון, קראתי בעיתון שיש בעיה באשר לתוצאות ההצבעה הקודמת. ואכן היו מספר אי-דיוקים בהצבעות אי-האמון, אבל מאחר שראיתי מי הצביע ומי לא הצביע ואיך הצביעו, לא מצאתי לנכון להיכנס לשאלה הזאת, שהרי גם באופוזיציה היו כאלה שלחצו על הלחצן וקולם לא נקלט, ואילו הייתי פותח ומתקן, קרוב לוודאי שהתוצאה היתה שוויון. גם אני עצמי הצבעתי ומשום-מה נכתב בעיתון שלא הצבעתי. נכון שהצבעתי במקום חבר הכנסת בן-צור שסיהן כמה דקות לפני כן כיושב-ראש הישיבה וקולו לא נקלט.

לכן, התוצאות היו אותן תוצאות ולא רציתי להיכנס לשינויים, בסופו של דבר הייתי מגיע לאותה תוצאה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

מה אדוני מבקש, לסדר הדיון?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא, בשולי הדברים שלך, לא הייתי טורח לומר זאת אלמלא הוספת דברים לאחר שדבר היה סגור וגמור. אם כבר אמרת מה שאמרת, אני רוצה להוסיף, שעל-פי תקנון הכנסת, חבר כנסת שהודיע מייד בעת ההצבעה על כך שהוא טעה בלחיצת הכפתור, מתקנים – אני הייתי זה שהודיע – ולא תיקנת אז על-פי בקשתי. גם עכשיו אני לא דורש את זה, אבל אם כבר טרחת להסביר מה קרה בהצבעה הזאת, אני מוסיף את דברי ההסבר שלי. לפחות מבחינתי – – –

חיים אורון (מרצ):

זה בעקבות – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אני שם לב שזה בא בעקבות כל מיני כרוזים אנונימיים שמסתובבים בכל מיני מקומות.

היו"ר ד' תיכון:

שעולים הרבה כסף.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

שעולים הרבה כסף. לדעתי, לא היה צריך להגיב עליהם, אבל אם הגבת, תוסיף גם את התגובה שלי.

חיים אורון (מרצ):

אולי תסבירו לנו מי מוציא אותם?

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע.

יוסי כץ (העבודה):

זה עניין פנימי של הקואליציה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, זה לא עניין פנימי של הליכוד. מה שקרה הוא: חברת הכנסת סופה לנדבר לחצה, וראיתי שקולה לא נקלט. אם הייתי משנה בשבילו ומשנה בשבילה היינו מגיעים לאותה תוצאה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אתה צודק. אני ביקשתי לצרף אותה, לכן היה קיזוז.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני, אני דיברתי על הכרזים, לא דיברתי – – –

היו"ר ד' תיכון:

הבנתי. רבותי, מה עם נציג הממשלה?

רענן כהן (העבודה):

אין ממשלה ואין נציג.

יוסי כץ (העבודה):

הממשלה לקחה ברצינות את תוצאות ההצבעה.

דוד צוקר (מרצ):

אני מציע שיהושע מצא יושב.

יהושע מצא (הליכוד-גשר-צומת):

יהושע מתנגד.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן, אני בסך הכול עונה על שאלה שיציג בפני בתוך שנייה חבר הכנסת אורון. למה שלא אענה לפני כן ואטפל בעניין? לפני שהוא שואל אני שואל.

דוד צוקר (מרצ):

מהי התשובה?

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ממתינים עד שהממשלה תשלח את נציגה, אלא אם כן – – –

רענן כהן (העבודה):

היות שאין ממשלה, אנחנו מוכנים שהדיון יתחיל בלי הממשלה. אנחנו מוכנים גם ישר להצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת רענן כהן, תאמין לי שאני יודע מה לעשות. אני מנסה לנהל את המוסד הזה – –

קריאה:

הנה הממשלה.

הצעות סיעות העבודה, חד"ש-בל"ד-מרצ ומד"ע-רע"ם להביע אי-אמון לראש הממשלה

בשל: 1. ממשלת החרדה וההידרדרות בביטחון; . מדיניות התומכת בהרחבת ההתנחלויות ואוזלת-היד מול האלימות והפגיעה בנפש מצד הימין הקיצוני; . מדיניות הממשלה שהביאה למבוי סתום במשא-ומתן עם הפלשתינים

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ממשיכים. הצעת סיעות העבודה, חד"ש-בל"ד-מרצ ומד"ע-רע"ם להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל: 1. ממשלת החרדה וההידרדרות בביטחון – הצעת סיעת העבודה; 2. מדיניות התומכת בהרחבת ההתנחלויות ואוזלת-היד מול האלימות והפגיעה בנפש מצד הימין הקיצוני – הצעת חד"ש-בל"ד-מרצ; 3. מדיניות הממשלה שהביאה למבוי סתום במשא-ומתן עם הפלשתינים – הצעת מד"ע-רע"ם. ינמק חבר הכנסת שלמה בן-עמי. בבקשה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חמישה חודשים בלבד חלפו מאז הקמת הממשלה, ואין לך מעשה ממעשיה ומחדל ממחדליה שאינו קורא לאי-אמון. הרי לא היתה ממשלה בישראל שכך הרימה יד וכך נתנה דרור להתקפות על מוסדות המדינה וסמלי הממלכתיות הישראלית. אפשר היה גם להביע אי-אמון על כי עידן המצוינות שהובטח לנו עם הרכבת הממשלה אינו אלא שרשרת מביכה של מצעדי איווילת ודרכי עבודה שלומיאליות. הרי מלחמת המנהרה כללה בתוכה את כל מרכיבי הכשל וההרפתקנות של הממשלה הזאת.

יכולנו גם לקרוא לאי-אמון על שעידן המצוינות מסתבר כבר עכשיו כעידן של אטימות חברתית קשה. מה יעשה עידן המצוינות – יביא לצמיחה גדולה יותר מ-7% בשנה, שהיא כשלעצמה כבר שיא עולמי

בין המשקים התעשייתיים? יביא ליותר השקעות בחינוך אחרי שהמשרד הזה הגיע בימי ממשלת העבודה כמעט למעמדו התקציבי של משרד הביטחון? יגביר עוד יותר את השקעות החוץ בישראל אחרי שאלה גדלו פי-20 רק בגלל הפתיחות המדינית של ממשלת העבודה? יקטין עוד יותר את האבטלה אחרי שזאת הגיעה כבר לממדים של אבטלה חיכוכית בלבד, וזאת בעידן של עלייה המונית ובשעה שמשקי המערב נאנקים תחת אבטלה בהיקפים דמיוניים של 10%-20%? לא רק שעידן המצינות הזה אינו עושה דבר מכל אלה; הוא מחולל נסיגה עד כדי קריסה הקורעת את הרקמות של החברה הישראלית.

גם בעבר נאלצו ממשלות לקצץ קיצוצים ולגזור גזירות, אבל הדאגה לקונסנסוס החברתי התבטאה תמיד בחתירה לעסקות חבילה ולאמנות חברתיות. גבהות הלב שלכם מקצצת בלא הידברות, פוצעת שכבות ובני אדם בלא להציע תקווה.

אבל הקרע שנפער איננו רק כלכלי, וגם על כך ראוי אולי לקרוא לאי-אמון. כאילו נדחקה ונשתכחה השעה האפלה של רצח יצחק רבין, אנחנו שומעים היום כיצד היריב הפוליטי שב להיות אויב. האם לא זאת המשמעות של האמירה של ראש הממשלה, כי האופוזיציה חוברת לאויבי ישראל בביקורתה כלפי ממשלתו? איך הגענו לכך, ומי אחראי לכך – אם לא רוח הקנאות הרעה שנשתחררה כאן בביטאונה של תנועה מרכזית בממשלה, תנועה שראשה הוא לא פחות ולא יותר מאשר שר החינוך והתרבות – שייכתב כי הג'ורה סתומה בחיידקי מרצ, דראושה וטיבי וכי אנשי האופוזיציה בישראל הם גרורי הזוחלים של ערפדי הרוצח מעזה, אנשי האופוזיציה הם נברנים, חיות טרף, בבונים המקפצים בין העצים ומקשקשים בזנבותיהם; פרס הוא מי שחבר עם שופכי דמים כי הוא ממילא מנהיגה של מפלגת העבודה הערבית – – –

קריאות:

מאיפה זה?

שלמה בן-עמי (העבודה):

עיתון "הצפה".

האם מן הסביבה הרוחנית – –

קריאה:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, הוא ענה, עיתון "הצפה".

שלמה בן-עמי (העבודה):

– והפוליטית הזאת רוצים להציע היום מינהל חינוך ערכי לילדי ישראל? האם על החינוך הערכי לכלל ילדי ישראל יכול לנצח מי שמועצת תנועתו, "בני עקיבא", קיבלה החלטה הקוראת לסירוב פקודה אם היא נוגדת את ההלכה ומחייבת שהחלטות גורליות יתקבלו רק ברוב יהודי מיוחס? זה החינוך הערכי לעם שסוע? זו הקריאה לאחדות ערב ההכרעה על פינוי חברון?

על כל אלה ועל מורסות רבות אחרות שטיפחתם וזריתם עליהן מלח ניתן וצריך לקרוא לאי-אמון.

אבל היום האי-אמון הוא התרסה על כי הייתם לממשלת החרדה וההידרדרות, ממשלת הביטחון באמצעות היסטוריה. מדיניות החוץ והביטחון של ישראל, שנישאה במשך שנים על גבם השקול והמפוכח של דוד בן-גוריון, אשכול, רבין, פרס, שמיר וארנס, היא היום בעיקרו מהלך של תקשורת ויחסי ציבור – הכול מתחיל ונגמר בהבזקי המצלמה. רק ראש ממשלה שכך נוהג יכול להפיץ את האמרה האורוליאנית, שהוא הוציא את ישראל מבידודה הבין-לאומי, בשעה שאולי רק חייל יפני שנשכח ביערות אסיה יכול עוד להכחיש ששנות שלטונה של העבודה היו שנות התחברות מחודשת ומסעירת דמיון של ישראל לקהילייה הבין-לאומית.

היום שבה המולדת להיות בסכנה בגלל הקריאה המעוותת שנתניהו קורא את המציאות המדינית באזור ובשל האובססיה שלו לכפות על המזרח התיכון את הרטוריקה של ימי הבחירות. גישתו היהירה של נתניהו כלפי הפלשתינים והעולם הערבי השיבה לאש"ף ולסוריה, ומי יודע, אולי אפילו למצרים, את האופציה המלחמתית.

שום מדינאות באמצעות התקשורת ויחסי הציבור לא תוכל למחוק את העובדה, שהממשלה היא האחראית הבלעדית לכך שנסתתמו דרכי שיתוף הפעולה עם מדינות המגרב והמפרץ. שום תרגילי הסחה תקשורתיים אין בהם כדי להסתיר את העובדה, כי נתניהו הוא זה שפתח בלשון איומים על סוריה, ושר בכיר בממשלתו אף איים כי ימחק אותה מעל המפה, והיא הגיבה בהזת כוחות מאימת ומתוזמנת עם תמרון מצרי יומרני בדרום.

רק ממשלה שאופק עולמה האסטרטגי צר כרוחב מנהרת הכותל ותפיסת הביטחון הלאומי שלה מקובעת במתחם שבין תל-רומיידה ובין גבעת אבו-סנינה תזניח כך את מסלול התיווך לשלום עם סוריה, תוך הפרחת ססמאות סרק נוסח "לבנון תחילה" ו"משא-ומתן בלי תנאים מוקדמים". אין דבר כזה – בלי תנאים מוקדמים. גם בגין לא ניהל משא-ומתן בלי תנאים מוקדמים. נוסחת "בלי תנאים מוקדמים" היא אליבי לדריכה במקום ולהקפצת שעון העצר לספירה לאחור למלחמה.

רק ממשלה צרת מבט וחסרת הבנה אזורית אמיתית יכולה לפתוח את שלטונה בהפצצת ידידיה בעולם בתיקי מסמכים על כל פשעי דמשק, תוך הזנחת הדיאלוג החיוני אתן על אירן ועירק; וגם דיאלוג על פקיסטן, מדינה גרעינית שזה עתה התחוללה בה הפיכה, לא יזיק. וכל זאת כדי לרוץ לאותן ידידות מאוחר יותר ולהתחנן שיפעילו את השפעתן על סוריה כדי להביא להורדת המתח בצפון, מתח שכל-כולו מעשה ידיה והצהרותיה של הממשלה.

אדוני ראש הממשלה, אתה נושא באחריות ישירה ובלעדית לכך שמורא המלחמה שב למזרח התיכון ולכך שתקוות השלום טבעו בים של פסימיות השוטף היום את הארץ מקצה לקצה. חדל לחפש מחסה מן האמיתות הקשות על מצבה הביטחוני והאסטרטגי של ישראל בים המלל הפונדמנטליסטי הזה, שחלקו לקוח מן הגרסא דינקותא שלך וחלקו שאול מן המלל התימהוני של ידידיך מן הכנסיות האונגליסטיות בארצות-הברית ומחוצה לה. בשעת האמת לא הם יושיעו אותנו, כי לא רק לחלון הזדמנויות חיצוני אנחנו זקוקים, גם חלון ההזדמנויות הפנימי מראה סימני סגירה. החברה מקוטבת, העם מפולג, המוטיבציה הצבאית והחברתית נשחקת.

אדוני ראש הממשלה, אתה מחזיר אותנו למלחמה על סמלים ועל מיתוסים, לא על אינטרסים ועל ביטחון. את הצעידה הנועזת של ממשלת רבין אל העתיד המרת בנוסטלגיה משתקת אל העבר שבו כל מנהרה יכולה להפוך לסלע קיומנו. סלע קיומנו הוא אכן השלום הבטוח, אבל זה לא ייכון כאשר ראש הממשלה לא מבין שריבונות, אפילו הריבונות על ירושלים, מחייבת שייעשה בה שימוש מושכל ורגיש. ערים רב-דתיות ורב-עדתיות הן בבחינת היכלי חרסיהן שבירים הנידונים לניפוח אם הריבון בהן נעדר את המגע של מנצח חברתי רגיש. במבחן הזה נתניהו נכשל והוא הכשיל את ירושלים, ולא יהיה שלום אם לא תסטו ממסלול ההתנגשות היהיר עם הממשל האמריקני.

יועץ התקשורת שלך, דוד בר-אילן, התבטא בסוף השבוע, כי אם נוותר על הסיוע של ארצות-הברית – אגב, מה קורה עם זה, כבר התחלנו לוותר? – נצטרך זו את זו במידה שווה. הוא גם התרברב, כי 50 מיליון אוונגליסטים בארצות-הברית הם צבא התומכים של נתניהו בעת עימות אפשרי עם ממשל קלינטון. כדאי שהרבנים עובדיה יוסף ופרוש ושך ורבנים אחרים יקשיבו היטב – צבא הישועה של נתניהו הוא שילוב מאוד ייחודי: מצד אחד משיחיות השקר של חב"ד ומצד שני מיליוני נוצרים, צבא המאמינים של משיח שכבר הגיע. על זה נאמר: העכבר ששאג. אלה יכניעו את קלינטון בעת הצורך, וכך יבוצר סלע קיומנו.

את מי תעירו באמצע הלילה אז, כדי שיתחנן בפני סוריה ואירן שיעצרו חוליית טרור שהיתה או לא היתה? את ידידכם המטיף ההוא מאלבמה במקום את ראש ה-הורידו את הטון, פושטי יד ורגל, מקצצי קצבאות ומנווטי הכלכלה למיתון. ארצות-הברית היא עדיין ערבות המשנה המוצקה ביותר של סלע קיומנו.

הנה שר התעשייה והמסחר – את נפלאותיו בתור שכזה עוד לא ראינו. ההשקעות גוועות, עיירות הפיתוח קורסות, תעשיות מתמוטטות, הצמיחה מידלדלת, היצוא קפוא, ועכשיו לא נותר לו אלא להכין את העם ואת הנוער בבתי-הספר למלחמה עם סוריה. הסתבר כי בממשלת הקיצוצים והמיתון של נתניהו אפסו הסיכויים ששרנסקי יממש את הבטחותיו למצביעיו. לאומנות קיצונית ולשון מלחמה נותרו מפלטו האחרון.

משום מה, השרים בממשלת נתניהו מתעקשים להפוך את פסיכוזת המלחמה עם סוריה לנבואה המגשימה את עצמה. על הפרק היום מחזה האימים הנפרס לנגד עיניה של אומה משתאה וסתומת פקקים – בחברון מצד אחד, ומצד שני לנוכח הכוננות המתקשרת ביותר בתולדות המדינה בגלל חוליה, שלך תדע אם היתה או לא היתה.

בחברון הנתק עם הפלשתינים הוא מוחלט. לאור האובדן המוחלט של אמון בין הצדדים, הם מבקשים היום ממך ערבויות שחברון אינה סוף הדרך. לאור העובדה שאתה הפכת את חברון למין סטלינגרד

דתי, "מאז ולתמיד", הם רואים כיצד כל שלטונך עומד על יכולתך להשיג הסדר שונה באופן מהותי מזה שהושג על-ידי הממשלה הקודמת, והם נהנים להחזיק אותך תחת איום של שחמט. אתה והציפיות הלאומניות המתלהמות ששחררת אחראים לכך שחברון היתה לעיר מקלט של שיכורי עימות, הלומי כמיהת מלחמה, מקדשי ברוך הגבר ומורשתו, שעדיין מכינים לך תרגילי הרחבת היישוב אל תוך רובע חזקיהו ובאזור השוק הסיטוני הערבי. הם מאיימים על כולנו בשואה, כמלותיהם שלהם. זאת עליך לזכור – שום סידורי ביטחון לא יעזרו, חברון תמיט אסון על כולנו.

והרי הבעיה היא לא רק חברון. אותם אנשים שצעקו "רבין רוצח" ו"רבין בוגד" ונשאו את תמונתו עם צלב הקרס בשעה שאתה נאמת בכיכר-ציון, הם אלה המחזיקים היום צבאות פרטיים נוסח "הוועד לביטחון בכבישים".

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

כמה זמן יש לו – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בונים, הוא כבר מסיים.

שלמה בן-עמי (העבודה):

הם מסיירים בערי הגדה, מציבים מחסומים ועוצרים אזרחים ואנשי משטרה פלשתינים לבדיקה. רכבת על נמר בדרכך לשלטון, ואתה מסכן את ביטחון ישראל בהעדר תעוזה פוליטית וציבורית להשיב הנמר לסוגרו.

היו"ר ד' תיכון:

תשתדל לסיים בבקשה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני אעשה מאמץ לגמור מהר.

כוננות הפיגוע הראוותנית – מדוע היית צריך לדווח לאומה כולה על מגעך המדיניים לנטרול החוליה המפגעת, שאם היא קיימת היא לא נתפסה, ולכן היא לא נוטרלה? מעתה על כל התרעה אתה תזעיק נשיאים וראשי מדינות והם לא יבקשו ממך דבר בתמורה, כמו למשל שתשנה את מדיניות העימות שלך למדיניות של שלום? ככלות הכול, הם לא נבחרו על-ידי אזרחי ישראל כדי שיעירו אותם באישון

לילה כל אימת שיש צורך לשחרר פקקים בכבישי ישראל. אולי בכלל ראוי להכניס את קלינטון וקוהל לקבינט הביטחוני? אבל אז תצטרכו להקשיב לעצותיהם בתהליך השלום.

האם יש הסבר לעובדה, שמאז נכנס נתניהו לתפקידו, נמצאת המדינה כל הזמן על סף פורענות ביטחונית חמורה? נתניהו יצר במו-פיו ומעשיו את מהומת המלחמה עם סוריה – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – – –

שלמה בן-עמי (העבודה):

– – ואחרי כן הפך עולמות כדי להורידה מן האופציה המלחמתית; והיא, בלא שירתה כדור אחד, הציבה לו אתגר, וחייבה אותו להעלות את תקציב הביטחון במקום לקצץ אותו. מה כל המהומה התקשורתית הזאת סביב שאלות ביטחון רגישות? האם העבירו את "הבור" לאולפן של דן שילון? האם ביטחון הוא עוד סחורת רייטינג מצויה?

היו"ר ד' תיכון:

תסיים, בבקשה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

הסיפור הזה הוא המונטאז' התמוה, השערורייתי והמתקשר, אולי המתקשר ביותר בתולדות המאבק של ישראל בטרור. סופו שהוא רק כרסם בדימוי הביטחוני של ישראל ובאמון של האזרחים, כי לממשלתם יש כלי אמת להגנה על ביטחונם האישי.

תמיהות מתעוררות גם באשר לתפקיד שלכאורה מילאו כאן סוריה ואירן. מדינות שכל האסטרטגיה ההסברתית שלהן מיועדת להילחם בתדמיתן כמדינות התומכות בטרור הודו ככה סתם, מפני שנתניהו הוא זה שאינו מציע להן שום מהלך שלום בתמורה, הן הודו שהן מדינות טרור ונתנו הנחיות למפגע להחזיר את מכונית התופת למקומה. טוב לדעת מעתה שנתניהו סומך על מלתם של אסד ורפסנג'ני. הרי החוליה לא נתפסה, התנאים שהולידו אותה ממשיכים להתקיים, ולמרות זאת מלתם של אויבי ישראל אלה היא עניין הניתן למדוד אותו בערכים ביטחוניים.

כמו במקרה של הזזת הסורים בצפון כך גם בעניין החוליה המפגעת שמת את עצמך, אדוני ראש הממשלה, את עצמך ואת כולנו כבני ערובה של שליטי דמשק וטהרן. הם יהיו מעתה האחראים הבלעדיים למפולס הפאניקה הלאומית, שלא לדבר על שיתוק הכלכלה הנגזר מכך. לפני שאתה

ממשיך באישור התקציב לא-תקציב שלך, כדאי שתתייעץ גם אתם. השפעתם על התקציב לא קטנה מזו של גשר או ש"ס.

האמת היא, אדוני ראש הממשלה, שססמת הביטחון והשלום שלך היתה למלכוד קטלני שבו אין ביטחון ואין שלום, ולכן לא היתה סיבה לבחור בך ואין סיבה לתת בך אמון היום. במשבר הכוננות המתקשרת אתה עצמך הוכחת שהמזרח התיכון הוא כלים שלובים ואפילו שלום עם הפלשתינים אין בו די, שהרי מסתבר כי סוריה ואירן, אולי לא פחות מארצות-הברית, הן השותף שבלעדיו לא יהיה כאן ביטחון, והרי אתה העלית את הפיגועים לדרגה של משתקי התהליך המדיני.

היו"ר ד' תיכון:

נא לסיים.

שלמה בן-עמי (העבודה):

לסיכום – אתה וממשלתך, אדוני, הפכתם את המלחמה ואת קולות המלחמה לדלק המניע מחדש את המזרח התיכון של חרדותינו. אם אין לכם מדיניות שלום, אם נסתתמו לכם פתחי המילוט המדיניים, מה אתם מקצצים בביטחון? את האזרחים כבר הכנסתם לפאניקה ולכוננות ספיגה, ואילו אתם לא נותר לכם אלא לשוב ולבדוק את מלאי התחמושת, לעדכן את הכשירות של מערכי הלחימה ולהאיץ תוכניות פיתוח שמטרתן להקל את יחסי השחיקה בשדה הקרב.

, אתה באמת מאמין שניתן ליישם ערכים אלה בישראל, READ MY LIPS ואתה איש כלכלת השוק ו- שהיא בבחינת פלנטה אחרת, עם מלחמת דת ופקקי טרור, אשריך על זחיחות הדעת שלך. כי אכן אין ביטחון ואין שלום ואכן לא היתה סיבה לבחור בך וודאי שיש לקרוא היום בקול גדול לאי-אמונו של הבית הזה בך ובממשלתך.

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, אני רוצה להזכיר – עשר דקות על-פי התקנון. הפעם גלשנו לעבר 16 דקות.

חבר הכנסת עזמי בשארה – באותו נושא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הוא ביקש אי-אמון בממשלה?

היו"ר ד' תיכון:

לא. מה לעשות שאני מודד את הזמן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הוא ביקש אי-אמון בעם או בממשלה?

היו"ר ד' תיכון:

תשאל אותו בתורך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין, בתורך. בבקשה.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת ברק, אני אומר לך שאתה קובע כאן נורמות – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אפשר להתחיל?

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. אני מכבד את חבר הכנסת ברק, אבל הוא, כנראה, דומה לחבר הכנסת דן תיכון; שניהם לא יכלו לשבת והם כל הזמן נעו, נכון? תודה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחרונה נבהלה דעת הקהל בישראל ובעולם מאיתותים ברורים המצביעים על שימוש אפשרי באלימות במקרה של פריסה מחדש בחברון. דוח סודי שחובר על-ידי צה"ל, השב"כ והמשטרה, שנחשף בערוץ הראשון של הטלוויזיה בסוף השבוע, מפרט תסריט התרחשויות אימתני. החל מפגיעה אפשרית בראש הממשלה ובשר הביטחון ועד השתלטות על 20 בתים בחברון שבהם גרים היום ערבים, בטענה כי מדובר ברכוש יהודי.

קשה להבין את הבהלה הפתאומית. הרי העיתונות הישראלית מדווחת כל יום על טיפוח מיתוס הרוצח ברוך גולדשטיין בקרב חוגים נרחבים והולכים, תחת הקוד של מסירות הנפש וקידוש השם. בעניין זה, אגב, אני ממליץ במיוחד לקרוא את מאמרו של נדב שרגאי מיום שישי האחרון בעיתון "הארץ". כידוע, כאשר מדובר ביחסיהם עם האוכלוסייה הערבית אין המתנחלים מסתפקים בתכנון ובאיומים. האלימות היא שיטת חיי היום-יום שלהם; האלימות והמאסת החיים הן צורות ההתייחסות היחידות האפשריות לאוכלוסייה הערבית הסובבת אותם, בחברון ובמקומות אחרים.

היו"ר ד' תיכון:

תסלח לי רגע, חבר הכנסת עמיר פרץ, אתה מפריע לנואם. הוא מסתכל לעברך ואתה ממשיך.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מתנצל, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כך, למשל, נפגעו חמישה פלסטינים, בהם ילדים, אחרי שמתנחלים שרפו את ביתם בשבוע שעבר. וחשוב לומר כי מדובר במשפחה פלסטינית שביתה סמוך להתנחלות קריית-ארבע, משפחה זו סובלת כבר 20 שנה מהטרדות בלתי פוסקות, מתלוננת באופן שיטתי במשטרה ותלונותיה אינן מטופלות. אלא שהניסיון מלמד שהתעללות והשפלה אינן יכולות ליהפך לשגרה בחייו של עם, והעם הפלסטיני מסרב לקבל את השגרה הזו.

כבר אמרנו בבית הזה, שבחברון סובלים 200,000 פלסטינים מהתעללות של 50 משפחות יהודיות, אבל היום אני רוצה להזכיר לכם שוב, כי הם עושים זאת בחסות – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ההתעללות האחרונה בשבוע שעבר היתה בתושבי אבו-גוש, שבאו לבקר ברמאללה את הדודה שלהם – – –

סאלח טריף (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זאת היתה התעללות – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין, קריאת ביניים כן – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

דרך אגב ---

קריאות:

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

למה אתה דואג לאבו-גוש, תדאג גם לחוסאן ---

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נאף מסאלחה (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת מסאלחה. חבר הכנסת ראובן ריבלין.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

רבותי.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ראובן ריבלין, אני מדבר אליך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

תודה. בבקשה --

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

תתפלא, חבר הכנסת ריבלין, אני מסכים אתך, זאת בעיה, אלא שאני, עכשיו, מדבר על מתנחלים, ואני לא יודע מה אתה מציע. אנחנו לא מדברים על 100,000 המתנחלים הפלסטינים ברמאללה אלא על 50 כובשים, 50 משפחות של כובשים בחברון, שההתעללות בשכניהם היא שיטת חיים בשבילם. זה שמטרה תופסת אנשים ללא חוק ומתעללת בהם, אני מסכים אתך, אני מגנה את זה, אבל אנחנו מדברים עכשיו על משהו אחר לגמרי. אנחנו מדברים על כיבוש, ממש על כיבוש --

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שריד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הכיבוש הזה --

היו"ר ד' תיכון:

אין סוף להערות האלה.

יוסי שריד (מרצ):

ברשות הנואם – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, זה ברשותי.

יוסי שריד (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, אני לא נותן, אני מבקש ממך. חרגנו. אתה בוודאי תוכל להתבטא במרוצת היום – – –

יוסי שריד (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אני לא נותן ותראה איך אתה, בכוח, מנסה לכפות עלי את דעתך.

יוסי שריד (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שריד, אתה מנסה בכוח לכפות את דעתך עלי.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

היום אני רוצה להזכיר לכם שוב, חבר הכנסת ריבלין, כי 50 המשפחות האלה עושות זאת בחסות שלטון הכיבוש, ששומר עליהם. החוק היחיד ששלטון הכיבוש מסדיר בין המתנחלים לבין האוכלוסייה הערבית הוא חוק ההשפלה הקולקטיבית הלאומית וההשפלה האינדיווידואלית של האנשים בחיי היום-יום שלהם. לכן אין זה רלוונטי, אני מדגיש, אם מדובר במתנחלים מטורפים או שפויים, ואין זה רלוונטי אם מסירים גרעין של מתנחלים קנאים או לא מסירים. כל הגרעין של המתנחלים בחברון הוא גרעין של השפלה לאוכלוסייה המקומית, ולא יכול להיות אחרת. אם המתנחלים קנאים, שפויים או מטורפים, לדעתי זה בכלל לא רלוונטי. כל המפעל הוא מפעל של השפלה.

ממשלת ישראל, במקום להפסיק סוף סוף את מסכת פעולתו של החוק הזה, של הכיבוש הנוראי הזה, מספקת את המסגרת שבה הוא מתפקד. בכל סגר שהיא מטילה על העיר ובכל עוצר שהיא מטילה על השכונות הערביות כדי שהמתנחלים יוכלו לארגן חגיגות ואספות הזדהות – היא מעודדת את המשך החרפה הזאת.

צעדות ואספות ההזדהות שמקיים הימין בחברון, אין להן ולא כלום עם חופש ההתקהלות וחופש הביטוי. חופש ביטוי אפשר לקיים בתל-אביב או בחיפה, אבל חופש ביטוי למתנחלים בחברון משמעו סתימת פיות וחופש התקהלות משמעו עוצר לערבים. כללי משחק דמוקרטיים שעוברים טבילה בצחנת הכיבוש הופכים למסריחים ולא כשרים.

החיילים הישראלים בחברון, ובשטחים בכלל, אינם יכולים להיות צד אובייקטיבי במאבק בין קיצונים משני הצדדים. החיילים הישראלים חייבים למלא את תפקיד הכובשים, נקודה. גם כשהם ממלאים לכאורה תפקיד של שמירה על חיי היהודים, הרי הם שומרים לא על היהודים בכלל, אלא על אותם יהודים שעצם קיומם בחברון מהווה ניסיון נואש להנציח את הכיבוש ואיום מתמיד על חיי הערבים בעיר. החיכוך המתמיד, תחושת ה"אנחנו" המתפתחת בין החיילים למתנחלים הופכים את החיילים הישראלים לחלק מאותה מובלעת קנאית, חשוכה ומשיחית, שרואה בחברון את תכלית הקיום היהודי בארץ הזאת, ושוללת לחלוטין קיום בכבוד של ערבים בעיר הזו.

חברי הכנסת, אין זה מקרה שממשלת פרס דחתה את הפריסה מחדש בחברון ערב הבחירות ושמשלת נתניהו ניסתה להמתיק את הגלולה ולבסוף נאלצה לחזור לאותו הסדר גרוע ומסוכן שאליו הגיעו הפלסטינים בלית ברירה, והישראלים בכוחם לכפות את העדר הברירה. ממשלות ישראל, הקודמת והנוכחית, נרתעות ממימוש ההסכם כיוון שלא ייתכן הסכם ביניים ללא חברון, וכל עוד המתנחלים בעיר, כל הסכם הוא הסכם גרוע.

לא ייתכן הסדר טוב או לא מסוכן כשמובלעת כזו של מתנחלים מטורפים או שפויים נשארת בחברון, מובלעת שקיומה ממאיס את החיים על התושבים, עד שנמאס להם ממנה. אין אינדיקציות שיכול להיות אחרת. הרי לא מדובר בהקמת ישות דו-לאומית בדו-קיום תוך כבוד הדדי. שני הצדדים הם לאומיים מאוד. המתנחלים בלאומיותם שוללים את הצד השני, הם לא יכולים לחיות לצדו, אלא רק על חורבותיו, ואת זה הפלסטינים לא ייתנו.

ומה עושה ממשלת ישראל מול הקטסטרופה הממשמשת ובאה? היא מפתחת אסטרטגיה בשני מסלולים. במסלול הראשון ממשלת ישראל ממשיכה את הטמטום, והפעם בצורת בולדוזר שרוצה

ליצור רוב יהודי בפאתי רמאללה. הרוג אחד כבר גבתה היוזמה החדשה הזאת אתמול, בעימותים שהיו עם תושבים, שנחשבים לא לאפשר עוד גזל אדמותיהם ובניית התנחלויות נוספות.

ברגע שהאוכלוסייה הפלסטינית עלתה על מסלול המדינה הפלסטינית – כל ניסיון לבניית התנחלות נוספת יביא ליותר עימותים ויגבה מחיר גבוה יותר.

מר שרון לא תופס את מה שקרה, את השינוי שעוברת האוכלוסייה בשטחים, ולכן הוא מתנהג כפיל בחנות חרסינה.

במסלול הראשון הממשלה ממשיכה את מדיניות ההתנחלויות. במסלול השני הממשלה מכינה טיפול נקודתי בקיצונים יהודים; צווי הגבלה ומעצרים מינהליים. לא ייאמן, הכוח הכי אנטי-דמוקרטי והכי קיצוני במדינה הופך, פתאום, לקורבן של צעדים אנטי-דמוקרטיים.

אבל גם כאן, נחישות הממשלה אינה ברורה, כאשר ראש הממשלה אומר לאחד ממנהיגי הקיצונים בחברון, כי הוא מזדהה עם "בעיותיו", וכאשר אלה שמוטלים עליהם צווי הגבלה, לכאורה, משחקים ב"חתול ועכבר" מול מצלמות הטלוויזיה. המשחק הזה יכול היה להיות משעשע לולא התנהל בשדה מוקשים; שדה המוקשים של חברון ושל ההווי האלים של המתנחלים בשטחים.

הפריסה מחדש אינה סוף פסוק. עם השלמתה לא ייגמרו ההתחייבויות שלקחה על עצמה מדינת B-I C ישראל ברגע שחתמה על ההסכמים עם הפלסטינים. עדיין נותרו הפריסה מחדש באזורים והמעבר הבטוח בין הגדה ובין רצועת-עזה. צריך לשחרר את האסירים והאסירות הפוליטיים, ואחר כך זה צריך להתחיל בדיון על הסדר הקבע.

ממשלה זו, עם המדיניות הקיימת, על שני מסלולים הסותרים, אינה יכולה לספק את הסחורה. מסלול אחד בונה התנחלויות וממשיך במדיניות הסיפוח והכיבוש, ומסלול אחר בולם את המתנחלים. במסלול אחד ממשלת ישראל נמצאת באותה מובלעת משיחית עם המתנחלים, ובמסלול שני היא מחלקת לאחדים מהם צווי הגבלה.

לכן תנסה כנראה ממשלת נתניהו, לאחר הפריסה מחדש בחברון, לגרור את הפלסטינים לדיוני סרק על הסדר הקבע, לפני שתמלא את כל התחייבויותיה. הפלסטינים מצדם עומדים על כך שהיא תמלא את כל ההתחייבויות לפני הדיונים על הסכם הקבע, אחרת יהפכו הדיונים על הסדר קבע, שממילא ממשלה זו אינה מסוגלת לממש, למקום שבו נפתחים מחדש ההסכמים שכבר נחתמו. מה שלא יהיו הסכמים אלה, טובים או גרועים, מחויבת ישראל בהבטחת קיומם.

אנו קוראים לכנסת להביע אי-אמון בראש הממשלה ובממשלה שאינם עושים מאומה מול אלימות הימין הקיצוני. אנו קוראים להצבעת אי-אמון בראש הממשלה ובממשלה שמתחמקים ממילוי התחייבויותיהם הבין-לאומיות. אנו קוראים להביע אי-אמון בראש הממשלה ובממשלה שממשיכים במדיניות ההתנחלויות המסוכנת וההרפתקנית בשטחים. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. באותו נושא – הצעה נוספת לחבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חמישה חודשים עברו מאז התחילה הממשלה הנוכחית לנהל את העניינים, מאז הבטיחה ושוב הבטיחה ושובה ואמרה קבל עם ועדה כי היא תקיים את הסכמי אוסלו והיא תמשיך את תהליך השלום עם הפלשתינים. אבל, כנראה הבטחות לחוד ומעשים לחוד.

הממשלה הזאת אחראית להפרת הסכמי אוסלו בעשרות סעיפים. 38 סעיפים שונים של התחייבויות אשר היה על הממשלה הזאת למלאן לפי הסכמי אוסלו לא מולאו והופרו בריש גלי על-ידי ממשלת ישראל. לא יעזור לממשלה הזאת שילעיטו את כלי התקשורת, העיתונות ואת העולם כולו ויגידו שהצד הפלשתיני הוא שמפר. מי שלא מפנה את חברון – הוא מי שמפר. מי שלא מקיים את המעבר הפתוח שהיה מזמן אזור פתוח בין הגדה לעזה – הוא מי שמפר. מי שלא משחרר את האסירים והאסירות הפלשתינים וממשיך לעצור אלפי אנשים במעצר מינהלי – הוא שמפר. מי שלא משחרר, גם לאחר התחייבות מפורשת, ולאחר שהנשיא חתם וכולם חתמו לשחרר את האסירות שלא שוחררו עד היום הזה – הוא שמפר את הסכמי אוסלו; 38 סעיפים שונים של הפרות. מי שרוצה לדעת עוד ומי שלא מאמין, יפנה אל אורי שגיא ממשרד החוץ. גם האלוף שחור יעזור לו עכשיו, לאחר שעוללו לו מה שעוללו.

אני אומר, שהנסיגה במדיניות הממשלה, שהנסיגה החד-צדדית של ממשלת ישראל מכל התחייבותיה היא היא שגורמת לקיפאון המדיני, היא היא שמסכנת את תהליך השלום.

אבל לא רק בנסיגה ובצעידה במקום עוסקים בממשלה הזאת. הממשלה הזאת גם נוקטת צעדי תוקפנות, צעדים שאי-אפשר להאמין להם. פתחו את מנהרת העוול, מנהרת הפשע הזאת, ועוללו למדינת ישראל עוול נוראי בעולם כולו. הגיעו לבידוד המדינה ולבידוד הממשלה, והביאו לסיכון תהליך השלום, שממילא עמד בסכנות גדולות.

הם גם התחילו במדיניות של עיבוי ההתנחלויות ושל הקמת התנחלויות חדשות, דבר שמהווה למעשה הכרזת מלחמה – ממש מלחמה. מי שרוצה שלום ועוסק בשלום לא יקים התנחלויות על אדמה של אחר. או שעושים שלום, וסופו של שלום שנסוגים ויוצאים מהשטחים הכבושים האלה לפי מה שהוסכם ומה שסוכם, או שלא עושים שלום ועושים התנחלויות ועיבוי ועוסקים במדיניות שאין לה סוף ואין בה שפיות.

אפילו במדיניות הכלכלית הממשלה הזאת גם כן מכריזה מלחמה על השלום. בתקציב שהוגש לנו כמעט שלא מזכירים את הדברים האלה באופן מפורש ובאופן ברור. אבל בדיונים בוועדות ועל השולחנות מעבירים בסודי סודות תקציבים מסעיפים לסעיפים, כך שלמעשה כל התקציבים או חלק גדול מהם עובר להקמת התנחלויות חדשות, לעיבוי ולבניית התנחלויות בשטחים, וכאילו מבלי שאף אחד ידע וירגיש. כאשר לא מדברים על הדבר הזה באופן גלוי ובסעיפים ברורים בתקציב, הרי ההעברות נעשות בפועל מבלי שאף אחד ישים לב אליהן.

נוסף על כל אלה מפליגה הממשלה הזאת בצעדים שאי-אפשר אלא לקרוא להם הורסי אמון. לאחר שהיה קיים אמון מסוים, לאחר שהיתה קיימת שפיות, לאחר שהיתה התקדמות בתהליך השלום, והצד הפלשתיני וגם הצד הישראלי התחילו בצורה כלשהי להאמין זה לזה ולעודד ולהתקדם הלאה בתהליך השלום, באה הממשלה הזאת ואיננה חוסכת שום מאמץ כדי להרוס את צעדי האמון האלה.

איפה אנחנו נמצאים עכשיו? כל יום מלעיטים אותנו בתקשורת: נתניהו דיבר עם ערפאת בטלפון; ערפאת יחתום בתוך כמה שעות; ערפאת עלול לחתום. ערפאת אומר דבר אחד ברור: אינני חי ואינני רוקד לפי חלילי נתניהו וממשלתו. יש לי הסכמים כתובים. יש התחייבויות מפורשות. אדוני, מר נתניהו, בוא תמלא את ההתחייבויות שלך. אני לא מוכן לפתוח את ההסכמים, אני לא מוכן לדון מחדש ולא לדבר עוד הפעם ועוד הפעם על אותם דברים. יש עמדה אחת ברורה: מלאו את התחייבויותיכם. נא לסגת מחברון, נא לבצע את ההסכמים החתומים, ובוא נצעד הלאה ליישום הסעיפים הנוספים בהסכם, לרבות השלמת הסכמי הביניים והסדר הקבע.

התשובה הברורה, החדה והחלקה הזאת איננה נקלטת משום-מה אצל ממשלת ישראל. הם הבטיחו לעם, שהממשלה הזאת תעשה שלום יותר טוב; תביא גם ביטחון, תביא שלום ללא מחיר, תביא שלום גם עם סוריה ועם לבנון, והמציאות שונה. כולנו חיים את המציאות המרה שעוללו לנו עכשיו. לגבי סוריה למעשה אין שום התקדמות, אפילו מה שהיה בעבר – המוכנות לשבת לשולחן הדיונים ולדבר על שלום ועל נסיגה ועל דברים כאלה איננה קיימת עוד. תחת זאת יש תמרונים צבאיים ויש מלחמה ממש באדמת לבנון, טנקים, "סאגרים" וטילים. מי צריך את כל הדברים האלה? למה זה יביא? לאן זה יגיע בסוף? – להרוס את כל האמון, להרוס את כל הצעדים, להרוס כל אפשרות של דו-קיום, למה זה מוביל? הרי אפשר לשקר לעם שבוע, שבועיים, חודש, גם חמישה חודשים, אבל מה הלאה? איפה השלום? איפה הביטחון? איפה מה שהבטיחו לעם על כל צעד ושעל.

לכן, כבוד היושב-ראש, אנחנו אומרים שהגיע הזמן להביע אי-אמון בראש הממשלה ובממשלתו ובמיוחד על אפס מעשיהם ועל המעשים השליליים הנוראים אשר הביאו למבוי סתום בכל הקשור לתהליך השלום ומעמידים את כל המדינה ואת כל תהליך השלום עכשיו על כרעי תרנגולת.

המצב בחברון יכול בכל רגע להביא להתלקחות, ורק בגלל דבר אחד, משום שהממשלה הזאת איננה רוצה לאזור אומץ ולהגיד לתושבים שם, לקומץ של מתנחלים אשר אינם תושבים כמו שכל תושב רוצה להיות, את מה שצריך להגיד להם. הרי לא מדובר שם באנשים שרוצים לגור בחברון כפי שכל בני האדם גרים, בשכנות וביחסי שכנות; מדובר באנשים כובשים, אשר מדברים אל תושבי חברון רק דרך קנה הרובה והאקדח, רק בקללות, רק בדברים נוראיים.

כפי ששמענו בשבוע האחרון, שלטונות הביטחון המליצו: אם אתם רוצים להתקדם בחברון, חייבים להוציא משם את כל המתנחלים האלה. והמתנחלים האלה אומרים בריש גלי: אנחנו עוד נפוצץ את הכול, אנחנו עוד נגרום לכך שלא יהיה שלום, אנחנו עוד נעשה מעשים נוראיים שעוד לא שמעתם כמוהם. למה הממשלה הזאת מחכה? האם היא מחכה לכך שהם יעשו? שהמתנחלים האלה באמת יבצעו את האיומים שלהם?

הגיע הזמן לנקוט מדיניות של שפיות, של אחריות. הרי זו אחריות ממעלה ראשונה לדאוג לכך שלא יוכל איש, גם לא מתנחלי חברון, לסכן את תהליך השלום ולנקוט צעדים אשר ימיטו אסון על התהליך ועל המדינה ועל שני העמים באזור. הגיע הזמן שתנקטו מדיניות שפווה, ובאומץ לב תלכו קדימה. את

תעמולת הבחירות סיימנו, עכשיו אתם ממשלה, זכיתם באמון העם. אמרתם: נביא, נביא, נביא. בסדר. לא מצליחים? אז תלכו על מה שיש. הרי אין לכם ברירה, אין אלטרנטיבה. או שעושים שלום, או שלא עושים שלום והורסים את הכול. האם אתם באמת רוצים להרוס את הכול, עד הסוף?

עדיין יש סיכוי. אנחנו אולי בדקה התשעים. אפשר להציל את הכול, לאזור אומץ, לבוא לעם ולהגיד: זו הדרך היחידה לעשות שלום. אין לנו אלטרנטיבה. ולהעמיד כל אחד במקומו. הגיע הזמן להעמיד במקומם את קומץ המתנחלים האלה, שתופסים את המדינה בגרון ומסכנים את כל התהליך. הרי הם לא יכולים לקחת את כל המדינה בני ערובה. ועל מה? אם היו רוצים לחיות כפי שכל בני האדם חיים, היו יכולים לחיות. אף אחד בחברון לא מדבר אתם, אף אחד לא מסכן אותם. הם מאיימים על האחרים, הם מסכנים, הם נוקטים כל מיני צעדים, כל מיני פרובוקציות שאין הדעת סובלת. עד מתי? ולמה?

לכן, כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו שוב אומרים: הגיע הזמן להביע אי-אמון בראש הממשלה ובממשלתו, ובמיוחד לאור פשיטת הרגל בכל מה שקשור בתהליך המדיני. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר צחי הנגבי. בבקשה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, יש מנהג, הוא מנהג שחקוק על מרקם חייה של הכנסת ושל הדמוקרטיה, והוא להביע מעת לעת הצעות אי-אמון. המנהג הזה איננו חדש. כל גוף פוליטי, כל מפלגה בתורה, על-פי סיבובי השעון ההיסטורי, מבצעת מהלך של הבעת אי-אמון. ועל כך אין להלין, בוודאי לא אנחנו, שהפכנו בקדנציה האחרונה את המנהג הזה למנהג משומש מאוד, חבוט מאוד. כי למעשה זה היה הכלי הפרלמנטרי הבלעדי כמעט שבו יכולנו כאופוזיציה לעשות שימוש אל מול ממשלה שנהנתה מרוב יציב בכנסת. ואני בהחלט חש שמחה על כך שהגיע הרגע והמצב התהפך, והאופוזיציה דהיום צריכה להתייצב מעת לעת ולהיענות לאתגר של הצעת אי-אמון.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אתם הגשתם 68 הצעות אי-אמון.

שר הבריאות צ' הנגבי:

נכון. אנחנו מאחלים לכם לעבור את השיא הזה ולהשיג סעיף ופסקה מיוחדת בספר השיאים של גינס בכל מה שנוגע להצעות אי-אמון. ואני גם חושב שאתם תצליחו בכך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתם מתכוונים כנראה לתת סיבות טובות לכך.

שר הבריות צ' הנגבי:

הרבה סיבות יהיו לך להגיש אי-אמון. הרבה סיבות. בודדים המקרים שאתה תביע אמון בממשלה הזאת, בזה אני בטוח.

אבל מה שגרם לי לתמיהה רבתי, בעיקר במהלך דברי הדובר הראשון, היה העובדה, שבכל הנאום הארוך שלו לא מצאתי ולו שינוי אחד מנאומי לפני הבחירות, והרגשתי שהנאום של פרופסור בן-עמי הוא בסך הכול כתב ערעור על הכרעת הבוחר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אי-אמון בעם.

שר הבריות צ' הנגבי:

אי-אמון בעם. אומנם חבר הכנסת ד"ר רענן כהן כבר הגיש בג"ץ, ערעור על תוצאות הבחירות. אבל הערעור הזה כבר נדון והוכרעה בו הפסיקה שדחתה אותו על הסף. אבל פרופסור בן-עמי, לא רק שהוא איננו סתם דוקטור, הוא כבר פרופסור, אבל הוא גם איננו מי שבדרך כלל משתתף, ונאומי תמיד ראויים לשבח, גם הנאום הזה היה ראוי לשבח מההיבט הלשוני העשיר המופלג שלו, ונעשתה עבודה יסודית בכתיבתו ובהשמעתו כאן. אבל לא מצאתי בו אפילו עילה אחת חדשה להביע אי-אמון בממשלה, למעט נושא אחד שהוא באמת חדש, אי-אמון בהחלטת גורמי הביטחון לבצע מהלך של בדיקות ביטחוניות בכבישים מטעמים שבודאי לא יפורטו כאן, אולי הם יפורטו בוועדת החוץ והביטחון, ואולי כבר פורטו שם. זה הדבר החדש היחיד שמצאתי בדבריך, חבר הכנסת בן-עמי, טרזניה כבדה, תסכול עמוק על כך שהפכנו לארץ של פקקים.

ואני אינני יודע מה עדיף, האם עדיף להיתקע בפקק תנועה בדרך אל העבודה, או להיתקל, חלילה וחס, בעומס תנועה של אלה הבאים ללוויות, כפי שראינו בשנה האחרונה לכהונתכם, עשרות. מה עדיף, עומס תנועה שבאמת מרגיז, או פגיעה אחרת במורל הציבורי, באמצעות תחושה של העדר ביטחון אישי, שלא היתה כדוגמתה שנים על גבי שנים, שאדם לא יכול לשלוח את בנו אם חס וחלילה השיגור הזה של בנו לאתר כלשהו כולל גם עלייה לאוטובוס. זה עומס נפשי קצת יותר כבד מאשר להתעכב חצי שעה או שעה או שעתיים, רחמנא ליצלין, אבל להגיע בשלום.

מה עדיף, פרופסור בן-עמי, לצאת שעה קודם או לצאת לגמרי ממעגל החיים, כמו רבבות תושבי הצפון בעת מבצעיכם המהוללים, "דין-וחשבון" ו"ענבי זעם", שבהם שיתקתם לחלוטין אוכלוסייה שלמה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אתם תמכתם, לא? הייתם בעד זה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

ודאי שתמכנו. ומה קרה כשתמכנו? אתם לא נתתם להם להמשיך. וחבר הכנסת דראושה אמר: אתם תאבדו את הקול הערבי. ומייד הם איבדו את חוט השדרה היהודי והפסיקו כל מבצע שהיה בו אולי כדי להביא קצת יותר ביטחון לצפון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ואז כולם היו עוזבים את קריית-שמונה, וזה היה נהדר.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

איך אתם בכלל יכולים לבוא אל הכנסת הזאת, אחרי שהכנסתם את המדינה לשיתוק טוטלי של התהליך המדיני, של תחושת הביטחון, של יכולת ההתפתחות והשגשוג הכלכלי, והובסתם בבחירות, אתם באים הנה אחרי כמה חודשים ומלינים על מה? על זה שיש פקקים?

איך נאמר לנו פה על-ידי פרופסור בן-עמי? – רק חייל יפני שיצא מהג'ונגלים. אני הייתי אומר באנלוגיה אחרת: רק מי שכל עולמו הוא עיון מלומד ומנותק בספרי היסטוריה מצהיבים של לפני דורות ומאות, יכול שלא לקרוא את הכותרת של אתמול ואת המציאות של שלשום, ולחיות בארכיב ולשכוח מה היה פה לפני חודשים ספורים.

יונה יהב (העבודה):

שר המשפטים בעוד שעה, אני מציע לך להלך על הבהונות כשאתה מדבר על פרופסור שלמה בן-עמי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני אוהב מאוד את פרופסור בן-עמי, אבל אני חייב לומר שבנאומו כאן היתה מידה רבה ביותר – – –

יונה יהב (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת יהב, אמרת – אמרת.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא, אני חושב שההערה יפה. אני משתדל מאוד שכל תשובתי לא תהיה אישית, אף שמר בן-עמי כלל בנאומו שורה ארוכה של סופרלטיבים לא מחמיאים לראש הממשלה. אבל זו זכותו. הוא לא היטיב להתעלם מן הממד האישי. אבל אני בהחלט לא מכון את דברי לגופו של הדובר, אלא באמת לגופו של נאומו, שהיה בעיני מנותק ניתוק לווייני, אסטרונאוטי, מציאות חיינו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

השכלה היא חיסרון לפי הנאום שלך.

שר הבריאות צ' הנגבי:

חס וחלילה, כולנו בעד השכלה, אבל אנחנו בעד זה שאנשים משכילים יהיו מציאותיים. המציאות של היום היא, שאין שום עילה, לא לפרופסור בן-עמי ולא לאדם שטרם נפלה בחלקו הזכות לרכוש השכלה, להביע בממשלה הזאת, ברגע נתון זה, אי-אמון.

אם, למשל, היו באים ואומרים, שאנחנו לא מתכוונים לצאת מחברון כיוון שיש שפע של נימוקים – ויש הרבה נימוקים שגורמים לכך שבאמת הנושא הזה של פריסה מחדש בחברון הוא נושא בעייתי, גם בקואליציה וגם בממשלה וגם אצל כל אחד ואחד משרי הממשלה פנימה – הייתי מבין. אבל אנחנו אומרים ההיפך: בלית ברירה נכפה עלינו תהליך שלא צידדנו בו ולא ששנו להתקדמותו, אבל הוא הפך מזמן עובדה מחייבת, אלא שאנחנו מכפיפים את קיומו של התהליך הזה לתנאים שמבחינתנו הם תנאים שאין עליהם ולא תהיה עליהם שום פשרה.

מ-29 במאי עד היום, במשך חודשים ארוכים – חצי שנה, מתעכבת הפריסה מחדש בחברון, כי הפרטנר הפלשתיני, לצערנו, איננו מפנים את העובדה, שהממשלה הזאת איננה כקודמתה, והיא לא רועדת כעלה נידף ברוח לא ממסעו של כבוד היושב-ראש לפינלנד ולא מוועידת חירום בווינגטון חודש לפני הבחירות. לא, אף לא אחד מהתהליכים האלה, ולא תהליכים רבים אחרים, לא יזיזו אותנו מן המחויבות לשמור מכל משמר על שלומם של תושביה היהודים של חברון, של קריית-ארבע, ועל יכולת הקיום וההתפתחות של היישוב היהודי שם.

אני לא צריך הצדקה לא מפרופסור בן-עמי ולא מחבר הכנסת דהאמשה ולא מחבר הכנסת עזמי בשארה לקשר העמוק, הטוטלי, שלנו כעם יהודי אל עיר שהיא משורשי קיומנו, ואנחנו מוכנים לבצע מהלך של פריסה מחדש –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שר הבריאות צ' הנגבי:

– – ולאפשר ל-120,000 ערביי חברון לנהל את חייהם ללא קשר להכרעות שלנו, ובלבד שמר ערפאת וחבריו יבינו, שיהודי חברון יישמרו על-ידינו, ולא ניתן שום סיכוי, עד כמה שניתן, בוודאות סבירה וקרובה, לפגיעה בביטחונם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה אומר שזה כאילו מאונס – "נכפה עלינו" – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני בהחלט מסכים אתך שהבחירות בישראל הן עניין ישראלי ותוצאות הבחירות משליכות על גורלו – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מכבד הערה, אבל תן לי לסיים. למעשה, תן לי להתחיל.

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך עם כניסתך לתפקידך ואני מבקש את שמירתך בפני קריאות ביניים.

היו"ר' אדרי:

אני אודה לך, אדוני, אם תואיל לאפשר לשר להמשיך בדבריו.

שר הבריאות צ' הנגבי:

כך שגם בנושא הזה, חבר הכנסת בן-עמי וגם חברי הכנסת האחרים, אין עילה למתקפה על הממשלה. ההסכם הזה מתעכב בגלל הפרטנר להסכם, כפי שאכן ידוע לכם, מטעמים בלתי מובנים לנו, נטולי כל היגיון; בוודאי לא היגיון של מזרח תיכון שבו כל יום יכול, חס וחלילה, להיות אירוע שעוצר את התהליך ולמעשה מסכן את התקדמותו.

אם ערפאת רוצה להמר, שגרמניה וארצות-הברית תצלחנה לעצור את חוליית "הג'יהאד האסלאמי" לפני שיהיה, חס וחלילה, פיגוע, זה הימור – בעיניי הימור אווילי, אבל אנחנו מבחינתנו אומרים חזר ואמור: יש לנו נכונות לכבד את המחויבות של הממשלה הקודמת לפריסה מחדש בחברון. לא נבצע שום פריסה מחדש, לא בחברון ולא בכל אתר אחר, ללא הבטחה מובהקת של ביטחון התושבים.

הגענו, במידה רבה של שלמות, להסדרים בתחומים מסוימים שמבטיחים לנו תחושה של ביטחון, גם בהיבט האזרחי, גם בהיבט הביטחוני. לא ייחתמו ההסכמים – לא תהיה פריסה מחדש; ייחתמו ההסכמים – תהיה פריסה מחדש. תהיה פריסה מחדש כזאת שאנחנו מקווים שהיא תאפשר המשך שיתוף פעולה בין שתי הקהילות, היהודית והפלשתינית, גם בחברון וגם בכלל השטח.

אם תהיה פריסה מחדש, אין ספק, אדוני היושב-ראש, שאנחנו צפויים לתקופה סוערת ביותר, כיוון שרבים רבים מן התושבים היהודים בחברון לא מאמינים ולא מוכנים לקבל שהצד הפלשתיני יכול לכבד הסכם שהוא חתום עליו, ולצער, יש יותר מדי סיבות טובות שמצדיקות את תחושת הטרומה הזאת. לפיכך אנחנו מנהלים משא-ומתן עם הרשות הפלשתינית, כדי שגם הם יזכו בסופו של דבר מפירות ההסכם הזה שימנע פגיעה בתושבים, יהודים כערבים. ואנחנו מנהלים גם דיאלוג עם התושבים היהודים בחברון, במטרה להרגיע אותם ולהבטיח להם, ככל שנוכל, שאכן נעשים ונקטים כל הצעדים לשמור עליהם ולשמור על היישוב היהודי בחברון, שילך ויתפתח, ולא ניתן יהיה לשבש את התפתחותו בהחלטות מינהליות של הרשות הפלשתינית.

אבל במקביל לשני הצעדים האלה, אדוני היושב-ראש, אנחנו חייבים למנוע כל מהלך של פגיעה פיסית אלימה כזאת או אחרת בתהליך, ובוודאי באנשים שמבצעים את התהליך. לכן ננקטים מהלכים שכולכם ערים להם, ואני מקווה מאוד – ומביע את התקווה הזאת בשם הממשלה, אני חושב שגם בשם הבית כולו – שלא מזדקק לא לצווי הגבלה ולא למעצרים מינהליים ולא לשום צעד שיתרום לתחושת מתח באזור הזה. אנחנו צריכים רגיעה, אנחנו צריכים אווירה חיובית. זה לטובת התושבים בחברון, לטובת המתיישבים ביש"ע, לטובת התושבים הפלשתינים, ובוודאי לטובתם של שני העמים.

תמיהה נוספת לי על דבריו של חבר הכנסת בן-עמי בביקורת שהוא הטיח על כך שראש הממשלה מצא לנכון להבהיר לציבור אילו פעולות ננקטו במישור הבין-לאומי כדי לנסות לסכל פיגוע. אינני מבין. הייתי מבין אילו היה מר בן-עמי מברך את ראש הממשלה על כך שנקט יוזמה, בעצה אחת עם הגורמים הביטחוניים הרלוונטיים, כמובן – יוזמה של שיתוף פעולה בין-לאומי במאמץ נגד הטרור; שהרי ברור לכולנו, כפי שהיה ברור בעבר, שרק מאמץ בין-לאומי כזה יכול להיות אפקטיבי כשמדובר בטרור שאיננו מונע רק על-ידי אינטרס מקומי אלא יש מאחוריו גם גורמים בין-לאומיים עתירי עוצמה, עתירי כסף, בעלי מגמה אינטרסנטית ברורה להבעיר את המזרח התיכון כולו, מה שנקרא – טרור על-ידי מדינות.

אני בטוח שמר בן-עמי – שהוא, כאמור, אדם בעל השכלה רחבה, שכולנו מייחלים שנזכה להקיף אותה בעתיד גם אנחנו – קרא ספרים, ביניהם את ספריו של ראש הממשלה דהיום מר נתניהו, וביניהם גם את הספר על הטרור, ששם מובעת, כבר לפני שנים, ההשקפה האסטרטגית שאומרת, שבטרור של מדינות יש להיאבק באמצעות שיתוף פעולה בין מדינות. אז אוי ואבוי, קרה מצב נורא: ראש הממשלה, לאחר שנבחר, מעז ליישם את ספריו וגם להצליח. באמת סיבה להביע אי-אמון בממשלה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הבחירות היו על ספריו של נתניהו?

שר הבריאות צ' הנגבי:

כולנו בעד שספריו של ראש הממשלה יהיו לנגד עינינו כדי שנלמד מהם. יש מה ללמוד. אם תכתוב, אדוני, ספר בתחומים שאתה מתמחה בהם, אשמח לקרוא אותו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מבין, אם כך, שזה לא היה באחריותו של ערפאת, אחרת הייתם מאשימים אותו אם היה טרור מתבצע – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

אתה צריך בסך הכול לשמוח על כך.

דבר אחרון בהקשר הסורי: גם פה אינני מבין, מה הטעם להטיל בהלה ובלהה על הציבור ולאיים במלחמה קרובה. הסורים לא מאיימים במלחמה קרובה – האופוזיציה מאיימת במלחמה קרובה. זה התחיל לפני חודשיים בנאום קטסטרופלי של חבר הכנסת חגי מירום, שהזהיר אותנו שהנה-הנה כולנו

לובשים את האפודים, עולים על הנגמ"שים ומתחילים לדהור לדמשק. אם לא היו שומעים שחגי מירום הוא הדובר, היו בטוחים שזו הודעת דובר צה"ל – צו 8 דרך הרדיו לכל אזרח בישראל.

חשבנו שהאופוזיציה נרגעה מהההליך המוזר הזה של יצירת פאניקה ללא צורך, אבל הנה חוזר היום חבר הכנסת בן-עמי ומשליך אלינו צווי גיוס חדשים, וזאת לאחר שדווקא בימים האחרונים אנחנו חשים ברגיעה, בחילופי מסרים מילוליים ולא מילוליים, חלקם ידועים וחלקם לא ידועים. זה כנראה לצנינים בעיני האופוזיציה, כי באמת, איך אמר לנין: כמה שיותר רע – יותר טוב. כמה שיותר רע – יותר טוב לאופוזיציה. הרי הם הגישו לפני שבוע הצעת אי-אמון. מה הם יכולים לעשות עכשיו? למשוך אותה בחזרה? לשאת נאום מפויס? להודיע שנעלמו העילות שעמדו ביסוד הגשת הצעת האי-אמון? אבל בכל זאת, גם במצב מבין כזה לאופוזיציה, עדיין נדרשת, אדוני חבר הכנסת בן-עמי, מידה סבירה של אחריות, בוודאי כאשר מדובר בנושא כל כך רגיש כמו היחסים בינינו לבין סוריה שמצפון לנו.

אדוני היושב-ראש, לאור כל הטעמים שנימקתי ועוד רבים אחרים שאינני רוצה להכביר כרגע, אנחנו מבקשים שהכנסת תדחה את הצעת האי-אמון בראש הממשלה.

היו"ר אדר:

אני מודה לך, אדוני השר צחי הנגבי, על דברך. אנחנו עוברים לדיון. כזכור, חברי הכנסת, אנחנו דנים בשלוש הצעות לסדר-היום: הצעות סיעות העבודה, חד"ש-בל"ד-מרצ ומד"ע-רע"ם להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל: 1. ממשלת החרדה וההידרדרות בביטחון – העבודה; 2. מדיניות התומכת בהרחבת ההתנחלויות ואוזלת-היד מול האלימות והפגיעה בנפש מצד הימין הקיצוני – חד"ש-בל"ד-מרצ; 3. מדיניות הממשלה שהביאה למבוי סתום במשא-ומתן עם הפלשתינים – מד"ע-רע"ם.

ראשון הדוברים – חבר הכנסת רפאל אלול. עשר דקות לרשותך. הדיון הוא משולב. אחריו – חבר הכנסת דוד ראם. בבקשה, אדוני.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כמנהגי אני מזכיר לפני כל נאום שלי, שכבר עברה שנה מרצח ראש הממשלה יצחק רבין. קיוויתי לשמוע מלות סליחה מראש הממשלה, אך זה לא קרה. פניתי כבר כמה פעמים מעל הדוכן הזה, ואני חושב שמן הראוי היה שהדבר יעשה.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, יש הרואים בהגשת הצעת האי-אמון בממשלה עוד אחד מן המהלכים שהאופוזיציה עושה לצורך הפרוטוקול. חברי כנסת ונציגי התקשורת מחייכים לעצמם ואומרים: אלה כללי המשחק. אבל בהצעה שלנו היום אנו עוסקים בדיני נפשות, בביטחון המדינה.

לפני חמישה חודשים בלבד דיברנו פה על שלום, דיברנו על צמיחה ועל שגשוג. התווכחנו – כמה אחוזי צמיחה, דיברנו על תיירים, כמה בתי-מלון נבנה לתיירים. לא להאמין – עברו חמישה חודשים, ואנו מתבשרים על בעיות קשות בביטחון, על קשיים בתיירות, על בעיה בצמיחה הכלכלית, ואגיד מלה

או שתיים גם על תקציב המדינה. המשק בקיפאון, אומרים לנו שהאבטלה תגדל – בגלל החלטה מוצדקת, לדעתי, להעלות את שכר המינימום. מהלכים עלינו אימים שהאבטלה תגדל, מדברים על קיצוץ בבשר החי, ולהערכתי נתבשר בימים הקרובים שכל תקציב המדינה לא שווה את הנייר שנכתב עליו – כפי שאמרתי בנאומי – כי רובו ככולו ישונה. על כך יש להוסיף את הצורך ב-2 מיליארדי שקלים נוספים בתקציב הביטחון.

אבל, אדוני היושב-ראש, החרדה האמיתית היא שרוחות מלחמה מנשבות באזורנו. משתמשים במשפט: סבירות נמוכה. כך רוצים להרגיע את הרוחות. אמר על כך השר צחי הנגבי כמה מלים. אדוני היושב-ראש, היה לנו חוזה מדינה, היום יש לנו חוזה מדינה. אי-אפשר לעבוד על כולם בעיניים כל הזמן. מסיבת עיתונאים, אדוני ראש הממשלה, לא יכולה להיות תחליף למדיניות. אי-אפשר לזרות רוח. הבעיה היא שאת הסערה נקצור כולנו.

השבוע הוטל סגר על הערים הגדולות בישראל. אני מאמין, שכאשר יש התרעה "חמה", יש לעשות כל מאמץ כדי למנוע פיגוע. כל קושי בחיי היום-יום מוצדק כדי להציל אפילו נפש אחת. אבל אני מודאג כי ביבי סיפר לכולם, ראש הממשלה סיפר לנו – שהעניין נפתר בשיחת טלפון לגרמניה. אני מנסה להבין איך זה עובד. לצורך העניין, נגיד שאחמד ויוסוף, חברי ה"חיזבאללה", יצאו לפיגוע. אנחנו הצבנו מחסומים. עד כאן זה ברור. אם לא תופסים את אחמד ויוסוף, צריך להמשיך ולנסות לתפוס אותם. אבל לא, לביבי יש שיטה חדשה: הוא מצלצל לשמידטבאואר, לקוהל או לכל מי שהוא מכיר, ואומר להם – כך הבנתי לפי ההודעות שלו – בחיאת, תדאג שלא יהיה פיגוע. וקוהל, "זוכמיר" או כל מישהו אחר אומרים לו: אל תדאג, ביבי, אנחנו נרים טלפון לאחמד.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מה אתה עושה צחוק מכל הדבר הזה, הרי ידוע ששקאקי שמקומו בשאול, אם לא במקום גרוע מזה, פעל מדמשק. למה אתה מרוצה מהעניין?

רפאל אלול (העבודה):

תשמע אותי, אני מודאג מזה, אני לא צוחק.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה לא יודע שהטרור פועל מאירן ומסוריה?

רפאל אלול (העבודה):

זאת אומרת שאפשר לעצור את הטרור בשיחת טלפון, אתה מחזק את דברי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני לא אומר שאפשר לעשות זאת בטלפון, אבל צריך להפעיל גם אותם, זה העניין.

רפאל אלול (העבודה):

אתה מחזק את דברי: אם אפשר לעשות זאת בשיחת טלפון; טוב לדעת זאת. אם הבנתי היטב, אותם אחמד ויוסוף מבצעים כל דבר כי הם מקבלים פקודה. אם אותו "זוכמיר" מגרמניה מתקשר אליו, הוא עוצר אותו, והכול בסדר. השאלה היא – אם זה נכון, עמנואל זיסמן, למה לא עשו את זה קודם – לפני הבחירות, למשל? אני חושב שמדינת ישראל ומניעת אותם פיגועים היו חשובים לביבי נתניהו, ראש הממשלה של כולנו, גם קודם.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

פשוט לא ידעתם מה מספר הטלפון.

רפאל אלול (העבודה):

זו השיטה? או.קיי. זה אולי טוב לרייטינג, זה אולי טוב לצילום בטלוויזיה, אבל תאמין לי, זה ביטחון המדינה, ומכך אני מוטרד.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

סיכלו פה כנראה פעולת טרור, על מה אתה מלין? שנקטו את כל האמצעים?

רפאל אלול (העבודה):

אני אומר: אם קיבלנו הבטחה ממשהו, זאת אומרת שאנחנו צריכים להיות אתו בקשר יום-יום ושעה-שעה. אם זה נכון, זאת אומרת אם אותו אדם שהתקשרנו אליו לגרמניה לא ישיג מחר את הטוריסט, נהיה צפויים – – –

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

זה מתאים למזכרת-בתיא, בחיך. איזה מין רמה זאת? זאת פעולה שכולה משולבת לסיכול מעשי טרור. על מה אתה מלין?

היו"ר' אדרי:

אדוני, אפשרתי לך כמה קריאות ביניים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אם זה יהיה, הפעם תהיה תגובה אחרת מצד – – –

רפאל אלול (העבודה):

תשמע, ידידי דוד ראם, בוא נשאיר את מזכרת-בתיא בצד, כי יש לה במה להתגאות. מה שאתה הוצאת מקריית-גת, עם הבנות היקרות שמהללות את יגאל עמיר, תאמין לי, בוא נשאיר את היישובים שלנו בצד.

דבר אתי תכליתית. אם אתה חושב שיש קושי בעניין שאני מעלה, אם אותו אדם תלוי בטלפון מקוהל או ממשיהו אחר, תאר לך שהטלפון של אותו אדם מחבל תפוס ואי-אפשר להשיג אותו, אז אנחנו נהיה תלויים בו?

רבותי, אני רוצה להעלות שאלה נוספת. יש לי תחושה שלפעמים מדברים ברייטינג. אני מוטרד, ואני מקווה מאוד, שמערכת הביטחון שלנו סומכת על עצמה ולא תלויה בשיחת טלפון כזו או אחרת, שאולי הטלפון יהיה תפוס ולא נתפוס את המחבל לפני שהוא יוצא לביצוע הפעולה.

אבל, אני רוצה להזכיר לעצמנו דבר נוסף. המשא-ומתן עם הפלשתינים, לצערי הרב, עדיין תקוע, כי יש קושי. את הפריסה מחדש בחברון, להערכתי, יבצעו בדיוק כפי שסיכמו קודם. כי הסכמים צריך לכבד, וההסכם הראשון היה הסכם טוב.

אני מוטרד מכך שעכשיו, אחרי כל מה שהתחולל כאן בארבעת-חמשת החודשים האחרונים עם הפלשתינים, תהיה פריסה, אבל לא יהיו לא שקט ולא ביטחון. לא יהיה שקט ולא יהיה ביטחון, כי מערכת האמון עם הפלשתינים נפגעה, הרצון הטוב של כל הצדדים. חבל שבצד הדברים האלה לא למדנו כיצד לנהל משא-ומתן עם שכנינו.

אני מוטרד מדיבורים מיותרים וממשחקים מגוחכים, שיביאו בסופו של דבר לעימות מיותר ועקוב מדם. עוד לפני שנגיע להסכם שלום.

מובארק אמר שקשה לו לסמוך על ראש הממשלה. חוסיין אמר שאינו מאמין לו. ערפאת אמר שהוא לא מאמין לו. קלינטון מביע ספקות. בגין, שר בממשלה, לא סומך על ראש הממשלה. חגי בן-ארצי לא מאמין לראש הממשלה. גם אני חושש מאוד מהעתיד לבוא.

לפני שבועיים הביעה הכנסת אי-אמון בממשלת ישראל. מאז נוספו לנו לא-מעט סיבות ודאגות מיותרות.

רבותי חברי הכנסת, למען מצפונכם, למען כולנו, למען מדינת ישראל, בואו נרים הפעם יד ונוריד את ממשלת האי-אמון מסדר-היום של הכנסת ומסדר-היום הציבורי. בואו נצביע כולנו על-פי אמונתנו ולא על-פי האינטרס המפלגתי. הגיע הזמן לשנות. תודה.

היו"ר אדרי:

תודה לך, חבר הכנסת רפאל אלול, על דבריך.

אני מזמין את חבר הכנסת דוד ראם, שיישא דברים גם הוא בנושא הצעות האי-אמון. עשר דקות לרשותך, אדוני. כזכור, הדיון הוא דיון משולב. אחריו – חבר הכנסת נסים דהן.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רציתי בתחילה לדון בנושא האי-אמון, אבל – חבל שידידי חבר הכנסת רפי אלול יצא מן האולם. רציתי לשאול אותו. הוא ביקש, שמעל הדוכן, מישהו בכנסת ישראל יבקש סליחה על רצח רבין. למי הוא התכוון? חבל שהוא לא נמצא כאן. למי התכוונת, חבר הכנסת רפי אלול? אני מקווה שתחזור ותגיד לנו, למי אתה מתכוון שצריך לבקש סליחה. האם מישהו מאלה שנמצאים כאן אשם? אתם, שכל הזמן מדברים על הצורך לצמצם את הקוטביות בעם, לגלות יותר סבלנות וסובלנות, אלה שמדברים גבוהה גבוהה, ובעצם באים הנה ומנסים ללבות את היצרים, להוסיף שמן למדורה, ואומרים: הצד הזה אשם. לא די במה שעברנו? צריך להזכיר את זה כל הזמן? לא כל העם עבר את הרצח המתועב הזה? לא כולנו סבלנו מזה?

פעם אחת כבר הצעתי, ואני מציע שוב, די עם זה. מספיק עם ההסתה הזאת של החלק הזה. נגמר. כולנו כואבים, כולנו בכינו וכולנו נבכה על זה דורות. מספיק.

בנושא של האי-אמון, רבותי חברי הכנסת, שוב, לא הבנתי מה אתם רוצים. מה פירוש ממשלת החרדה וההידרדרות בביטחון? מה הכוונה של החרדה? מי חרד? מה חרד? מה הכוונה שלכם? בנושא חברון? בנושא הכלכלי, כפי ששמעתי את חבר הכנסת רפי אלול? על מה אתם מדברים בכלל?

שמעתי את ראש האופוזיציה חבר הכנסת שמעון פרס מרעיף, מעל הדוכן הזה, תשבחות על ראש הממשלה דהיום ביבי נתניהו: אתם שהראיתם אותי במשך חודש ימים עולה במדרגות עם ערפאת –

אתה הוא זה שהיום הולך עם ערפאת ולוחץ לו את היד. על זה אתם מלינים? הרי זו הדרך שאתם בחרתם בה. דיברתם על הסכם אוסלו, ואף שהסכם אוסלו הוא לא משאת נפשנו, אבל הממשלה הקודמת התחייבה, ואנחנו מנסים לעשות הכול כדי לכבד את ההסכם הזה ולעמוד בו.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אז למה ההסכם לא מיושם?

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

חכה, מתנהל משא-ומתן. אתה בוודאי לא נגד זה – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אם אתם מכבדים את ההסכם, צריך ליישם אותו ולא לכתוב אותו מחדש.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

להסכם יש שני צדדים.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

הממשלה שאתה תמכת בה יכלה להחזיר את חברון ולעמוד בהסכם יום לפני הבחירות, שבוע לפני כן או חודש לפני כן. היא בחרה שלא לעשות את זה. והיום, חבר הכנסת יוסי שריד אומר, שהוא לא מתבייש לומר שהוא זה שהציע שאתם לא תחזירו את חברון. השארתם את זה לנו לבצע, ואנחנו נשתדל לבצע את זה טוב יותר, כדי שגם אתה, חבר הכנסת וליד צאדק, תעלה לדוכן – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

בשביל זה הפסדנו את השלטון, כדי שאתם תבצעו את ההסכם בחברון.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

אתם נתתם לנו את האפשרות לעשות את זה. בשביל זה אנחנו בשלטון. קודם כול אתם צריכים להתרגל לזה שאנחנו בשלטון. אני יודע שזה קשה. זה קשה, בסדר, אבל למה אי-אמון? למה ממשלת חרדה, על מה? אני רוצה להבין אתכם.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

כי אין שלום.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

יהיה שלום. תאמין לי, אנחנו מדברים על שלום, מאמינים בשלום, לא בשלום שאתם חושבים לעשות. זה שמחזירים את חברון זה שלום? אנחנו יכולים ללכת חופשי במזרח-ירושלים? אנחנו יכולים לטייל חופשי בשכם או ברמאללה? ניסית לטייל שם? ניסית ללכת לשם? הרי אנחנו מדברים בהסדרים אד-הוק. היום חברון, מחר ירושלים. הרי אתה תעלה לדוכן ותזעק מחר ירושלים, ירושלים. אז תנו לנו לעשות את זה בחוכמה, בשכל, זה לא פשוט.

סופה לדבר (העבודה):

אתה מאמין שאתם עושים את זה בחוכמה?

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

אני מאמין שהעם יותר חכם מאתנו, כי הוא בחר בנו לעשות את זה. אם הוא היה רוצה שאתם תעשו את זה, הוא היה משאיר אתכם בשלטון. הוא אמר לכם: רגע, תחכו, סבלנות, אולי עוד ארבע שנים, אולי עוד ארבע שנים.

הרי אתם יודעים שהאי-אמון הזה הוא סתמי.

סופה לדבר (העבודה):

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

את יודעת. תאמיני לי, הוא תמיד חכם. הוא לא יחזור. הוא היה חכם, הוא יהיה חכם וגם עכשיו הוא חכם. כך אני מאמין. אולי את חושבת שצריך לשנות את העם, אני לא מאמין בזה. אומר לך כך: אם העם רוצה ורצה, הוא ירצה גם כן. הוא יודע מה הוא רוצה. אנחנו לא צריכים להוביל אותו.

כשאני אומר את הדברים האלה – את יודעת בדיוק שאתם צריכים להביא 61 ידיים כדי להפיל את הממשלה. אז ארבע שנים לנו יש ידיים אלה, ולכם אין היום 61 ידיים. בשביל מה אתם עושים את הבושות האלה לעצמכם? לא תביאו 61 קולות. גם אם כל הצד הזה לא יהיה היום באולם, הממשלה לא תיפול. חבל לכם על הזמן, חבל לכם על הכוחות האלה. תלכו על דברים רציניים, דברים עם טעם, ולא איזו ססמה – "ממשלת חרדה".

כשאני אומר את הדברים האלה, עם כל הכאב, אני שומע את הארס של הדוברים כאן. אולי אחד מן הדוברים לא השתמש בארס הזה. אפשר לדבר באורך רוח, בשלווה. דברים קשים, חמורים, אפשר לומר. אבל שמענו פה מלים קשות מאחד הדוברים שלכם, אולי גם מהשני. למה כל זה? למה להקציץ? אתה יכול לדבר, אתה יכול לומר את הדברים. אבל לומר דברים שאני לא רוצה לחזור עליהם אפילו, חבל. אם אנחנו רוצים להעביר את הדברים, לנהל את הדברים באורך רוח, לשים את הדברים על השולחן כפי שאנחנו מאמינים בהם, אתם מאמינים, נדון בהם, לא יקרה כלום. אבל אתם עושים שימוש בכל מיני דברים. זה לא יפה, זה לא טוב.

אני מדבר על ההקצנה. החברים מחד"ש הסתובבו בשוק בחברון, פרצו פתאום ליישוב היהודי, גרמו להתלהטות היצרים. חברי, חבר הכנסת האשם מחאמיד, זרקו עליו אבן, והיום הוא התלונן. קודם כול הוא מלבה את השרפה, את האש, ואחרי זה אומר: זרקו עלי אבן. למה? למה אתה עושה את זה? אתה לא יכול לעשות את זה בשקט? תעלה את הדברים. מה הריצה הזו שלך לחברון? אתה באת לעשות שלום? אנחנו יכולים ללכת ולחזור לשם בשקט? לא.

לכן, כשאנחנו ממשיכים בנושא הזה, יש לנו דרך, לכם יש דרך. נתווכח עליה, נדבר עליה ונאמר כל מה שאנחנו חושבים. לא ייתכן שיעלה כאן חבר כנסת ויגיד שהיה לנו חוזה מדינה, ועכשיו יש לנו חוזה מדינה. למה הוא מתכוון? שההבדל ביניהם מה? שאסור לראש הממשלה לחשוב? שאסור לנהל משא-ומתן?

אתם שיבחתם את ראש הממשלה דהיום, שהוא פנה מייד לערפאת כדי לקדם את המשא-ומתן על נושא הפריסה מחדש בחברון? אתם משתמשים באנשי הצבא, במפקדים של הצבא, כדי ליצור אי-אמון מוחלט ביישוב היהודי. לא קמת וזעקת על זכויות האדם של היישוב היהודי בחברון. אתה שומע הבוקר שיש רשימה שחורה של 30 איש, בהם נשים בהיריון. מה, אתה מאמין לזה? מה הרדיפה הזו? למה הרדיפה הזו? יש יישוב יהודי. היו עוד כמה יהודים טובים מביתר שביקשו להתיישב שם. הם לא חרדים והם לא קיצונים. הם ביקשו להתיישב במקום, שגם על-פי ההסכם שלכם ימשיך להיות היישוב. אז איפה כאן הכימיה של השלום הזה שאתם מדברים עליו? איפה המשא-ומתן עם אנשים שיושבים שם?

הרי אתם גורמים לקיצוניות. אתם גורמים לכך שערפאת לא יסכים היום לחתום על ההסכם בחברון. הוא אומר: תשמעו, וליד צאדק עושה לי את העבודה, פרופסור בן-עמי עושה לי את העבודה. מה אני צריך לרוץ? למה שאני ארוץ לחתום? שהם ישברו את הראש בכנסת, שהם ידברו נגד, ואחר כך לי יש זמן. שביבי יטלפן, שיחכה, תפוס. דרך אגב, בין כך ובין כך הם לא משלמים את החוב שלהם ל"בזק", לכן לא אכפת להם להתקשר לאן שהם רוצים. זה לא עולה להם כסף. שביבי יתקשר וזה יתקשר – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יש לך כזה מידע מדויק, אפשר להשתגע ממך.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

כן, נכון. לא מידע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מידע כזה אמין.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

את כבר לא מאמינה בזה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בטח, הם לא משלמים.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

מה אני מציע? תתחילו לחזק את העם היהודי. תתחילו לחזק את ממשלת ישראל, שתלך בדרך שלכם. אני אומר בפה מלא: אני נגד הפריסה בצורה החדשה הזו בחברון. לא כך. לא על השלום הזה אני חושב. זה הכול דיבורים בעלמא. אבל תחזקו את הממשלה כדי שתלך בדרך שלכם. אתם תוקפים אותה על מה?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

מה אתה אומר על כרוז שנפל בידי, שאומר "הקדוש גולדשטיין"?

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר שזה חמור מאוד ושצריך לגנות את זה. אל תמחא לי כפיים. אנחנו אמרנו את זה ונאמר את זה.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

אני לא מוחא כפיים.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

צריך לגנות את זה, ואסור שזה יקרה.

עוד מלה אחת בנושא הזה של השימוש באנשי צבא – פרשת אורן שחור. נכון שהוא איש צבא וניהל את המשא-ומתן בתקופה של הממשלה הקודמת, ושהוא בקשרים עם ראש האופוזיציה ואחרים. זה בסדר שהוא בקשרים. אני גם לא רואה חומרה רבה בזה שהוא מדבר ברשות. אבל אני רואה חומרה רבה בזה שראש האופוזיציה או החברים שלו משתמשים בדברים שהוא אומר להם כדי לומר אותם מהדוכן, כדי לומר אותם אולי גם לערפאת. אסור להשתמש במידע הזה כשהוא בא ממקורות מוסמכים ולפגוע באנשי צבא. הרי מי פגע בסוף באורן שחור? ראש הממשלה? שר הביטחון? אתם פגעתם בו. לכן אני אומר שדרוש אורך רוח.

חבר הכנסת אושעיה נמצא בכותרות בימים האחרונים, כמי שחוצה את הקווים. זה אומר, שגם אצלכם לא כולם מאמינים בדרך שלכם. קצת סבלנות. אולי נגיע להסכם פה-אחד בנושא של חברון, כאן מעל הדוכן, הסכם בין האופוזיציה לקואליציה, כך אני מאמין, ונלך בדרך השלום.

היו"ר ל אדרי:

תודה לחברי, חבר הכנסת דוד ראם.

רשות הדיבור לחבר הכנסת נסים דהן. אדוני, כידוע, אנחנו דנים בשלוש הצעות להביע אי-אמון לראש הממשלה בשל ממשלת החרדה וההידרדרות בביטחון, מדיניות התומכת בהרחבת ההתנחלויות ומדיניות הממשלה שהביאה למבוי סתום במשא-ומתן. אדוני, עשר דקות לרשותך.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי בקשב רב את דבריו של חבר הכנסת בן-עמי. בדברים ששמעתי הוא הזכיר פעם אחר פעם אותה חוליה, והטיל ספק אם היא היתה קיימת בכלל; אם היא

לא נתפסה, אולי היא לא היתה קיימת. כל נושא הביטחון היה מופרז, לדעתו; אין לזה שום מטרה, אין לזה שום תכלית. אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת בן-עמי – אף-על-פי שאתה לא נמצא כאן – גם אני הייתי תקוע בפקק שנגרם כתוצאה מהמאמצים למנוע את מימוש כוונותיה של אותה חוליה. הייתי תקוע שעות, אפילו ארבע שעות. באותו רגע חשבתי, שאני שמח שאני תקוע בפקק ולא עסוק באותו רגע בדבר נורא יותר: לחלץ גופות או חלקי גופות מאיזה אוטובוס שהתפוצץ.

אני לא מבין את האובססיה של חבר הכנסת בן-עמי, לחזור פעם אחר פעם על הדברים, כאילו הביטחון הוא המצאה של הממשלה הנוכחית; כאילו הממשלה הקודמת הפקירה את ביטחון התושבים. כי אם הממשלה הנוכחית היא שנקטה, בשל חשש קטן ביותר, אמצעי ביטחון קפדניים ולא מופרזים, כמו שקרא להם חברי, חבר הכנסת בן-עמי, אמצעי ביטחון שיוכלו למנוע ולו את החשש הקטן ביותר לפיגועים המוניים – וכולנו זוכרים, כולנו ראינו אותם; ואני, עבדכם הנאמן, אפילו התעסקתי בזה מקרוב. אני מעדיף להיות תקוע בפקק עוד ארבע שעות ולא לעשות שום דבר אחר, כמו שעשינו פעם.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

ואם אפשר להשתחרר משניהם?

נסים דהן (ש"ס):

הלוואי. אינשאללה, אומרים בערבית. תגיע ליום הזה שאפשר להשתחרר מהם, שנינו נשמח. אתה יודע יפה מאוד כמה שנינו נשמח. אבל זה המצב. עומדים אנשים מטורפים, וכל מה שהם חולמים ומתכננים לעשות זה לפגוע באוכלוסייה היהודית במדינת ישראל – רק בשל היותם יהודים; שום סיבה אחרת.

ידידי חבר הכנסת, גם כשיש ויכוח, גם כשיש סכסוך, הפתרון לוויכוח או לסכסוך הוא לא שפיכות דמים. כשאתה כועס על אשתך, אתה לא קודם כול יורה לה כדור בראש רק כיוון שאתה כועס עליה או שיש לך אתה ויכוח. אם הגענו למסקנה שאנחנו הולכים לתהליך שלום, לא ייתכן שכל ויכוח קטן יסיט לשימוש בנשק חם. אפילו נצא מנקודת הנחה, ואני אפילו מוכן להסכים אתכם, שפתיחת המנהרה היתה משגה, זו התשובה? ככה מנהלים משא-ומתן? על-ידי נשק חם? כל סכסוך של שכנים מתפתח ליריות? היום זה היה ויכוח על המנהרה. מחר זה יהיה ויכוח על דבר שיש בו קונסנזוס לאומי, כמו זכות השיבה, כמו ירושלים השלמה, כמו מדינה פלשתינית, ואז בכל דבר קטן אנחנו נחשוש לומר את דעתנו ולהביע את עמדותינו, כי זה מייד יתפתח ליריות, זה יגיע לשימוש בנשק חם? על-ידי מי? על-ידי מי שקיבל על עצמו משא-ומתן לשלום.

הלוואי שהמשא-ומתן לשלום היה מתנהל על מי מנוחות. אבל מטבע הדברים, כשיש לשני בני אדם, במיוחד לשני עמים, שאיפות, שאיפות לאומניות, לשני העמים יש המטרות שלהם, אי-אפשר לגשר עליהם בקלות אלא רק על-ידי משא-ומתן מייגע, קשה, כשכל צד עושה את המקסימום. זו זכותו וחובתו של כל צד לעשות את המקסימום לצד שהוא מייצג ורק לצד שהוא מייצג, כי לא ייתכן שהנציגים של מדינת ישראל ינהלו משא-ומתן מתוך הראייה של העמדה הפלשתינית – ואני מבין גם את הפלשתינים, שלא ינהלו משא-ומתן מתוך ראיית הצד של ישראל. כל צד סומך שהצד השני יעשה את עבודתו בנאמנות ובמקצוענות. כל צד רוצה לקבל את המקסימום לפי השקפת עולמו ולפי דעתו,

ואם לא יעשה את זה – הוא ימעל בתפקידו. לכן, מטבע הדברים, הם יובילו לאי-הסכמות בהתחלה, עד שימצאו את המכנה המשותף. ולא קל למצוא מכנה משותף בסכסוך של מאות שנים, ואולי אפילו אלפי שנים. הרי הסכסוך לא התחיל אתמול.

כאשר עלתה, בבחירות, מפלגת הליכוד, עם כל חברות הקואליציה, היה להן מכנה משותף פחות או יותר שעליו חתמו בהקמת הממשלה. הדברים האלה באו לידי ביטוי במהלך מערכת הבחירות, ועל סמך זה החליט הבוחר והביע את עמדתו ורוב הקולות ניתנו למפלגות הקואליציה, שעל סמך זה הקימו שותפות קואליציונית.

מה רוצה חבר הכנסת בן-עמי, שאנחנו נגשים את שאיפות המערך או את מצע מרצ בבחירות? מטבע הדברים נרצה להגשים את המצע שלנו – זה טבעי ולגיטימי; אין בזה לא סתימת פיות ולא כפייה, בוודאי לא כפייה דתית. אומנם הפעם, ברוך השם, לא הזכירו בנאומים שיש פה כפייה דתית.

דבר אחד אני לא מבין. חבר הכנסת דדי צוקר, אולי אתה תוכל לענות לי. כשמרצ היתה באופוזיציה היא פעלה בכל הדרכים החוקיות להגשמת מטרותיה, אם בהפגנות, בהפגנות רחוב, אם במסע תעמולה בארץ ובחוץ-לארץ, ואף אחד לא חשב לומר שמרצ בעצם כופה את דעתה על המדינה ועל האזרחים. זה לגיטימי, זאת דמוקרטיה. כאשר מרצ היתה בשלטון היה לה עוד כלי להגשמת מטרותיה – היא הפנתה תקציבים למקומות המתאימים, חוקקה חוקים כדי לקדם את מטרותיה. אף אחד לא חשב שיש בזה כפייה מסוימת. כולנו היינו בטוחים שזאת הדמוקרטיה בהתגשמותה.

אבל מה קורה כאשר מתהפך הגלגל? כשהיינו באופוזיציה עשינו הפגנות למען הדברים המקודשים בעינינו. חבר הכנסת דדי צוקר, קראתם לנו ואמרת שזו כפייה דתית. כשעלינו לשלטון והחלטנו להגשים את המטרות המקודשות בעינינו – אז אנחנו פאשיסטים, ימניים קיצונים, או במקרה הטוב ביותר אנחנו – – –

דוד צוקר (מרצ):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

סליחה, כשקבענו שההתבטאויות של גיל קופטש פגעו במסורת עם ישראל, עמד כאן נציג שלכם וקבע — — —

דוד צוקר (מרצ):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

לא רק שלכם, נכון.

מותר לנו להגשים את השאיפות הלגיטימיות שלנו? מותר לנו לקדם את המטרות שלנו בכל האמצעים, אם על-ידי הפניית תקציבים מתאימים ואם בדרכים אחרות. כשהפסקתם תקציבים להתנחלויות ראיתם בזה דבר לגיטימי ביותר – אתם בשלטון וזכותכם להגשים את המטרות שלכם. כשאנחנו נחדש מחר או מחרתיים תקציבים להתנחלויות – למה זה נקרא התאבדות? למה עומד כאן נציג של האופוזיציה וטוען שזה המעשה האווילי ביותר של ממשלת נתניהו?

לכן, ידידי חברי הכנסת, אנחנו כן נביע אמון בממשלה, ורק משום שזכותה של הממשלה הזאת להגשים את מטרותיה ואת המצע שלשמו בחרו בה בוחריה, ובמיוחד כשעוד לא ראיתי שעשו מעשה מיוחד שאפשר לקרוא לו התאבדות מדעת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כשפתחו את המנהרה והיו 15 קורבנות ישראלים וקורבנות פלשתינים – – –

נסים דהן (ש"ס):

חברת הכנסת, את חושבת שאותם רוצחים שפלים היה צריכים את התירוץ של פתיחת המנהרה? אם מחר יהיה ויכוח על השלום, הם לא יעשו את זה? אם מחר יהיה ויכוח אתם על מדינה פלשתינית, את חושבת שהם לא ישתמשו בנשק? ישתמשו בנשק, ו-15 הרוגים יהיו מספר קטן. את חושבת שהם צריכים תירוץ כדי לחסל יהודים? כשפוצצו את האוטובוסים – איזה ויכוח היה לנו אתם אז?

דוד צוקר (מרצ):

לא אותם חוגים.

נסים דהן (ש"ס):

ברוך השם, לא אותם חוגים. ידידי חבר הכנסת צוקר, אתה לא קורא כנראה עיתונים. 'אסר ערפאת מתרץ היום, שאלה אנשים שאין לו שליטה עליהם – הרחוב, האספסוף עשה את זה. כך לפחות טוען ערפאת. ערפאת לא מסכים שאלה היו שוטרים פלשתינים, הוא אומר שזה הרחוב שאין לו שליטה עליו.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

גם לנו לא היתה. עם כל הצבא, עם כל השב"כ, עם כל — — — לא היתה לנו שליטה.

נסים דהן (ש"ס):

נכון, אז מה המסקנה? בדבר אחד אתה צודק, הרמה המוסרית שלנו הרבה יותר גבוהה מזו של אותו אספסוף שיכול לקחת נשק, וכשיש ויכוח, קודם כול לירות ואחר כך לדבר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מי זה "אנחנו"?

נסים דהן (ש"ס):

עם ישראל, צבא-הגנה לישראל. אילו נהגנו באותן שיטות, בכל ויכוח קטן היינו צריכים להעמיד כיתת יורים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר אדרי:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אפשרתי לך כמה קריאות ביניים. אנא ממך.

נסים דהן (ש"ס):

הוויכוחים הם לכל אורך הדרך, אבל מוסר הנשק של צה"ל הוא הרבה יותר גבוה; בינתיים, עד שהם ילמדו.

היו"ר אדרי:

אדוני, סימנתי לך שזמנך תם.

נסים דהן (ש"ס):

אני מסיים. ידידי חברי הכנסת, כל זמן שהממשלה הזאת לא עשתה מעשה ולא הלכה בדרך שסותרת את העמדות שלה וסותרת את המצע שעליו נבחרה, אנחנו נמשיך להביע אמון בממשלה. תודה רבה.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת נסים דהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת אבנר חי שאקי, אחריו – לחבר הכנסת דוד צוקר. אנחנו דנים בהצעות סיעות העבודה, חד"ש-בל"ד-מרצ ומד"ע-רע"ם להביע אי-אמון לראש הממשלה. אדוני, חמש דקות לרשותך.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, צר לי לומר לחברי באופוזיציה, למנהיגיהם ולכל חברי הכנסת באופוזיציה, שריבוי הצעות אי-אמון איננו משרת אפילו את המטרות שהאופוזיציה רוצה ביקרן. אני מאמין באמונה שלמה שהם מעוניינים בשלום, אלא שאני מאמין באמונה שלמה שכל חברי הקואליציה רוצים בשלום. ההבדל בינינו, שאנחנו רוצים בשלום אמת, בשלום בר-קיימא, בשלום צודק, בשלום – – –

קריאה:

— — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא. אם תאפשרו לי לדבר, כל אחד ידבר בזמנו. יש לי רק חמש דקות.

היו"ר אדרי:

אני מבקש לציין שלרשות חבר הכנסת שאקי רק חמש דקות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — בשלום עם ביטחון. צריך להודות — נהרגו יותר יהודים בישראל ובארץ-ישראל מחתימת אוסלו עד סיום שלטון הממשלה הקודמת מאשר באותו מספר שנים לפני הסכם אוסלו. זאת אומרת, שזה לא הבטיח ביטחון. טבעי בעיני שממשלה זו, מה שלנגד עיניה: שבכל משא-ומתן — וברגע זה מדובר על חברון — השיקול הדומיננטי, העליון, היחיד, הוא כיצד מבטיחים את חייהם ואת שלומם של יהודי חברון. זה עיקר העיקרים — קודם כול חיי אדם.

לצערי הרב, כשאני קורא את הביטויים ששמעתי בנאומי מציעי האי-אמון היום — לאומנות, משיחיות, מיתוסים, כיבוש, בלתי שפויים — כל אותם ביטויים אינם משרתים את עניין השלום. יכול אני בנקל לנפץ לרסיסי רסיסים כל אחד מהביטויים הללו, אבל אני בוחר עכשיו, בזמן הקצר שיש לי, לדון במשיחיות ובמיתוס.

אני, כיהודי, מאמין במשיח. מי שיאמר לכם — יהודי מאמין — שהוא לא מאמין במשיח, הוא לא מאמין באחד מיסודות האמונה. אם כשאני רוצה את חברון היהודית, רוצה בפיתוחה ובקיומה ובעלייה של מאות אלפי תיירים למערת-המכפלה, אני משיחי, במובן זה שאני כביכול רוצה דבר בלתי ניתן או בלתי נתפס — זאת טעות בהבנת המושג משיח, משיחיות; ובכך שמייחסים למושג הזה משהו שלילי. זה אינו נכון. המשיחיות היא הגאולה, גאולה לישראל וגאולה לעולם; שלום לישראל ושלום לעולם. כדאי פעם לקרוא משהו על משיח ומשיחיות כדי לראות שהשימוש במלה הזאת ובמלה מיתוס לידה — לועזית יותר, אולי קצת יותר סימפתית — לא מקדם שום דבר.

עכשיו אני בא לומר במלים ספורות, למה חברון. קראנו עכשיו את פרשת השבוע, "חיי שרה", וראינו שם איך אבי האומה, אברהם אבינו, עליו השלום, שילם ארבע-מאות שקל כסף עובר לסוחר כדי לקבור את אשתו שרה, אחת מארבע האמהות. הוא היה יכול לומר לעפרון החתי: האדמה שלי, יש לי הבטחה אלוהית, למה לשלם? אבל הוא לא אמר זאת, הוא שילם טבין ותקילין, וחז"ל עמדו על כך.

לצערי, הבורות במקורות — ובמקורות היהדות בעיקר — היא האויב הגדול של רבים מאתנו בבית ובארץ. הרי חז"ל אמרו, ששלושה מקומות הם שלעולם לא יעזו הגויים לומר לכם: גזולים הם בידכם — זה המקדש בירושלים שנקנה בכסף מלא על-ידי דוד המלך מארוונה היבוס, זה קברו של יוסף שנקנה במאה קשיטה בשכם, וזו, כמובן, מערת-המכפלה בחברון, שנקנתה בארבע-מאות שקל כסף עובר לסוחר. התורה מאריכה בסיפור זה כדי לבוא ולומר: אנחנו קיבלנו הבטחה אלוהית על הארץ, אבל לא ננשל אנשים פרטיים מאדמתם אלא בכסף מלא. שיא המוסר שאין לו אח ורע, לא לפניו ולא אחריו.

ועכשיו — הביטחון. בפי כמה מהדוברים היום — —

היו"ר ל אדרי:

אדוני, יש לי רק שאלה — מי היו היורשים של אברהם אבינו?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

יצחק ויעקב.

היו"ר ל אדרי:

וישמעאל?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

טוב ששאלת, אני מודה לך, מפני שהתורה אומרת לו לאברהם: כי ביצחק ייקרא לך זרע – רק ביצחק ייקרא לך זרע. ההוא בא מהגר, ואתה רואה שקבורות שם שרה, רבקה, רחל ולאה. לא קבורה שם הגר. צריך לדעת את העובדות ההיסטוריות, לא להתעלם מהן. טוב ששאלת וטוב שכל חבר כנסת ידע זאת. זה אלמנטרי בעינינו. אין מה לעשות, אלא אם כן רוצים להתעלם מן התנ"ך. בשבילי זה דבר אלוהי, זה ניתן בסיני, ואני מאמין בכל מלה ובכל אות שיש בתורה זו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שאקי – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. חבר הכנסת ריבלין – בבקשה, אדוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חברי הכנסת, למען הדיוק ההיסטורי של הציטוט ב"דברי הכנסת" – רחל לא קבורה במערת-המכפלה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מי אמר רחל? לאה אמרתי – שרה, רבקה ולאה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

דוד צוקר (מרצ):

העובדה ההיסטורית שהיא קבורה שם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

העובדה ההיסטורית – שהיא לא קבורה שם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

היא קבורה בבית-לחם, זה ידוע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. חבר הכנסת ריבלין, ביקשת לשאול בצורה מסודרת, נתתי לך. אדוני, בדרך הזאת – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת שאקי, מי שמר על הקבר הזה? מי שמר עליו? המוסלמים שמרו עליו מכל משמר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

על מה מוצע אי-האמון? הוא מוצע על הפרה כביכול של הממשלה הזאת את הסכם אוסלו. ובכן, אני רוצה לומר לכם, שהגיע הזמן שחברי הכנסת ידעו, שהמפר הגדול של הסכמים הוא ערפאת ולא אחר, והוא מפר את ההבטחות הרציניות ביותר והמחויבויות הגדולות ביותר.

הוא התחייב לבטל את אמנת הגזע שקרויה אמנת אש"ף. זו אמנה שכולה שנאת ישראל, זו אמנה השוללת מעם ישראל את זכותו לעצמאות ולריבונות, זו אמנה שרוצה בהשמדת ישראל. שלוש שנים וחצי עברו מאז נחתם הסכם אוסלו, ועדיין האמנה הזוועתית, הנוראה, הניאו-נאצית הזאת קיימת. עד עכשיו ערפאת לא ביטל אותה ולא פירק את נשקו של ה"חמאס" ולא פירק את נשקו של "הג'יהאד"; עד עכשיו ערפאת ממשיך להסית נגד ישראל; עד עכשיו ערפאת קורא למדינה פלשתינית שאין לה זכר בהסכמי אוסלו, ועד עכשיו הוא מדבר על ירושלים בירתה שאין לה זכר בהסכמים וזה מנוגד להסכמי אוסלו. גם הנשק שישנו בידיהם וריבוי השוטרים כביכול מנוגדים להסכמי אוסלו. הרצח המתועב של 15 ישראלים על-ידי השוטרים הפלשתינים כביכול הוא הפרה משוועת – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

עכשיו אני מדבר. אתה הפרעת לי בפעם הקודמת, לא אסכים שתפריע לי יותר.

לכן אני אומר, רבותי חברי האופוזיציה, אין מקום לאי-אמון. הרצון בשלום שישנו בקואליציה אינו נופל בגרגר מן השלום שאתם רוצים בו. אבל אנחנו רוצים שלום שיבטיח חיים בחברון, שיבטיח המשכיות, שיבטיח פיתוח, שיבטיח שחברון היהודית תשגשג לא פחות משכנתה חברון הערבית. דו-קיום פירוש דו-קיום בכבוד, דו-קיום של שווים, אבל אם אתם כל הזמן מדברים בלגלוג על מתיישי חברון ואתם אומרים שדרישתם היא מיתוס ושזו לאומנות ושהם פושעים – כל הדברים הללו אינם משרתים שום מטרה שלכם. זה רק מרחיק, זה משניא, זה מעמיק את השנאה, ואנחנו מצווים היום לחפש את המכנה המשותף, לא את המפריד – כיצד אנחנו בפנים, בארץ הזאת, מתקרבים. אין טעם לחפש שלום עם ערפאת אם אין שלום-בית בתוך הבית הזה ובתוך המדינה הזאת ובתוך העם הזה.

אני קורא לחברי הערבים: חברי הכנסת, אמרו גם פעם את האמת על ערפאת, איך זה קרה – ואני מסיים בשאלה הזו – שלא שמעתי מאיש מכם ביקורת על ערפאת. לא שמעתי התקפה אחת על ערפאת, לא שמעתי שלילה אחת של ערפאת; כל הזמן הוא הצדיק וישראל הרשעה – הוא האמת, הוא לא רצח, הוא הצודק.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — הוא לא צדיק אבל הוא עושה שלום; הוא עושה שלום. לא כמו — — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — — מי שרואה באיש הזה צדיק, אני דוחה — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא עושה שלום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. אף אחד לא מקשיב לכם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

חבר הכנסת דראושה, אני אפריע לך. תראה מה שיקרה אתך כשתהיה פה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה סרבן השלום.

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת דראושה, כשאתה מבקש – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אתה מפריע לי זו הפעם השנייה ברציפות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תתחיל לדבר – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני לא אשאל אותך מה לדבר ואתה לא תשאל אותי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אז גם אני לא שואל אותך.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אבל אל תפריע, הזמן הוא שלי לא שלך.

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך – בדרך הזאת אף אחד לא מקשיב לך. אנא ממך, תואיל להיענות לבקשתי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כאשר האופוזיציה תתחיל לראות את האמת נכוחה, כאשר היא תעיר לערפאת: אתה מפר ההסכמים, אתה גרמת לרציחתם של 15 חיילים יהודים על לא עוול בכפם, אתה גורם יום-יום ושעה-שעה

להפרות, אתה יום-יום מסית, אתה יום-יום מדבר על מדינת פלשתין שאין לה זכר בהסכמי אוסלו. שידבר ברוח הסכמי אוסלו שמדברים על אוטונומיה; אין זכר למדינה פלשתינית, אין זכר לירושלים כעיר שיש בה מעמד כלשהו לפלשתינים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

המודעות של העם הפלשתיני – – –

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, חבר הכנסת דראושה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שום מודעות – או הסכמי אוסלו או תאוות לב. תאוות לב יש לי למכביר, אבל אם מדובר על הסכם – אני משפטן, אני מכבד כל סעיף. בינתיים ערפאת הוא המפר הגדול, הוא רומס ברגל גאוה את כל מה שיקר לנו.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אפשרתי לך מעל ומעבר לזמן.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מסיים. אני מביע אמון מלא בממשלה. אני מאמין ברצונה הכן בשלום, רצון כן יותר מאשר כל הרצונות המשותפים באופוזיציה, כי היא באמת מחפשת ליד השלום את הביטחון. אוי לו לשלום שאין בצדו ביטחון; אוי לו לשלום שלאורכו יש רציחות והריגת יהודים; אוי לו לשלום שהוא מושג מופשט וערטילאי שאין לו אחיזה בקרקע ובמציאות. לכן אני נותן את מלוא האמון לממשלה, ונדחה את הצעת האי-אמון שלכם.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

חברי הכנסת, דנו השבוע בפרשת השבוע, אבל מה שהוכיח לנו אברהם – שהוא חכם, חכם ונבון מאוד. אף כי הארץ הזאת היתה ארצנו, הוא שילם ארבע-מאות שקל עובר לסוחר בשביל לקנות שלום. זאת דוגמה לכולנו. חבר הכנסת שאקי, היות שדיברת על פרשת השבוע, שהיא פרשה חשובה מאוד, אני רק מבקש להוסיף על מה שאמרתי על אברהם אבינו – כתוב: "ויגוע וימת אברהם בשיבה טובה זקן ושבע ויאסף אל עמיו, ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו אל מערת המכפלה".

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

קריאות:

היו"ר ל אדרי:

אני מציע היום לכולנו – נלמד מאברהם אבינו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

--- במערת-המכפלה ---

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לומד מהרב לוינגר, לא מאברהם אבינו.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת שאקי, אל תיתן לפסוק הזה להביך אותך.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

זה מבין?

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי חברי הכנסת, כל אלה דברי חכמים.

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, כבר נאמר שדברי חכמים בנחת נשמעים ולא בקריאות ביניים מסוג זה. אנא מכם, רשותו וזכותו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי לומר את אשר על לבו, והוא ידוע כמשפטן וגם יודע תורה, והקשבנו לו. אני מבקש להמשיך להקשיב ליתר חברי הכנסת בדרך הזאת.

רשות הדיבור לחבר הכנסת דוד צוקר. בבקשה, אדוני.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מניח, שאם אני מייצג את מפלגתי, הדברים שאני אמור לומר ועמדתנו המדינית ברורים. העמדה ברורה אפילו לי ולא רק לחברי סיעתי. במסגרת הצעת האי-אמון הזאת אני מבקש לנסות לעמוד לא על הדברים שיש לנו בהם מוניטין או שדעתנו ידועה בהם – וזו דעה שעשתה לה מוניטין – אלא לנסות לעמוד על פן אחר שבגינו אנחנו מצביעים אי-אמון בממשלה – הפן התרבותי, המנטלי, או התרבות הפוליטית של הקואליציה, של מה שהיא מייצגת; לא רק במובן הצר של הממשלה, אלא של אותה רוח תקופה חדשה שהשלטון הנבחר החדש הביא אתו. אני רוצה לנסות לעמוד על רוח התקופה החדשה.

יש מכנה משותף תרבותי-מנטלי – ואראה מובנים רבים שלו – שעניינו נסיגה מהרבה התחלות ותופעות שהעשור האחרון – ארבע השנים האחרונות, בוודאי – היה עד להן, ומהן מבקשת לסגת התרבות הפוליטית החדשה שהגיעה לשלטון, הרוח החדשה הזאת.

חבר הכנסת ריבלין, בין שאתה מסכים ובין שאתה לא מסכים, בארבע השנים האחרונות היה איזה ניסיון הירואי – אפשר לומר שגוי, אפשר לומר הזוי, אבל היה ניסיון הירואי – תעוזה, עוז, אומץ לנסות לחלץ חברה ומדינה ממצב נתון לעבר מצב חדש. בצחוק יאמרו: מזרח תיכון חדש, יהיה מי שילגלג על זה, אבל אי-אפשר לחלוק על העובדות. היה ניסיון דרמטי לנסות ליצור פה משהו חדש – להיות אקטיבי, לא לקבל את גזר-דינה של ההיסטוריה, את גזר-דין של האיבה ושל השנאה, אלא לנסות ליצור פה משהו חדש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה הוא החידוש בניסיון הזה? אם היו רוצים היו יכולים לתת גם לפני עשר שנים – הערבים היו מקבלים. בכל פעם שאנחנו נותנים הם מקבלים ברצון.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת ריבלין, תנסה ללכת יחד אתי. היה פה ניסיון לא רק להגיע להסכם צר עם הפלשתינים – ההסכם הזה היווה ביטוי לרצון לשנות את המציאות הגטואית הזאת, לפתוח שערים, ליצור פה איזו רוח חדשה, לספק איזו נורמליות חדשה – שאפשר להסכים לה או לא להסכים לה – בלי ספק היה פה ניסיון לשנות דברים מן היסוד, מן התשתית, מן הבסיס, מן ההתחלה.

בלי ספק, חודרת הנה עכשיו רוח חדשה-ישנה שעניינה חזרה לכניעה לחרדות; המצב המוכר ליהודי, בעקבות זה גם לישראלי, להיכנע לחרדות, לקבל על עצמנו את עולם הפחד, הטראומה ההיסטורית, להיכנע לטראומה ולא לנסות לצאת ממנה למצב חדש. זו נסיגה במובן הכי עמוק של המלה, תרבות שאומרת שאנחנו קשורים לאיבה, אנחנו ניכנע לאיבה, כמעט הייתי אומר שנוח לנו עם השנאה, עם איבת הסביבה. זה המצב המוכר, אתו אנחנו יודעים להתמודד, אתו אנחנו יודעים לחיות, אתו אנחנו יודעים למות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

החרדה הביאה לשינוי השלטון – – –

דוד צוקר (מרצ):

תן לי שנייה. אינני אומר שלא היה בסיס לחרדה – ודאי שהיה לה בסיס. אבל נשבה פה רוח חדשה, והממשלה היתה רק הביטוי של הרוח הזאת. היה פה ניסיון להיחלץ מן החרדה, לא להיכנע לפחדים, לא להיכנע לטראומות אלא להשתמש בהן כדי לצאת למצב חדש. והנה נכנסה הנה רוח תקופה חדשה שאומרת: בואו נחזור למצב המוכר שבו אנחנו מוקפים באויבים, העולם יהיה כולו נגדנו, המזרח התיכון – עין. נוח לנו עם העוינות, אנחנו מכירים אותה, אנחנו יודעים איך להתמודד אתה, איך לחיות אתה ואיך למות אתה.

תיקח את הסגנון האורתופדי – אני רואה את שר התעשייה והמסחר החדש, הוא היום המטיף הבולט ביותר לעמידה גאה, זקופה, מורמת, הרצון לעמוד ולהראות לגויים. למה הצורך העמוק הזה עוד הפעם להראות לגויים כאילו מדובר באמת באיזו ממשלת פליטים, באיזה עם חלוש, נרדף, אומלל, עם של סמרטוטרים? אבל אנחנו כבר לא כאלה. זאת רוח התקופה החדשה-הישנה הזאת, החזרה לתחושה של העולם כולו נגדנו ואנחנו באורתופדיה, אנחנו בתרגילי גב, בתרגילי זקיפות. חשבתי שעברנו את התקופה הזאת. אומה עם פוטנציאל גרעיני לא צריכה לומר לגויים: ראו אותנו, אנחנו חיים וקיימים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אולי אמר זאת שר התעשייה והמסחר – שעבר הרבה כל כך בשל גורלו האישי – לא מפראנויה אלא מידעת העובדות.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת ריבלין, היא הנותנת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מי אמר שריצת אמוק להסכם הזה זאת השיטה ומה שמתואר פה זאת הרגרסיה? מי אמר את זה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא מנסה להבין את מה שהוא אמר.

דוד צוקר (מרצ):

אנסה לענות, אשתמש בדוגמה של חבר הכנסת ריבלין. אני לא רוצה להיכנס לביוגרפיה אישית. מגיע אדם ממצב שבו חירותו מוגבלת, אין ביטוי לזהותו הלאומית, והוא זוכה פה לדבר הכי עמוק, אולי, בחיינו כבני אנוש – הוא זוכה לחירות מוחלטת ולביטחון. זו הכמיהה הכי בסיסית, אולי, של האדם. הוא זוכה פה לחירות ולביטחון, אבל הוא עוד שבוי ברוחות העבר שמאיימות עליו והוא לא תופס שהוא חי פה במעצמה אזורית.

זה ההישג האמיתי, חבר הכנסת בויס – לבוא מעמדה של עוצמה, חירות וביטחון ולהשתחרר מהתחושה שאתה חלוש, מסמורטט, מנוול, נידח ומודח אל קצוות ההיסטוריה ולנסות להשתלט על ההיסטוריה. עזוב רגע את הסכם אוסלו. איזה חידוש גדול היה בתנועה הציונית? היה בה חידוש גדול. האורתודוקסיה הדתית, למעט זו שהצטרפה אליה מאוחר יותר בדמותו של הרב ברלין, אמרה: אנחנו לא נכנעים עוד להיסטוריה, אנחנו לוקחים את ההיסטוריה ואת ההגה בידינו, אנחנו מכוונים את גורלנו. במובן הזה היתה קואליציה חדשה – אתה יכול לחלוק על דרכה בעניין כזה או אחר – אבל היה פה ניסיון לחזור למה שקרה בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20, לבוא ולומר: אנחנו מכוונים את ההיסטוריה, אנחנו לא נכנעים רק לאיבה, לא נהיה שפוטים ושבויים של האלימות ושל השנאה, אלא ננסה לעצב את ההיסטוריה בעצמנו גם אם זה נראה מסובך; אנחנו נחלץ את עצמנו מנסיבות נתונות ונלך לאופק חדש.

הרוח החדשה-הישנה הזאת באה עם הממשלה, הממשלה היא רק ביטוי לרוח שרווחת בקרב רוב אזרחי ישראל – אין ספק בכך, כי ניצחתם בבחירות. אותה רוח אומרת: אנחנו לא רוצים לכוון את

ההיסטוריה, אנחנו עבדיה של ההיסטוריה, אנחנו שפוטיה של ההיסטוריה. איזו רוח פסיבית, אפאתית זו עם ההיסטוריה. במובן הזה זו נסיגה עצומה מן הרוח הציונית שאמרה: אנחנו לא נכנעים לכלום, אנחנו מכוונים את ההיסטוריה, אנחנו מעצבים את ההיסטוריה, אנחנו לשים אותה. אתם ממשלת נסיגה במובן העמוק של המלה. אתם אומרים: מה שיהיה – יהיה; ילך – ילך; לא ילך – לא ילך. זה בעצם מה שאתם אומרים.

מה גרירת הרגליים הזאת ביחסים עם העולם הערבי? הרי זו ממשלה שהולכת לקיים את הסכם אוסלו, אבל מה? מאחר שהיא מייצגת תרבות אחרת, את התרבות הפסיבית הזאת, את התרבות הכנועה שאומרת: אנחנו עבדיה של ההיסטוריה, אנחנו לא מתקוממים נגד ההיסטוריה – גרירת הרגליים הזאת היא הביטוי לתרבות הפוליטית שהבאתם אתכם, לרוח החדשה-הישנה הזאת, גוררים רגליים בדרך להתפייסות.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

מנחם בגין – – –

דוד צוקר (מרצ):

במובן הזה מנחם בגין – לא חשוב אם כפו את זה עליו או לא – אמר: אני לא פסיבי, אני ציוני קלסי ואני מחלץ את עצמי מתוך מצב נתון, אני מהפכן.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

דוד צוקר (מרצ):

אני מסכים אתך; במובן הזה מנחם בגין היה מהפכן, הוא לא מקבל את הציוני של תנאי הביטחון ומה שאומרים לו גנרל א' וגנרל ב', הוא אומר: אני אדון לגורלי, אני אדון להיסטוריה. במובן הזה הוא ציוני קלסי. אתם מייצגים את הרגרסיה הכי עמוקה של התנועה הציונית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ל אדר:

אדוני, לא ביקשת רשות. אפשרתי לך כמה קריאות ביניים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

אני נותן לו 20 שניות שלי, ואני אסיים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם אתה חושב שגם למדינאי דגול צריך שיהיו קווים אדומים?

דוד צוקר (מרצ):

איזו שאלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אז יש מחלוקת האם הקווים האדומים – –

דוד צוקר (מרצ):

לא, אתה חוזר אתי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— – הם בחברון או בירושלים. האם הם בחברון או בירושלים, האם הם בירדן או בים התיכון?

דוד צוקר (מרצ):

תן לי לענות; זה לא הוויכוח העמוק בינינו, זה ויכוח טקטי בינינו. הקווים האדומים הם, האם אתה עבד נרצע של הנסיבות ושל התנאים, או שאתה אומר: אני אינני עבד נרצע, אני מחלץ את עצמי, אני משתמש בתנאים הללו כדי לעצב גורל חדש. במובן הזה אתם ממשלה מאוד גטואית, מאוד שמרנית, מאוד פסיבית, שבאה ואומרת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – את יפן – – –

דוד צוקר (מרצ):

אתה לא נותן לי – – –

היו"ר ל אדרי:

אדוני, קריאת ביניים – בסדר, גם שאלה בסדר, אבל היו כבר שש שאלות וקריאות ביניים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מתחייב, עד סוף נאומו של חבר הכנסת צוקר – – –

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני, על הרצון הטוב שלך. תודה. בבקשה, אדוני.

דוד צוקר (מרצ):

אני אסיים ואומר כך. יש הרבה מאוד אינדיקציות לעובדה שזו ממשלה של תרבות ישנה מאוד, פסיבית מאוד, כנועה מאוד. אחת מהן – לא ציינתי את כולן כי חרגתי בנאומי בעקבות השאלות, ואני שמח שניסיתי לענות לכם – היא אפילו ביחס לאמריקה, לארצות-הברית.

פתאום מאיזה סוג של יישוב-דעת ששרר ביחסים עם המעצמה הגדולה במשך כמה שנים, שהכיר בפרופורציות, שהכיר בהייררכיה; וזה לא כל כך נורא להכיר בזה שיש משהו חזק יותר ממדינת ישראל, זה לא אסון. פתאום עוד הפעם מתגלים ביטויי הגאווה האלה. ואני שואל את עצמי, למה להחציף פנים מול ארצות-הברית? למה התחושה הזאת – אני מדבר על משהו מהסגל של ראש הממשלה – שהוא יכול לסובב את ארצות-הברית סביב האצבע? מה התחושה הזאת נותנת לו? מה היא נותנת לו אם לא איזה פיצוי לתחושת נחיתות נוראה, שאין לה מקום? בשביל מה צריך לבוא ולומר שארצות-הברית בעצם תשחק על-פי חוקי המשחק שלו ואנחנו מסתכלים לארצות-הברית בגובה העיניים? שום מדינה לא מסתכלת לארצות-הברית בגובה העיניים, צריך להודות על העניין הזה. טנק ה"מרכבה" נוסע על מנוע אמריקני, המטוס שלנו טס עם מנוע אמריקני, ואנחנו אוכלים פה סיוע אמריקני.

אבל תחושת הגאווה הזאת היא שוב איזה ביטוי גטואי, ואז זה מתחבר לי עם האורתופדיה הזאת, עם זקיפות הקומה, עם הצורך הקמאי העמוק הזה לבוא ולהוכיח לפריץ ולגוי, שהוא שווה לו, שהוא בגובה שלו, שהוא רם ונישא כמותו. זה מיותר למי שבאמת מלא בתחושה של חירות, זה מיותר למי שבאמת סבור שהוא חלק מקולקטיב עצמאי, ולכן הוא לא נזקק להוכחות המביכות הללו, באמת הנמוכות הללו. מי צריך את ההוכחות הללו?

לכן רציתי רק לומר דבר אחד: תחשבו עד כמה אתם, באמת, נסוגותם מהמהפכות הציונית, מהתעוזה הזאת לבוא ולעצב לבד את גורלנו, ועד כמה החזרתם אותנו, עד כמה התרבות הזאת שלכם, התרבות הפוליטית הזאת שלכם, החזירה אותנו לאווירה פסיבית מאוד, אווירה שמולידה מלחמות, כי אתה לא מתקומם נגדן, כי אתה לא עושה שום דבר כדי למנוע אותן – – –

היו"ר אדרי:

אדוני, אני מבקש לסיים.

דוד צוקר (מרצ):

זאת אווירה שחבל שחזרה לרחוב הישראלי.

היו"ר ל אדר':

תודה, אדוני חבר הכנסת דוד צוקר.

אני מזמין את חברת הכנסת מרינה סולודקין, גם באותו נושא – שלוש הצעות להביע אי-אמון בראש הממשלה. גברתי, עשר דקות לרשותך. אחרייך – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

כזכור, אנחנו דנים בשלוש הצעות אי-אמון של סיעות העבודה, חדש-בל"ד-מרצ ומד"ע-רע"ם. בבקשה, גברתי. עשר דקות לרשותך.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

תודה. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש לי הרבה סימני שאלה לגבי הצבעת האי-אמון בממשלה היום. מה שמדאיג אותי בהצבעה זו זה העיתוי שלה והמשמעות של ההצבעה.

אנחנו נמצאים בתוך משא-ומתן אינטנסיבי עם הפלשתינים בנושא חברון. אפשר, לפי דעתי, אפילו לומר, שזהו השלב הקריטי במשא-ומתן, כי אנחנו על סף הפריסה מחדש. אני לא צריכה להזכיר איזה סערות הנושא הזה מעורר ויעורר בחברה שלנו.

נראה לי שדווקא היום אנחנו יכולים לדבר על המשכיות בין הממשלה הקודמת לממשלה הנוכחית בנושאים מדיניים, ועם כל חוסר היציבות שכולנו מרגישים ועם הלחצים מצד חלקים בימין, נשאלת השאלה האם זה נכון במצב זה להביע אי-אמון בממשלה.

בימים אלה אפשר לראות במשרד החוץ ובמשרד ראש הממשלה שינוי חיובי בגישה למדינות שנחשבות פרובלמטיות באזור שלנו. אני מתכוונת לסוריה ולאירן, ומה שחשוב הוא שזה נעשה בתיווך של רוסיה והטרויקה האירופית. עכשיו, יחד עם המתווכים האלה ועם ארצות-הברית, הסיכויים שלנו להתקדם בערוץ הסורי ולשפר את המצב המסוכן ביחסים שלנו עם אירן הם טובים מאי-פעם.

מחר גם מתחילה ועידת-קהיר, שארבעה משרי הממשלה יהיו משתתפים פעילים בה, ודווקא היום האופוזיציה מעוררת ספק בלגיטימיות של הממשלה.

לדעתי, אנחנו חייבים לחזק את ידיו של ראש הממשלה, של שר החוץ שלנו ושל שר הביטחון ולשבח את אומץ הלב שלהם בניווט המדינה להמשך תהליך השלום.

יש לי עוד כמה מלים על דפוסי עבודתנו בכנסת. נדמה לי שהרשות המחוקקת לא צריכה להכניס את הממשלה ללחץ מיותר, במיוחד בזמן כל כך רגיש של משא-ומתן ושל דיונים הכרחיים על תקציב המדינה.

קל מאוד להצית מדורה גדולה בנושא המדיני, אבל התפקיד היותר-חשוב של האופוזיציה בנסיבות הקיימות הוא, לפי דעתי, לנצל את הקשרים עם הרשות הפלשתינית, כדי למתן את העמדות שלהם בנושא הסדר הקבע, בנושא ירושלים ובנושא זכות השיבה.

חבל שאנחנו מתעסקים בתרגילים פוליטיים בזמן שהמצב דורש אחדות בעם והפעלת שיקול דעת. תודה.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת מרינה סולודקין.

אני מבין, גברתי, שזה נאומך הראשון, ואני מבקש לברך אותך על הדברים שאמרת. עשית את זה ביעילות ובצורה נכונה. אני מאמין, שתתרמי מהניסיון שלך, מהידע שרכשת, לעבודת הכנסת, למען סיעתך ולמען עם ישראל.

אנחנו עוברים לנואם הבא, ואני מזמין את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. גברתי, בבקשה, עשר דקות לרשותך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לכבוד הוא לי לברך את חברת הכנסת מרינה סולודקין על נאום הבכורה המדוד והשקול שהיא נשאה ולאחל לה הצלחה בעבודתה הפרלמנטרית. חברת הכנסת מרינה סולודקין היא בעלת תואר דוקטור בכלכלה בין-לאומית פוליטולוגית ועבדה לאחר שעלתה לארץ באוניברסיטה העברית.

אני מוכרח לציין, לנוכח העבודה המשותפת שלנו גם במליאת הכנסת גם בוועדה לקידום מעמד האשה ובהזדמנויות אחרות, את יחסה הרציני והאחראי של חברת הכנסת מרינה סולודקין לתפקיד של חברת הכנסת ואת הבנתה את המשימה המיוחדת המוטלת על אשה שהיא חברת כנסת, את דאגתה המיוחדת לקידום הנשים, מעמדן, מצבן וייצוגן בחברה הישראלית ובממשל הישראלי, בכלל זה בכנסת. לכן אני חושבת שתרומתה תסייע רבות גם בנושא החשוב הזה.

אני שבה ומאחלת לך, בשם כל חברי הבית, הצלחה בעבודתך.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

תודה רבה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חברות וחברי הכנסת, היום ראיתי בעמוד ראשון של עיתון נפוץ ידיעה, שהכותרת המתאימה לה היתה: חפשו את הגנב.

חפשו את הגנב – צועקים גורמים רשמיים שלא מעזים להזדהות בשמם. וכרגיל, גורמים רשמיים שלא מעזים להזדהות בשמם מייצגים את ראש הממשלה או את הגורמים שלא רוצים להזדהות בשמם במשרדו של ראש הממשלה.

אותם גורמים רשמיים, באותה כתבה, החליטו שהם מצאו את הגנב. הם מאשימים את ערפאת, יושב-ראש הרשות הפלשתינית, שהוא מנהל מדיניות מכוונת, כדי שלא להגיע להסכם לגבי חברון. הם מצאו את הגנב.

אבל, כפי שאומרת האמרה העממית, קריאות כאלה ואמירות כאלה יאה להן התואר "על ראש הגנב בוער הכובע".

למה מחפשים אותם גורמים רשמיים להטיל אשמה ולהרחיק את האשמה שמוטלת בבירור עליהם? מי שמונע הסכם לגבי חברון ומונע את המשך התהליך המדיני, זה מי שמנסה בפועל, היום, במשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית להביא ליישום ההסכם לגבי חברון, מנסה להביא בפועל לקטיעת חלק מחברון ולסיפוחו של אותו חלק לקריית-ארבע ולהפיכת חברון לחברון א' ולחברון ב', או מה שנקרא . כל ניסיון להפר את ההסכם החתום, להעלאת התביעה לחלק את חברון, הוא ניסיון למנוע H ו-1H2 הסדר, ולכן הממשלה בראשות נתניהו, שתובעת את התביעות האלה ומעלה את הדרישות האלה, היא שמונעת הסכם.

מי שמונע הסכם, זה הממשלה בראשות נתניהו שנותנת גיבוי מלא למתנחלים בתוככי חברון, שמאיימים בגלוי לפוצץ כל הסכם; ולפוצץ – אני מתכוונת לא רק בהכרזות או בהצהרות, אלא אני חוששת מאוד – פיצוץ כמשמעותו המילולית תוך כדי שימוש בנשק הרב שכנראה צברו.

הייתי בשבת האחרונה בחברון; הייתי גם בחלק הפלשתיני וגם בחלק שבו יושבים המתנחלים. עברתי שם, וצעקו לעברי קריאות גנאי בנוסח: גולדשטיין לא מת. אבל חבר הכנסת האשם מחאמיד היה כנראה טרף חשוב יותר בעיניהם ולכן יידו בראשו אבן ואך בנס הוא ניצל. זה קרה בחברון בשבת האחרונה.

נסים דהן (ש"ס):

ראוי שכל הכנסת תגנה את זה, כמו שגיננו את מה שעשו לחברת הכנסת יעל דיין. צריך לגנות מה שעשו לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

נכון, ראוי שכל הכנסת תגנה. אנחנו מגנים, ולכן אני מעלה את הנושא הזה, אדוני. אבל אני מעלה את הנושא הזה גם משום שיש בו פגיעה בכבוד הכנסת ובכבוד ובחסינות של חברי הכנסת, אבל גם משום שהאנשים האלה, המתנחלים האלה – – –

בנימין אלון (מולדת):

אם אני מבקר באום-אל-פחם, מה יעשו לי שם?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני מעריכה, שאם אתה תבוא לאום-אל-פחם באותן כוונות טובות שאני הגעתי לחברון, איש לא יעשה לך דבר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

איפה יש לו כוונות טובות?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ולכן, הדוגמה בכלל לא שייכת לעניין. שום פגיעה בחבר כנסת אינה ראויה. אבל, על מה אני מדברת?

בנימין אלון (מולדת):

אני גינתי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני מדברת על חבורת אנשים שלא מקבלת, לא את ההסכם בחברון לגבי חברון אבל גם לא שום כלל דמוקרטי. היא לא מקבלת שום עיקרון של נבחרים ושל החלטת ממשלה, ומבחינתם לא חשוב מי הממשלה ואיך קוראים לה, ובלבד שהיא תעשה את רצונם.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

את מעלה הצעת אי-אמון כלפי אלה או כלפי הממשלה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מי שאחראי למצב, למבוי הסתום בנושא חברון, הוא מי שמחליט היום, ברגע רגיש כזה של המשא-ומתן, להקים התנחלויות חדשות. ואתמול, על רקע הניסיון הזה כבר היה עימות חריף, שגבה מחיר דמים, קורבן בנפש, תושב הכפר נעלין. זאת התגרות בעם הפלשתיני, זאת התגרות בשלום, זאת התגרות בהסכמים.

אחראי לעצירת התהליך ולסכנה לקיום ההסדר ולשלום, מי שמחליט עכשיו להמשיך במדיניות של סילוק הפלשתינים מירושלים המזרחית באמצעות מדיניות של סירוב משרד הפנים להאריך תוקף תעודות תושב בעיר ובשיטות אחרות.

מי שלא מבצע את הסעיפים המחייבים בהסכמי אוסלו, כמו שחרור האסירים והאסירים הפלשתינים, יצירת מעבר בטוח, כמו גם מי שלא מוציא את צה"ל מדרום-לבנון – ואנחנו משלמים מחיר כבד של קורבנות בכל שבוע – מי שעושה את הדברים האלה ודברים רבים אחרים הלוא הוא ראש הממשלה בנימין נתניהו, הוא זה שנושא באחריות למצב המסוכן שכבר הגיע לעימות דמים אכזרי שגבה קורבנות בנפש – ישראלים ופלשתינים – ומאיים להטביע את כל התהליך בדם ובדמעות.

לכן, הוצאת צה"ל והמתנחלים מחברון היא חיונית להמשך תהליך השלום, אבל היא חיונית לא פחות, חבר הכנסת דהן, להצלת הדמוקרטיה הישראלית, להצלת ההסדרים שאנחנו חושבים שמאפשרים לנו לפעול במדינת ישראל כמדינת חוק.

ולכן, צעדים חייבים להיעשות. יש ידע והכול ידוע והדברים נאמרים ואפילו מצולמים בטלוויזיה, ואין מי שיעשה מעשה וינקוט צעדים נגד מי שמאיים בגלוי ברצח פלשתינים, אבל גם ברצח של אישים ישראלים, לרבות ראש הממשלה.

יש אנשי ימין, שלאחרונה החליטו שמותר להם לבטא את שתי המלים האסורות, שבעבר אסור היה לבטא מבחינת הימין, וזה צמד המלים: מדינה פלשתינית. ולפתע שומעים אנשי ימין מדברים על מדינה פלשתינית. יכול מישהו לטעות ולחשוב שהגיעה אחרית הימים, והנה אנשי ימין כבר מכירים בזכותם של הפלשתינים למדינה בצד מדינת ישראל.

אבל, כאשר בודקים למה מתכוונים אלה שמנופפים – אנשי ימין – במושג מדינה פלשתינית, מגלים שהם מתכוונים בעצם למין יצור מוזר, חסר כל משמעות מדינית, שיישאר תמיד במצב של תוספת, במצב של איזה נספח למדינת ישראל, נספח כלכלי, ספח פוליטי שיישלט לנצח על-ידי מדינת ישראל. במלים אחרות, הם מציעים בעצם להנציח את המצב הקיים של הכיבוש.

אני רוצה לומר לאנשי הימין האלה, שאי-אפשר להמשיך בכיבוש גם אם תעטו עליו, תלבישו אותו בכל מיני שמות אחרים. כיבוש הוא כיבוש, התנחלות היא התנחלות, שלילת זכויות היא שלילת זכויות, סיפוח הוא סיפוח, וגם אם ירכיבו על זה כל מיני מלים אחרות, המהות תישאר כפי שהיא.

לכן, ממשלה שאיננה מוכנה לתת גט למדיניות של כיבוש וסיפוח, למדיניות של הרחבת התנחלויות, למדיניות של חימוש מתנחלים, למדיניות שגורמת לעימותים ותגרום לעימותים, ממשלה כזאת מסכנת את התהליך המדיני, מסכנת את שלומה של ישראל, מסכנת את האזור כולו. ולכן ממשלה כזאת צריכה ללכת הביתה. תודה.

היו"ר אדר:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

רשות הדיבור לחבר הכנסת שמואל הלפרט; אחריו – לחבר הכנסת עמנואל זיסמן. לתשומת לבכם, חברי הכנסת, אנחנו דנים בשלוש הצעות אי-אמון לראש הממשלה. אדוני, בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הניסיון של האופוזיציה להלך עלינו אימים, כאילו מדובר ב"ממשלת חרדה והידרדרות בביטחון", אינו רציני. כל אחד יודע מתי היו החרדה והביטחון האישי במצב חמור ומתי השתנה המצב.

אומנם, לשום ממשלה אין דרך למנוע באופן מוחלט פיגועים רצחניים, אבל מן הראוי לציין, כי הממשלה הנוכחית עושה הכול כדי למנוע פיגועים, ובינתיים, ברוך השם, בהצלחה, כך שקשה מאוד לדבר דווקא היום על "ממשלת חרדה והידרדרות בביטחון", בוודאי לא כאשר משווים את המצב בתקופה הקצרה שבה מכהנת ממשלה זו למצב בשנות הממשלה הקודמת.

לכן עלינו לחזק את ידי הממשלה בכל הקשור למלחמה בטרור. היום פורסם כי האלוף דגן מונה לעמוד בראש המטה למלחמה בטרור, ויש לקוות כי מינוי זה, לצד מדיניות תקיפה ובלתי מתפשרת כלפי ארגוני הטרור ושליחיהם, תניב תוצאות רצויות, תמנע, בעזרת השם, פיגועים ותחזק את הביטחון האישי של כל תושב במדינה.

חברי הכנסת, קשה להבין איזו טענה יש לאופוזיציה נגד הרחבת ההתנחלויות. הרי כולנו יודעים, שהאוכלוסייה ביהודה ושומרון גדלה ב-40% בארבע השנים האחרונות. לכן, איזו טענה יכולה להיות נגד הממשלה הנוכחית, הממשיכה בהרחבת היישובים ביהודה ושומרון.

בהזדמנות זו אני רוצה לברך את ראש הממשלה על החלטתו להרחיב גם את היישובים שמתגוררים בהם אלפים מבני הציבור החרדי. אין ספק שהחלטה זו תיתן פתרון לזוגות צעירים ולבעלי משפחות ברוכות ילדים, שיוכלו למצוא דיור במחיר זול יחסית, לעומת המחירים במרכז הארץ.

לכן ודאי שאין להביע אי-אמון בראש הממשלה דווקא בגלל הרחבת ההתנחלויות. אבל רצוני להרחיב בכמה מלים על הקשר שבין נושא זה ובין נושא החרדה וההידרדרות בביטחון.

אדוני היושב-ראש, כאשר מדובר ביישובים שמעבר ל"קו הירוק", גם מי שלא מסכים לנוכחות כזו או אחרת של מתיישבים במקום כלשהו, ודאי יסכים שמעבר לכל מחלוקת צריך לדאוג לביטחון האישי של כל מי שגר שם כיום. לא יעלה על הדעת שיתקיימו דיונים על הסכם שלום – כלומר, על הסכם הקובע מצב של דו-קיום עם הפלשתינים – וחיי התושבים היהודים יהיו בסכנה. חייב להיות ברור שהתנאי הראשון בכל הסכם חייב לכלול סעיף על כך שחיי היהודים יהיו בטוחים. אני קורא לראש הממשלה ולכל גורמי הביטחון לשים נושא זה בראש מעייניהם ולדאוג לביטחון האישי של תושבי יהודה ושומרון בכל מקום שבו הם יושבים.

חברי הכנסת, הטענה שמדיניות הממשלה הביאה למבוי סתום במשא-ומתן עם הפלשתינים רחוקה מלהיות מציאותית. לא אני הוא זה שצריך להוכיח את ההיפך, יעשו זאת נציגי הממשלה. אבל לא צריך להיות מדינאי כדי לדעת שיושב-ראש הרשות הפלשתינית הוא זה שמעכב את המשא-ומתן. הוא עשה זאת במשך שבועות ארוכים עד הבחירות לנשיאות בארצות-הברית, מתוך כוונה ברורה ותקווה, שאחרי הבחירות יהיה לממשל האמריקני יותר קל ללחוץ על ישראל. רק היום שמענו ב"קול ישראל", כי ראש הממשלה טלפן לערפאת והודיע לו, כי הוא מחויב להסכמי השלום, וכל מה שנחתם יבוצע. מה היתה התגובה על הדברים הללו? ברשות הפלשתינית הגיבו, שאין לכך כל ערך, כיוון שאלו רק דברים בעל-פה ולא בכתב.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

טוב, גם אתה שייך לרשות הפלשתינית, לכן אתה מאשר את הדברים. אתה רוצה שאת חברון יחזירו גם כן רק בכתב? אני שואל אם גם הפינוי בחברון יהיה בכתב.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

ודאי, זה צריך להתבצע הלכה למעשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

לא. אם אתה רוצה שזה יתבצע בכתב בלבד; אם אתם תסכימו לכך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בפועל.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

חברי הכנסת, לנוכח כל הדברים שמניתי, אין כל סיבה להביע אי-אמון בראש הממשלה. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת הלפרט. אני מזמין את חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אני מבקש רק להודיע שמי שלא יהיה באולם יפסיד את תורו לדבר. חברים, אני מבקש להקפיד על לוח הזמנים כדי שנעמוד באיזה שהוא זמן סביר בהצעת אי-אמון.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו נמצאים עכשיו ברגע שבו כל אחד מאתנו נדרש לנאמנות בסיסית למדינת ישראל. אני רוצה לפנות אליכם, חברי הכנסת המוסלמים, הנוצרים, הערבים: אנא, תשרתו את האינטרס הלאומי הבסיסי של מדינת ישראל.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כשאתה אומר מוסלמים ונוצרים – מוסלמים ונוצרים זה ערבים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אמרתי חברי הכנסת הערבים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת זיסמן, רק רגע. חבר הכנסת דראושה, לא ארבעה יעירו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כולם ערבים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דראושה, אני לא מסכים שתתפרץ. אם חבר הכנסת האשם מחאמיד רוצה להעיר משהו, אני אתן לו רשות להעיר. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — — במקום להגיד ערבים או עם, הוא פנה אלינו – המוסלמים, דרוזים, צ'רקסים. אבל חמור מזה, שהוא דורש ממני, מהם, מינימום של נאמנות למדינת ישראל. זה חמור מאוד. אנחנו חברי כנסת בדיוק כמוך. אל תחנך אותנו לנאמנות, בבקשה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. הוא שמע את הערתך והוא יגיב עליה בנאומו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לאחר הבחירות שהיו ב-29 במאי, חבר הכנסת מחאמיד, קמה בישראל ממשלה חדשה, נבחרת ודמוקרטית. בממשלה הזאת יש מרכיבים שונים. אחד המרכיבים, זה שאני משתייך אליו, הדרך השלישית – גם לפני הבחירות וגם אחרי הבחירות אנחנו בעד היערכות חדשה בחברון, ואנחנו בעד זה שחברון על תושביה הערבים, 140,000, 150,000, 160,000, יקבלו את מה שמגיע להם, והם ראויים לזה לפי הסכמי אוסלו.

אבל הממשלה מנהלת משא-ומתן. אני לא הייתי צריך לעבור דרך ארוכה. אני האמנתי בזה ואני מאמין בזה. אני מאמין, שאם צריך לתקן את ההסכם, הוא צריך להיות מתוקן רק בתחום הביטחוני, כדי לחזק את הביטחון גם להם וגם ליהודים שגרים ביישוב היהודי בחברון, בקריית-ארבע ובמקום אחר.

עכשיו תראה מה שקורה — — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת מחאמיד, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מה שקורה הוא, שכל הזמן, באופן שוטף ורצוף, אני לא שומע מכם – הרי אתם אזרחי המדינה הזאת ואתם נבחרים בכנסת על-ידי העם בישראל, על-ידי חלק מן העם בישראל – אני לא שומע מכם שום ביקורת, שום הערה. אתם רואים כמובן מאליו שהממשלה הזאת רוצה לגזול, לקחת, לא לתת, והצד השני הוא מלאך והוא מוכן לעשות מה שמוטל עליו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה המצב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מי הכובש? הכובש הוא הממשלה שלך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זה אינטרס שלך כנבחר העם – —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

להפיל את הממשלה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — שיהיה הסכם כזה בחברון. הרי כולנו בדעה אחת, שהסכם בחברון יש לו הפעם משמעות מכרעת לגבי המשך תהליך השלום. ואם זה היה תלוי בי ובחברי, אתה יודע זאת, היינו עושים את ההיערכות הזאת עוד לפני כמה חודשים. אנחנו גם מתחננו ביקורת על הממשלה, אבל הגענו לשלב מסוים, ויש לנו ידיעה על כך, ואתה יודע את זה, שהיום ערפאת מעלה תביעות ודרישות אחרות. המשא-ומתן בעניין חברון יכול היה להסתיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא דבק בהסכם.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זה כל העניין, שאתם מצטיירים בתור כאלה שלא רק דואגים להמשך תהליך השלום ולהשגת שלום ופיוס בינינו לבין הפלשתינים; אתם גם מצטיירים כמי שמשרתים רק צד אחד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

רק צד של שלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה אתה מדבר בסגנון כזה – "אתם הערבים"?

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — יותר ממך.

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת זיסמן ודראושה, אני מבקש רגע להרשות לי להעיר משהו. זה לא "גנרל דבאטה". יש לו זכות דיבור. עוד מעט תדבר אחריו.

אני מבקש להעיר הערה אחת כדי לגמור את הוויכוח הזה, כי אני רוצה שחבר הכנסת זיסמן ידבר על הצעת האי-אמון. חבר הכנסת זיסמן, הרי ברור וידוע, שלכל אחד מחברי הכנסת שיושבים אתנו כאן יש עמדה משלו. חלק מהעמדות הן כאלה שאנשים מאמינים בהן. הם מאמינים, למשל, הם וקבוצות אחרות בכנסת, לאו דווקא ערבים, גם יהודים, שצריך לתת לפלשתינים מדינה פלשתינית ולוותר על חלקים שלמים מארץ-ישראל.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הם רוצים לתת למתנחלים.

היו"ר מ' שטרית:

זו אמונתם. אתה מנסה לשכנע אותם להאמין אחרת? לא תצליח. חבל לך על הזמן. דבר על אמונתך, על תפיסת עולמך. בשביל זה אתה מדבר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני פונה אליהם – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע, אני לא מסכים אתך, אבל אני אגן על זכותו לדבר.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני פונה אליך, חבר הכנסת האשם מחאמיד. אתה יודע שריכוז גדול של יהודים קנאים נמצא שם – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אתה מספר לי?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— והם לא רק רוצים לחיות שם. הם רוצים להביא לידי כך שיהיה פיצוץ ולא תהיה היערכות בחברון.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הם כבר עושים פיצוץ.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לכן ההתנהגות שלך צריכה להיות התנהגות מסייעת. לא לי – אני משוכנע בזה, אבל היא מסייעת לראש הממשלה ולממשלה? אתה צריך להבין איזו תמורה התחוללה אצל ראש הממשלה ואצל רוב בממשלה. כי יהיה רוב בממשלה, לא יהיה פה-אחד בממשלה; ואנחנו מעוניינים שיהיה רוב גדול עד כמה שאפשר בממשלה שתאשר את ההסכם. אתה יודע שנאלצים לנקוט אמצעים, שחלק מהם לא מקובלים עלי. מעצרים מינהליים לא מקובלים. אתה נמנה עם אלה שמסיבות רבות מתנגדים למעצרים מינהליים. ואם עומדים לנקוט אמצעים שחלק מהם הם אמצעי חירום, ונערכים לכך ונוקטים פעולות מניעה, ומי יודע מה עוד צפוי לנו שם – לא היתה צריכה להיות הצעת אי-אמון, אלא היה צריך לתת אמון במעשה הזה בממשלה ולתת לה את האפשרות להגיע להסכם.

ההתנהגות הזאת – הפגנות והופעה שלך שם והופעה של אחרים, לא מסייעת לרוב בממשלה להשיג את היעד. ואני רוצה שהיעד הזה יושג. אבל עם זאת, אני רוצה גם – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תביע אי-אמון בי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מדבר אל עם ישראל ואני אומר לו, שאין הרבה מדינות בעולם שממשלה רוצה להגיע לאיזה הסכם – ואני חושב שבנושא הזה יש היום תמיכה לאומית רחבה – ויש חברים שכל הזמן נוקטים עמדה חד-צדדית ומאמינים רק בצד אחד. זה לא יכול להיות.

בנימין אלון (מולדת):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה לא נבחר של הרשות הפלשתינית, אתה נבחר של עם ישראל, ואתה וחבריך צריכים לסייע לממשלה בזה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

לסייע כדי להוציא את הפרובוקטיבים מחברון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה אמרת, שהם קנאים, שהם רוצים לפוצץ את תהליך השלום, שהתרבות שלהם לא מקובלת עליך. אם התרבות שלהם לא מקובלת עליך, איך אתה רוצה שההתנהגות שלהם תהיה מקובלת על הפלשתינים? ואם הם רוצים לפוצץ את תהליך השלום, מדוע לא מפרקים אותם מהנשק שהם מחזיקים ברשיון?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אנחנו יודעים שברגע שיהיה הסכם וברגע שהוא יאושר על-ידי הממשלה, תאמין לי שיינקטו כל האמצעים הדמוקרטיים והאחרים לפי החוק במדינת ישראל, על מנת ליישם את ההסכם ולא לתת שיפגעו בו. אין לי צל של ספק בדבר הזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אחרי שיהיה ---

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מה שאני מבקש מכם – שיהיה שיתוף פעולה גם של הצד השני. לכן צריך לבוא איזה שינוי בהתנהגותכם. אנחנו מגיעים לשיא, ואנחנו קרובים מאוד לשיא, וזה בהישג יד, אבל יכול להיווצר

מצב, שאם לא ננהג בזהירות, בתבונה ובנחרצות, יכול להיות שקנאים גם מהצד שלנו וגם מהצד השני יגרמו לפיצוץ, ואנחנו לא מעוניינים בזה.

לכן קריאתי אליכם ברורה ביותר. תבחנו מחדש אם עמדתכם כשאתם יודעים שהפעם הממשלה הולכת להיערך מחדש לפי הסכמי אוסלו והיא גם מעוניינת להמשיך את התהליך גם לאחר מכן.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת עמנואל זיסמן. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לגנות את המופרעים שבין המתנחלים שתקפו את חבר הכנסת האשם מחאמיד וחבריו כאשר הלכו כחברי הכנסת וכמפלגה כדי להזדהות עם הפלשתינים החיים בחברון. לצערי הרב, לא שמעתי כאן מהנואמים הקודמים גינויים. היתה התעלמות מפני שמדובר בחבר כנסת ערבי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מאה אחוז.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ואז כל אלה שדיברו מעל במה זו, וגם את דיברת, כי את חלק מהסיעה שהלכה להזדהות – אבל חוץ מחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, כל אלה ששמעתי אותם, לא שמעתי מהם גינוי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אתה צודק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כאשר הותקפה בצורה ברברית חברת הכנסת יעל דיין על-ידי אותו מטורף, כל אלה שנאמו כאן מימין, משמאל, ממרכז, תקפו וגינו.

קריאה:

אני הראשון שאמרתי את זה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אומר מה ששמעתי היום בכנסת. היתה התעלמות, אף-על-פי שאני רואה שחבר הכנסת האשם מחאמיד פצוע ביד – פציעה שנגרמה על-ידי זריקת בלטה על-ידי מתנחלת; אפילו לא מתנחל. זה הטיב וזה הסוג של המתנחלים החיים בחברון.

לכן, חבר הכנסת זיסמן, היה צורך שתתאזור כאן עוז ותאמר: תוציאו את המטורפים האלה מחברון. הם מהווים סכנה וסיכון למערכת היחסים בין שני העמים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — להוציא את כל ה"חמאסניקים" ו"הג'האד" הקיצונים — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם חיים בתוך ביתם. אני נגד גירוש פלשתינים, כי זה ביתם. המשטרה הפלשתינית טיפלה ומטפלת בבעיה של קיצונים פלשתינים. התפקיד של המשטרה ושל הצבא הישראלי לטפל בקיצונים היהודים מבין המתנחלים והאחרים, כי זה יתנקם בכם, גם בשר שלך, גם בך, גם בראש הממשלה שהגנת עליו.

מי שחושב שהוא יכול היום לשבת בנחת – טועה. הרי היא זרקה בלטה על חבר כנסת ערבי. האשם מחאמיד הוא קיצוני, מותר לעשות הכול נגדו. והתעלמותם מזה. ההתעלמות הזאת מעודדת טרור, מעודדת פגיעה בחברי כנסת, ואחר כך זה יתנקם בכם, מרכז וימין, גם בראש הממשלה, גם בשר קהלני, שמקבלים היום איומים מהקיצונים הללו.

בנימין אלון (מולדת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תזכרו מה היה לפני הרצח של יצחק רבין, זיכרונו לברכה. אנחנו אמרנו את הדברים הללו מעל הבמה הזאת. אני אמרתי: אל תתרפסו בפני הקיצונים הללו; והתרפסתם. מפלגת העבודה התרפסה, הכנסת התרפסה בפני המתנחלים הקיצונים. והתוצאה היתה שקיבלו אומץ והרגו את יצחק רבין, רצחו את יצחק רבין. אני אומר כאן, מעל הבמה הזאת: אם תמשיכו להתרפס – אתם, בליכוד, בדרך השלישית, המפלגות החרדיות – ירצחו גם את נתניהו ואת קהלני, ואולי אחרים. תזכרו את הדברים שאני אומר. כל מה שאמרתי עד עכשיו מעל הבמה הזאת – היו דברים שהתממשו, כיוון שאתם רוצים לקבל רק מה שנוח לכם, לא מה שמחייבת מידת הצדק.

אם הממשלה הזאת אכן רוצה לקדם את תהליך השלום, שתפסיק לדרוש מערפאת לפתוח את ההסכמים. הוא לא יפתח את ההסכמים. ערפאת לא יסכים שיהיה "מרדף חם". אני אומר את זה כמי ששוחח עם ערפאת לפני יומיים-שלושה. הוא לא יסכים שיהיה "מרדף חם" בשטח הפלשתיני. לפי הסכם אוסלו, זה שטח שהרשות הפלשתינית אחראית לביטחון בו, היא השולטת שם. זה הסכם אוסלו.

אתם תובעים שהצבא והמשטרה והשב"כ והמסתערים יוכלו להיכנס לשטח הרשות הפלשתינית ולרצוח פלשתינים או לתפוס אותם או לרדוף אחריהם? מאין המחשבות האלה? אינני יודע איך חברי כנסת קמים כאן, מנותקים מהמציאות, לא יודעים בדיוק מה קורה, מגינים על מדיניות הממשלה ומתקיפים את ערפאת. אומרים שערפאת אשם, מפני שהוא לא משלים עם פתיחת ההסכם, מפני שהוא לא משלים עם פתיחת המנהרה. אני אומר לכם – מי פתח את המנהרה? ראש הממשלה הזה, השר שלך, השר קהלני – אני מעריך אותו גם במישור האישי, אבל בנושא הזה הוא טעה.

כל מי שהסכים לפתיחת המנהרה טעה. וכל מי שדורש היום לפתוח את ההסכמים טועה. אתם לא תצליחו לפתוח את ההסכמים. אבל מה שתצליחו לעשות – אתם תטרפו את תהליך השלום. ידעו זאת גם ראש הממשלה ושר הביטחון, ושר החוץ שנמצא במצרים – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה מעדיף שיהיה פיצוץ בתהליך השלום מאשר שיוכנסו סעיפים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא יוכנסו שינויים. כי יש כלל ברזל בעולם כולו, שחוקתמים הסכם כדי למלא אחר סעיפי ההסכם, ולא כדי לשאת ולתת מחדש על אותו הסכם שחתמו עליו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה תראה שיהיו שינויים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אומר לכם הפעם הזאת בצורה ישירה: היהודים תמיד טענו שהערבים לא מכבדים הסכמים. זאת הטענה של העבודה, של הליכוד, של מרצ, של כל המפלגות – הערבים לא מכבדים הסכמים. והערבים חתמו על הסכמים. כל מה שהערבים חתמו עליו – הם כיבדו אותו. אבל הממשלה הזאת שאומרת שהיא ממשלה יהודית גאה, ממשלת ישראל, ממשלת הימין הישראלי, לא מוכנה, לצערי הרב, להתייחס בכבוד לחתימה על הסכם אוסלו, ומנסה לפתוח אותו מחדש.

אני אומר לכם, אמרתי זאת גם קודם: ראש הממשלה הזה מנסה להיות "שאטר", פיקח, שהוא מכופף את היד של ערפאת, מכריח אותו, בכל הפעולות שהוא מנסה להמציא, להסכים לפתיחת ההסכם. אני אומר לכם: ערפאת לא יסכים לפתוח את ההסכם. כי אם הוא יפתח את ההסכם, הוא "יעוף". העם הפלשתיני לא יאמין בו. העולם כולו לא יאמין בו. גם מחנה השלום במדינת ישראל לא יאמין בו.

היו"ר מ' שטרית:

מה שאתה אומר זה שהוא לא רשאי לשנות את דעתו או מה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא יכול לשנות את ההסכם, והוא גם לא יסכים מבחינת השכל, מבחינת ההתנהגות האישית שלו. כי מי שנאבק כדי להגיע להסכמים עם ישראל, והכיר במדינת ישראל, איך הוא יסכים היום לפתוח את ההסכמים?

מי שדורש מערפאת לפתוח את ההסכמים – וחבר הכנסת זיסמן קורא לזה תיקונים קטנים – תיקונים קטנים יקטלו את הסכם אוסלו, לא יהיה עוד הסכם עם הפלשתינים.

ולכן, מי שאכן רוצה בשלום, עליו לדרוש מהממשלה הזאת לממש את ההסכמים כפי שהם. ודברים אלה חייכתי שאתה, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, חבר בקואליציה, תאמר לראש הממשלה הזה: תממש את ההסכמים, אל תתחכם, אל תנסה להיות "שאטר", כי מולך עומד אדם שהוא הרבה יותר "שאטר" ממך. ערפאת הרבה יותר מנוסה מראש הממשלה החדש הזה, יש לו גם הניסיון וחוכמת החיים במישור הרבה יותר רחב מאשר לראש הממשלה הזה. ואם הוא מנסה להתחכם, אל ינסה להתחכם על ההסכמים שנחתמו. יישא וייתן בעתיד. אבל מה שנחתם, צריך לקיים.

אדוני היושב-ראש, הפתרון היום מחייב את הוצאתם של המתנחלים המטורפים הללו מחברון.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל ההסכם אומר שהם צריכים להישאר. אתה בעד כיבוד הסכמים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני בעד כיבוד הסכמים, אבל אני מביע עכשיו את העמדה שלי. אני בעד כיבוד ההסכמים כפי שהם, בלי שום תיקונים משום צד. אני רוצה שתהיה הפריסה מחדש לפי ההסכם ולא יהיה שום שינוי לטובת שום צד.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אבל אני מנתח ואומר עכשיו את דעתי. אני חושב, שטובת תהליך השלום, טובת מדינת ישראל, טובת הפלשתינים מחייבות להוציא את המתנחלים המטורפים הללו שאוגרים נשק כדי להשתמש בו. הם לא מסתירים את דעתם, הם לא מסתירים את רצונם להשתמש בנשק הזה. ושמעתי את אחד המנהיגים שלהם.

בנימין אלון (מולדת):

נגד הערבים שרוצים לרצוח אותם. מה יש? למה לא?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה יודע שלפי ההסכם יהיה שם צבא ישראלי ויהיו כוחות רבים של משמר הגבול והמשטרה שיגנו על המתנחלים. וכאשר אנחנו מדברים על הסכם, זה מחייב את שני הצדדים. גם המשטרה הפלשתינית, שמנעה גם לאחרונה מעשי טרור נגד ישראל, תפעל בכיוון הזה בשיתוף פעולה עם משמר הגבול והמשטרה כדי למנוע פגיעה בהם.

אני חושב שטובת תהליך השלום מחייבת לקבל היום החלטה אמיצה. אבל לראש הממשלה הזה אין שום אומץ לב. הוא לא מוכן לנקוט שום פעולה אשר תרגיז מתנחל אחד. לא מוכן.

אדוני היושב-ראש, צריך להבין, שההסכם שנחתם הוא חלק מהסכם כולל שצריך להביא להסדר של שלום קבע בין ישראל ובין הפלשתינים, בין ישראל ובין העולם הערבי. ומי שמטרפד את התהליך הזה מטרפד את כל תהליך השלום באזור. ראש הממשלה הזה אחראי לכל המדיניות המטופשת שהוא מנהיג היום. הממשלה כולה אחראית. גם כל מי שתומך בממשלה הזאת יש לו חלק באחריות הזאת.

על כן אנחנו מציעים אי-אמון בראש הממשלה הזה; אין לנו שום אמון בממשלה הזאת, שמסכנת את האזור כולו, מסכנת את המדינה הזאת, מסכנת את מערכת היחסים בין יהודים ובין ערבים בכל העולם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת רחבעם זאבי; אחריו – חבר הכנסת משה פלד.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ממשלת נתניהו מתכוונת בימים הקרובים למסור את חברון לידי כנופיות אש"ף, וזאת בשם הססמה הנואלת שהסכמים יש לכבד. כלום עמד ערפאת בהסכמים?

במסמך שיצא ממשד ראש הממשלה אנחנו מוצאים עשר הפרות בולטות וחמורות של הסכם אוסלו על-ידי הפלשתינים: א. הימנעות משינוי האמנה הפלשתינית, על אף ההבטחות וההתחייבויות; ב. הסתה לאלים נגד ישראל – ראש כנופיות אש"ף עצמו קורא ל"ג'האד", או שואל את ערביי חברון אם נגמרו להם האבנים; ג. פתיחה באש על כוחות ישראלים והריגת 15 חיילים שלנו; ד. הימנעות מהחרמת נשק בלתי חוקי ומפירוק המיליציות – ה"חמאס", "הג'האד", "החזית העממית", "החזית הדמוקרטית", וגם ה"פתח" הוא מיליציה; ה. הימנעות מהסגרת חשודים בטרור; ו. פתיחת משרדי הרשות הפלשתינית בירושלים; ז. גיוס מחבלים למשטרה הפלשתינית; ח. חריגה במספר ה"שוטרים" במשטרה הפלשתינית; ט. פגיעה בזכויות האדם; י. ניהול יחסי חוץ.

עשר הפרות בוטות שלא אני מגדיר אותן אלא משרד ראש הממשלה במסמך – אומנם לא בעברית אלא באנגלית, אבל המסמך מצוי בידנו.

אלה הן עשר הפרות בולטות וחמורות בהסכם אוסלו, הפרות של ערפאת, כי לו מותר ולנתניהו אסור. מדוע? בכל העולם מקובל, שכאשר צד אחד מפר הסכם או חוזה בסעיפים ראשיים, רשאי הצד השני להודיע שהוא רואה את ההסכם בטל ומבוטל. כך זה בין אדם לחברו, בין חברות, בין ארגונים וגם במישור המדיני. ערפאת ביטל בחוצפתו את כל מה שרצה לבטל, ואילו נתניהו מהסס ומוותר. אומנם הוא יגיד לנו שהוא הסכם טוב יותר מזה שהתכוון לו פרס, ואנחנו לא מאמינים ולא מבחינים בין גרוע מאוד לגרוע ביותר. עובדה היא שפרס לא הוציא את צה"ל מחברון בידעו שהוא יפקיר את חייהם היהודים ובידעו שרוב העם מתנגד לכך.

כל הנ"ל מצדיק את ביטול ההסכם, אבל מומחה למשפט בין-לאומי, פרופסור אליאב שוחטמן, קובע שאין אפילו תוקף להסכם מפני שהוא נעשה בין מדינה לבין גוף שאיננו מדינה. אם בכל זאת ירצו בכל הכוח להחזיק בהסכם אוסלו ולא להרפות ממנו, הרי כתוב שם, שמותר לכוחות צה"ל להישאר בשטח, פסקה 1א של הסכם אוסלו ב' (VII) לפי הצורך. ראו נספח 1, סעיף H הערבי של חברון (1)

אם רוצה הממשלה לשמור על חברון היהודית ועל חיי היהודים שחיים שם ואלה שבאים לשם, היא יכולה להשאיר את צה"ל בחברון בכל אחת משלוש הטענות האלה: ערפאת ביטל את ההסכם כאשר הפר אותו בעשרה סעיפים חשובים; אין תוקף להסכם בין מדינת ישראל לבין אש"ף, שהוא גוף טרור על-פי החוק הישראלי עד לרגע זה; והדבר השלישי – גם הסכם אוסלו מתיר את השארת צה"ל בחברון.

אבל הממשלה המתקראת "לאומית" איננה רוצה להישאר בחברון, ואינני יודע איפה היא רוצה להישאר. פניה לפריסה מחדש, ואלו הן מלים נרדפות לנסיגה, להתקפלות. צה"ל הגדול והמנצח, צה"ל הכול-יכול, ייסוג גם מחברון, ואת מקומו יתפסו "שוטרי" ערפאת ופורעי ה"חמאס". ואנחנו עדיין זוכרים את חרפת הנסיגה משכם.

נתניהו מכין את היציאה מחברון. הוא עצר בצו מינהלי את נועם פדרמן, האיש המסכן את הפריסה מחדש, ושם אותו בבידוד בכלא עם מחבלים ערבים ובאגף של חולי איידס. איפה הכבוד וההדר הבית"רי שחונכתם עליהם? כלום לא תבושו וכלימה אינה מכסה את פניכם? אתם, שנשבעתם אמונים לעיר האבות, מתחננים בפני ערפאת שייאות לקבלה מידיכם.

ממשלת נתניהו עוד לא נתנה את הדין על חרפת הפוגרום בכפר-דרום ובקבר יוסף ביום 27 בספטמבר. חרפות חדשות מסתירות ומעלימות את החרפה ההיא. אבל אני רוצה לשאול: מה עשיתם עם התוקפנות הזאת של ערפאת? היום ברור לכול שה"שוטרים" ירו בפקודתו של ראש אש"ף. ומה עשיתם עם זה? ומה עשיתם עם הידיעה על 80 "שוטרים" מזוהים ומצולמים שהשתתפו בירי בפוגרום ורצחו את בנינו?

המסגד החדש ב"אורות שלמה" בהר-הבית בירושלים פועל כסדרו ומדי יום. לא עוד תפילה חד-פעמית ביום גשום, אלא בכל הימים, והממשלה שותקת. חרפה רודפת נסיגה, ושתיהן גולשות במדרון ההתבטלות העצמית וחיסול מפעל ההגשמה הציני. קיפול הדגלים וזחילת הוויתורים של ממשלת נתניהו הם אכזבת העם מהממשלה הזאת ומהעומד בראשה. מדוע החלפנו את הממשלה? שואלים ברחבי ישראל. ואנחנו משפילים מבט ואין תשובה בפינו.

בהצעת האי-אמון הקודמת בכנסת ביקש מאתנו ראש הממשלה שנצביע נגד ההצעה. הסכמנו לכך תמורת הסכמתו לקבל שמונה הצעות שלנו: א. לא תהיה נסיגת צה"ל מחברון; ב. תוצא סמכות האישור לבנייה ביש"ע מידי שר הביטחון; ג. תאושר בניית 50,000 יחידות דיור ביש"ע בתוך שישה חודשים; ד. יבוטלו כל המעצרים והצווים המינהליים נגד יהודים ולא יבוצעו הגליות של יהודים מחברון; ה. יוצאו כל מוסדות אש"ף ורש"ף מירושלים בתוך חודש ימים, לרבות ה"אוריינט האוס"; ו. יוצא הווקף המוסלמי מ"אורות שלמה"; ז. תידרש הסגרתם המיידית של המחבלים הרוצחים הנמצאים ברשות הפלשתינית; ח. לא ישוחררו אסירים ועצירים פלשתינים.

אבל ראש הממשלה העדיף "לשלם" 2.5 מיליארדי שקל לדרישות של גשר ולא לקבל את הצעותינו. ההצעה הזאת שלנו, עם שמונת הסעיפים שלה, נשארה בתוקף גם לגבי הצעת האי-אמון היום.

ממשלת נתניהו עומדת למבחן בשאלת חברון. היא יכולה להגיד ליהודים, לערפאת, לעולם, לידידינו, שאנחנו נשארים בחברון וצה"ל הוא הריבון הביטחוני בעיר חברון ובנותיה, שאין לנו דרך אחרת, ומי שלא מקבל זאת, יתכבד וישוב לתוניס. ממשלת נתניהו עומדת למבחן בחברון, וחוששני שהיא נכשלת במבחן הזה ועם ישראל ישלם על כך. עוד מעט קט תימלא העיר הזאת בחמס וב"חמאס", ואז יבוא תורן של ירושלים ושל כל ארץ-ישראל.

לממשלת פרס המומרצת היתה השקפה והיתה תוכנית של נסיגה וויתורים והם אמרו אותה. לא הסכמנו עמם, התנגדנו, אבל ידענו מה הם רוצים. איננו יודעים מה רוצה ממשלת נתניהו. לאן אתם מובילים? רוממות הביטחון בפיכם, ומעשיכם אינם דומים לכך; רוממות הציונות וארץ-ישראל בפיכם, וכל דאגתכם היא להחזקה ברסן השלטון.

הדברים האלה יפים לא רק לליכוד ולעומד בראשו, הם מכוונים גם למפד"ל של "ציונות עם נשמה" ולצומת של "ציונות ללא פשרות". איפה הנשמה – במשרת סגן שר הדתות? וצומת התפשרה מזמן על מיניסטר וחצי.

בממשלה לאומית כזאת אין לנו אמון ונצביע נגדה. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת רחבעם זאבי. במקום חבר הכנסת משה פלד ידבר חבר הכנסת אליעזר זנדברג, שמחליף אותו, ואחריו – חברת הכנסת יעל דיין.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להתייחס בדברי אל היום שאחרי, אל היום שבו תידרש ממשלת ישראל להמשיך את המשא-ומתן עם הפלשתינים. אנחנו ניצבים בעצם במצב שבו צריך להתחיל במשא-ומתן על הסדרי הקבע, ולצד זה יש צורך לדון בהסדרי ביניים עתידיים. אני סבור, שזו המלכודת הבאה המונחת בהסכמי אוסלו, זה הפח הבא שטמנו לנו כאשר חתמו על ההסכמים, וזו המלכודת שעל ממשלת ישראל להיחלץ ממנה, ויפה שעה אחת קודם.

אני רוצה להסביר את דברי: אנחנו נמצאים בתהליך שאין ספק שכל יום שעובר הופך אותו ליותר ויותר קבוע, ופחות ופחות אפשרי לחזור ממנו אחורה. ככל שהימים עוברים ויותר סמכויות ויותר מעשים נעשים בשטח, קשה יהיה לבוא ולתבוע מיאסר ערפאת למסור לנו את 30,000 הרובים של הצבא שלו, שקוראים לו משטרה. המספר הוא בניגוד להתחייבות: היו צריכים להיות 9,000 כאלה. קשה יהיה לדרוש ולתבוע מסירה של טריטוריות או סמכויות שונות חזרה, בוודאי לא יהיה אפשר לבוא ולומר לו: תחזור לתוניס.

והנה, אף שהתהליך הוא תהליך שמתקדם על ציר בלתי הפיך, נותרו הנקודות הכבדות, הקשות, המהותיות והבעייתיות ביותר בלתי פתירות עד לשלב הקבע. כל אחד יודע למנות ארבע נקודות כאלה: שאלת ירושלים – מבחינתנו זו לא שאלה, אבל הצד האחר תובע בה תביעות; שאלת זכות השיבה, כפי שהצד האחר מכנה אותה, ואנו אומרים שגורלם של פליטים וצאצאיהם שעזבו ב-1948 את הארץ; שאלת ההתיישבות היהודית ביהודה ובשומרון; וכמובן השאלה של מדינה פלשתינית. את הנקודות האלה דחו לסוף המשא-ומתן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גם את נושא ירושלים וגם את נושא הפליטים.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

כן, ציינתי שאת כל הנקודות האלה דחו. אבל מה שקורה, חבר הכנסת דראושה, הוא, שבינתיים אנחנו מתפרקים מן הקלפים, מן הנכסים, מן הדברים שיש לנו במשא-ומתן הזה. פעם אחר פעם אנחנו מוסרים לרשות הפלשתינית ולערפאת: פעם אחת הכרנו בו, נתנו לו הכרה בין-לאומית שמדינת ישראל מעודדת אותה. ראש ממשלת ישראל פרס קרא ליהודים בכל רחבי העולם לתרום כספים לרשות הפלשתינית. נתנו לו צבא שקוראים לו משטרה, מוגבל בכוחו ל-9,000 כלי נשק, אך מתברר שבפועל אלה 30,000. נתנו לו טריטוריה בתוך פלשתיין, בתוך ציון, דבר שאני לא חושב שבחלומי הוורוד ביותר הוא יכול היה לפלל ולקוות לו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

והנה, אחרי כל זה, עדיין יש תביעה – וזה חלק מן הפח שטמון באוסלו בחלק העתידי – למסור עוד שטחים במסגרת הסדרי הביניים, עד לדיון בהסדר הקבע. מהנושא הזה אני חושש חשש כבד ביותר, מכיוון שאני לא רואה כרגע כיצד אפשר יהיה להגיע לכלל הבנה לגבי הבעיות הקשות ביותר. כיצד אפשר יהיה להגיע לכלל גישור על פערים לגבי הבעיות הקריטיות האלה. מה נעשה? אם נמסור עוד שטחים ועוד טריטוריות לידי הרשות הפלשתינית, יבוא ערפאת ובשלב האחרון של המשא-ומתן יאמר: עכשיו זכות השיבה. 3 מיליוני איש יחזרו לגבולות 1948, או אפילו לשטח הרשות הפלשתינית. מה נגיד לו: יאסר, זה לא פייר. יאסר, איך אתה עושה לנו את זה – הלוא נתנו לך טריטוריה, עוד טריטוריה ועוד טריטוריה, ועוד סמכויות וכלי נשק וצבא שקוראים לו משטרה. זה מה שנגיד לו? איך נפתור את הבעיה?

אני מכון את הדברים דווקא לאנשי השמאל, ואני רוצה לומר מדוע: אני חושב שאנחנו – ממשלת ישראל ומדינת ישראל – צריכים להתקדם בציר של הסדרי הקבע, רק בציר של הסדרי הקבע, כאשר הסדרי הביניים יהיו חלק מההסכם שהוא הסכם הקבע, ולא שלב שיבוצע לפני שדנים ומסיימים לדון

בבעיות המהותיות במסגרת הסדרי הקבע. אבל לצורך כך צריכה להיות הסכמה ותמיכה של כל חלקי הבית. לצורך כך צריך גיבוי של כל העם, של כל הנציגים והנבחרים של המפלגות השונות במהלך הזה. צריך שכולם יבואו ויאמרו את האמת: בהסכמי אוסלו יש פחים, יש מלכודות, יש דברים שחייבים להימלט מהם ואסור להיכנס אליהם.

לכן כולנו כאיש אחד צריכים לבוא ולומר: המהלך צריך להיות אל הסדר הקבע. בירור הבעיות הקשות והאמיתיות כאן ועכשיו, ורק לאחר מכן ויתור על טריטוריות נוספות ומסירת עוד ועוד סמכויות לידי הרשות הפלשתינית. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

שאלה לחבר הכנסת זוילי.

נסים זוילי (העבודה):

אם ההסכם שנחתם הוא אסון למדינת ישראל והוא מביא אותנו לאבדון, איך אתם ממשיכים לבצע אותו?

דליה איציק (העבודה):

כיסא, כיסא, פשוט כיסא.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אסביר לך, חבר הכנסת זוילי: סדאם חוסיין חתם על הסכם שלום עם האירנים בשנת 1976. בשנת 1980 הוא עמד מול מצלמות הטלוויזיה העירקית, חתך את הנייר לחתיכות והלך למלחמה. כך עושה דיקטטור. במדינה שהיא מדינה דמוקרטית, שלטון מחויב לקיים את ההתחייבויות של השלטון הקודם, כאשר ההסכמים נחתמו וכל עוד הם לא הופרו. אתם סיבכתם אותנו, אתם הכנסתם אותנו לבעיות קשות, אבל אנחנו צריכים לדעת להיחלץ. אנחנו צריכים לדעת להיחלץ מהצעדים שעתידים לבוא.

רחבעם זאבי (מולדת):

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

תודה לאל, לא הצלחתם לקלקל, לא הצלחתם לסבך אותנו בנוגע להסדרי ביניים נוספים. זו הנקודה שעמה אנחנו צריכים להתמודד.

נסים זוילי (העבודה):

אתה מציג את ההסכם כאסון למדינת ישראל.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

זו הנקודה שממנה אנחנו צריכים להיחלץ.

רחבעם זאבי (מולדת):

בגדתם בחברון.

היו"ר מ' שטרית:

הנקודה ברורה והתשובה ברורה. חברת הכנסת יעל דיין, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת אברהם שטרן.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת האי-אמון נוגעת לחרדה המזרעת בציבור. גם אני רוצה לדבר על חרדה, אבל אני רוצה לדבר על חרדה של ערב מלחמה, שלא כמו מלחמות אחרות, על ערב מלחמה הניתנת למניעה. אנחנו מדברים היום על פיצוץ ידוע מראש, שאין קשר בינו לבין ההתרעות מפני חבלה, בינו לבין מחסומים וסיכול פיגועים, או בינו לבין הפקקים שכולנו נתקענו בהם. למדנו לא להיות בני ערובה של ה"חמאס" או של "הג'יהאד האסלאמי". אנחנו לא נכנעים לתביעותיהם, ואנחנו נוקטים את כל האמצעים כדי שאיומיהם לא יצלחו. עכשיו כולנו, מראש הממשלה ועד אחרון הפלשתינים, בני ערובה של איום חדש שבא אלינו מצד יהודים.

כל אחד אומר שהוא לא שייך למפחידים: אני סתם מתנחל או תושב ביישוב היהודי, ואני לא צריך להפחיד. אני לא שותף לתוכניות, לא אתאבד, לא אשרוף את עצמי, זה לא אני אלא הם, והם לא מתוכנו – ובכל זאת יש אווירה ויש נתונים של איום. אנחנו בני ערובה, לא לחרדה מה"חמאס", לא לחרדה מערבים, לא לחרדה מאירן, אלא לסכנת פיצוץ שניתן למנוע אותה, מצד יהודים שמאיימים ומתכוונים לפוצץ. הם גם אומרים איך יעשו את זה.

צבי הדל (מפד"ל):

מי אמר את זה?

יעל דיין (העבודה):

אני קוראת עיתונים כמוך, ולא היתה הכחשה לזה. אני רואה טלוויזיה כמוך, אולי למעט התוכנית של גיל קופטש. אתה שומע אנשים בטלוויזיה ובתקשורת, והם אומרים: אני לא אתן לזה לקרות. אני לא מכלילה. אני אומרת, שאם יש אחד כזה, תעצרו אותו. אם יש שניים או 50 כאלה – תעצרו אותם. אני לא מכלילה. יכול להיות שכל ה-400 ביישוב היהודי בחברון הם אנשים טהורים, שרוצים דו-קיום בשלום עם הפלשתינים. הם לא רוצים לאיים ולשבור את ההסכם. הם ילכו עם הממשלה בהחלטות שלה. אבל שניים מתוכם, שלושה ממעריצי גולדשטיין ושניים ממעריצי יגאל עמיר, ששמו לעצמם למטרה שההסכם הזה לא יהיה – אותם אנחנו מכירים? עליהם אנחנו יכולים להשתלט לפחות כמו שאנחנו מנסים להשתלט על ארגוני טרור מהצד השני.

כל אחד אומר שהוא לא בין המאיימים, אבל אף אחד לא מתנער מהם, וזה מה שמפחיד אותי. אף אחד איננו קם, לא בחברון ולא בקריית-ארבע, וגם לא מקרב התומכים שאינם מתגוררים במקום, ואומר: אין לך, יעל דיין, ממה לפחד. אנחנו לא נתגרה, אנחנו לא נעסוק בפרובוקציה, אנחנו לא נציק לשוטרים פלשתינים, אנחנו נקיים את החוק ואת החלטות הממשלה של כולנו. נחרוק שיניים, אבל נבטח בצה"ל ובזרועות הביטחון שיתוגברו ויחזקו. תקומו ותגידו: אנחנו לא נהיה שותפים לשום פרובוקציה ולשום סבוטאז'ה. תרגיעו אותי.

נכון, קמה גברת פדרמן ואמרה שאין בכוונתה לשרוף את עצמה, אבל לא קם אף אחד ואמר שיקבל את הדין, את החוק ואת החלטות הממשלה. האיומים נעים בין יריקה לפתיחה באש, והכול בשם מכבסת הלשון המדברת בוודאות על הטבח שיהיה, על השואה הקרבה – ירצחו את ילדינו, אתם מפקירים אותנו. אנחנו רואים כאן ממשלה, שהיא ממשלה חוקית, אשר החליטה ללכת בדרך מסוימת, והממשלה הזו איננה עומדת בלחץ הזה. וזה מפחיד אותי.

הזכות להפוך באסטות בשוק, האם בשם זה מדברים על מניעת שואה? לפצוע ילדות בית-ספר שהניפו דגל פלשתיני, האם זה בשם זכות אבות? בשם חיי שרה? אני מפחדת מאוד מחולשתה של הממשלה, שאיננה מסוגלת לבלום את ההתבטאות. איך היא תצליח לבלום את ביצוע האיומים? אני מפחדת ממעריצי ברוך גולדשטיין ויגאל עמיר, שמסתובבים מחייכים ונושאים נשק טעון. אני מפחדת מממשלה שאיננה מצליחה אפילו לבלום את ההתגרות בראש הממשלה שהם בחרו בו.

לא יהיו יהודים מסיתים ומתסיסים בחברון או במקום אחר, אם הממשלה הזו תחליט שהיא איננה מפחדת מהם. אבל היא כנראה איננה מסוגלת. יש לנו ממשלה חלשה, שהיא חלשה מכדי למנוע עימות, ולא רק מילולי, בין כוחות הביטחון שלנו ליהודים שלנו. הממשלה הזו נמנעת בדרך כלשהי, היא עומדת מהצד, היא עומדת על הגדר.

מדוע ראש הממשלה אינו מגיב על איומים של אנשים מחברון או מקריית-ארבע או ממקום אחר?

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת דיין, את צריכה לסיים.

יעל דיין (העבודה):

היו לי כאן הפרעות.

צבי הנדל (מפד"ל):

למה את לא מדברת על המכות בין השמאל לחיילים בחברון בשבת?

יעל דיין (העבודה):

גם זה איננו מקובל עלי. אבל הממשלה מצאה דרך, וכוחות הביטחון מצאו דרך לעצור את השמאלנים, כפי שאתם קוראים להם, ואת הפלשתינים שעשו מהומה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בויס, חברת הכנסת דיין צריכה לסיים.

יעל דיין (העבודה):

אני חושבת, שמי שמאיים מראש על חיילים פלשתינים ואומר, אנחנו רואים בהם רוצחים ואנחנו נרים עליהם יד או נירק בהם, שהוא ייעצר על-ידי הממשלה, שאני מאמינה שהיא רוצה לבצע את ההסכם.

עוד מלה אחת, כי הפריעו לי. אני מבקשת שהממשלה תאמר ליישוב היהודי בחברון: אנחנו נגן עליכם בתנאי המוחלט שאתם תישמעו להוראות כוחות הביטחון ולא תעסקו בפרובוקציה. אני רוצה שהממשלה שלי תגיד להם: נבטיח לכם מעבר מוגן למערת-המכפלה ולקריית-ארבע, גם אם הוא לא יהיה בלעדי לכם, כי חיים בקרב או לאורכו גם פלשתינים.

מי שלא מוכן להוראות האלה, ומי שלא מוכן להסכמים שהממשלה שלו עצמו תשיג, ומתכוון מראש לפוצץ את ההסכם ולסכן אוכלוסייה ישראלית משני הצדדים של "הקו הירוק" ואוכלוסייה פלשתינית – אין מקומו שם; פשוט אין מקומו שם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחברת הכנסת יעל דיין. חבר הכנסת אברהם שטרן, אחריו – חברת הכנסת דליה איציק. בבקשה, אדוני, יש לך חמש דקות.

אברהם שטרן (מפד"ל):

תקפיד שלא יפריעו לי, אני אשמור על הזמן.

היו"ר מ' שטרית:

אני אקפיד.

אברהם שטרן (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שלא הממשלה בחרדה אלא האופוזיציה בחרדה. ממשלת ישראל הכריזה השכם והערב, על דעת כל שריה ומפלגותיה, שהיא תקיים את הסכם אוסלו, שהיא תכבד את תהליך השלום. היא מחויבת להסכם בכללותו, מחויבת למתווה, היא לא מחויבת לכל פרטיו ודקדוקיו, ובדיוק ללוח הזמנים שאתם קבעתם. הא ראייה, שגם אתם לא עמדתם בלוח הזמנים. אילו עמדתם – בסוף מרס הייתה חברון צריכה להיות מפונה. לא פיניתם, וטעמכם עמכם. אני שואל אתכם: מה בוער? מה החרדה? עוד שבוע, עוד שבועיים. אתם לא מרגישים שערפאת מתעתע בנו? אתם לא מרגישים שהוא עובד על עצבינו? הרי אני יודע היום בבירור, שערפאת מעכב כרגע את החתימה משיקוליו שלו. אנחנו צריכים להיענות לכל הגחמות שלו, לכל הרעיונות למשיכת הזמן, למלחמת העצבים? חכו בסבלנות. אני מקווה שהתהליך יימשך, יהיו שינויים, יהיו שינויים בלוח הזמנים. בסופו של דבר, אני מקווה, אם תהיה הדדיות והצד השני יכבד, גם אנחנו נכבד את ההסכם ואת המשך תהליך השלום.

צבי הנדל (מפד"ל):

אם הצד השני יקיים את זה.

אברהם שטח (מפד"ל):

אמרת.

דבר שני. נושא הקיצוניות. אני אומר ליעל דיין, אני שמח שהיא אמרה את זה בדבריה, אני פונה לקיצונים בשני הצדדים: חס וחלילה, לא להגיע לידי שפיכות דמים. אני רוצה מכאן לשבח את נשיא המדינה, שפנה אתמול וביקש, כפי שהוא אמר – אני מתחנן ומבקש שלא להגיע לידי שפיכות דמים. זה הקאזוס בלי, זאת הנקודה האחרונה. הממשלה נלחמת. עשו מעצרים מינהליים, יש דיונים. השב"כ בעקבות הקיצונים. למה אתם אומרים שלא עושים שום דבר? צריך לשמור על מידה נכונה, על פרופורציה וקצת גם על אובייקטיביות. לא כל דבר צריך לתקוף.

נקודה שלישית. אני שמח שהממשלה, ושמעתי כמה התבטאויות – גם אתמול מלשכת ראש הממשלה, גם משר החוץ דוד לוי – שמוכנים ללכת בהקדם לקראת הסדר הקבע; לא קווי 67, לא הפקרת יישובים, לא חלוקת ירושלים. אני מברך על כל קידום של המשא-ומתן. אחרי ביצוע הסכם חברון יש להתקדם במהירות האפשרית – על מנת למנוע שפיכות דמים – עם חיילי ערפאת להסדרי הקבע, תוך כדי שמירה על כמה עקרונות, שכל הבית, או מרביתו, יכול להתאחד סביבם. אני משבח את יוזמתם, בינתיים של חברי הכנסת הבודדים, וגם אנחנו נצטרף ליוזמה הזאת, של הידברויות להגיע לידי קווים מוסדרים על הסדרי הקבע.

אני חייב בחלק השני של דברי להגיב על דבריו החמורים והקשים של פרופסור בן-עמי. זאת לא היתה הצעת אי-אמון בממשלה. זאת היתה הצעה של אי-אמון במדינה. מי ששמע את פרופסור בן-עמי יכול לקום וללכת; חס וחלילה, לא ללכת אלא לרדת. בניכם כבר עושים את זה מספיק. עד איפה תחרפו ותגדפו?

השתתפתי לפני שבוע בכנס של כיתות י"ב של התק"ם עם משה פלד ואלי גולדשמידט. קמו שם צעירים ואמרו, שהם לא ישרתו בבית-לחם, בקבר יוסף ובמערות-המכפלה. מה זה כאן, שירות סלקטיבי? כל אחד ישרת איפה שהוא רוצה? גם המערכת הצבאית תקרוס? האם חיילי ההסדר, שלצער, תעינו ברשימות ההרוגים והפצועים, שרובצים כבר חודשים, אם לא שנים, בדרום-לבנון, האם הם יגידו שהם לא ישמרו על קיבוץ מנרה? או על מושב מרגליות? מה זה כאן, כל אחד על-פי השקפתו ישרת בצה"ל? בזה אתם גורמים לתסמונת "הראש הקטן", לירידת המוטיבציה. תבדקו סקרים אובייקטיביים של מכוני מחקר, של מכונים שלכם, ב"הארץ" מהבוקר, שלפיהם אצל בני המושבים הדתיים והקיבוצים הדתיים, בקרב הימין, בקרב בתי-הספר התיכון הדתיים לא חלה ירידה במוטיבציה.

אומר פרופסור בן-עמי בזלזול: מינהל החינוך הערכי בראשות שר החינוך והתרבות ומועצת תנועות החליטו על סירוב פקודה. שקר וכזב. לשכת המפד"ל החליטה, בהתייחסות של כבוד לרבניה ולדבריהם, אבל אמרה שבסופו של דבר חיילים צריכים לקיים את פקודות צה"ל. אני פונה לבן-עמי ולכל חבריו: תבדקו מי פינה שש ערים עד עכשיו. האם החיילים הדתיים סירבו פקודה פעם אחת? אם, חס וחלילה, יצטרכו לפנות עוד יישובים, הם יבצעו את הפקודה עד תום. הם ישרתו בצבא במלוא אמונתם והכרתם. מה ההשתלחות הזאת? ממש דברי עלילה של פרופסור בן-עמי.

היו"ר מ' שטרית:

אני רואה שקשה לך לדבר וזמנך כבר תם.

אברהם שטרן (מפד"ל):

אני רוצה לומר מכאן לפרופסור בן-עמי וליתר חבריו במפלגת העבודה – כבר אמרתי זאת בריאיון עיתונאי, ואני רוצה פעם אחת לומר זאת מעל במת הכנסת: נדמה לי שכבר התחלתם להבין, וזה לוקח זמן מאז המפלה שלכם בבחירות, ואני לא אומר את זה מתוך שמחה לאיד, התחלתם להבין שעשיתם טעות, שהמרצתם בשטח החינוכי והערכי. אתם חוזרים על הטעות. אתם מתנכרים לרבע מן העם, ל-25% ממנו. פרס כבר הודה בזה, ושבח וייס בדוח שלו הודה בזה, ואהוד ברק, מתוך ראייה שהוא רוצה להיות ראש ממשלה, מבין שצריך לשמור על קשר עם הדתיים. אני אומר לכם: התחלתם ממש להשתלח בציונות הדתית, בציבור הדתי-לאומי. אני אומר לבן-עמי וחבריו: במו-ידיכם, או יותר נכון בהבל פיהם אתם זורעים את הזרעים הראשונים של המפלה שלכם, ואני אומר את זה לא מתוך שמחה, בבחירות הבאות.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם שטרן. חברת הכנסת דליה איציק. אחריה – אחרון הדוברים, חבר הכנסת משה פלד.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

זו לא שאלה פוליטית. קודם כול זו שאלה לאומית, בלי קשר לרווח ולהפסד הפוליטיים.

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת איציק, חמש דקות תמימות.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הממשלה לא מיוצגת כאן. אתה בודאי ער לעניין?

היו"ר מ' שטרית:

אתם ממילא רוצים להפיל אותה.

צבי הנדל (מפד"ל):

הממשלה מיוצגת.

דליה איציק (העבודה):

אדוני השר, שלום לך.

היו"ר מ' שטרית:

הוא יושב פה מאז אני כאן, לפחות.

דליה איציק (העבודה):

אדוני השר, חברי חברי הכנסת, שלוש פעמים נסע ראש הממשלה לחוץ-לארץ. בפעם הראשונה הוא נסע בעת הגשת התקציב הראשון, לספר לאמריקנים כמה הוא מוותר על הכסף, ומחאו לו שם כפיים. אני שאלתי את עצמי, אדוני היושב-ראש, איך זה מסתדר עם התקציב והקיצוץ הנורא שראש הממשלה הולך לבצע פה מול ההתלהמות בקונגרס האמריקני. אלוהים אדירים, שישמור אותנו מההדלפות האלה ומהשליפות האלה.

בפעם השנייה נסע ראש הממשלה לחוץ-לארץ אחרי שהוא פתח את המנהרה. אני רוצה לשאול אותך, רפול, אתה שלמדת את כל הסוגיה, אתה איש ביטחון, אני לא מתווכחת אתך על פתיחת המנהרה. אני תרמתי לפתיחת המנהרה כשהייתי סגנית ראש עיריית ירושלים, ואני גאה בזה. זה מקום נפלא ויפה. אבל, אתה יודע כמוני על הליך פתיחת המנהרה, איך ראש הממשלה – בשיחת ועידה בטלפון, שלושה אנשים לקחו החלטה. אחד מהם היה רשע, אחד היה תם ושלישי שלא ידע לשאול. שלושתם, בשיחת ועידה, לקחו החלטה מן הסוג שאתה מכיר את התוצאות שלה כמוני, יותר טוב ממני – נסע ישר לחוץ-לארץ. זאת אומרת שהוא אפילו לא אמד את הסיכונים. אי-הערכת הסיכונים שלו היא שמטרידה אותי.

בפעם השלישית נוסע ראש הממשלה השבוע. הוא נוסע לחופשת סקי.

היו"ר מ' שטרית:

זה בוטל.

דליה איציק (העבודה):

זה בוטל, אבל זה מעיד על ההליכה, על הרצון, על הבטלה. מדינה מפוקקת, מרכזי קניות ריקים, חרדה אין-סוף, כל רגע מאיימים עלינו באיזו התפוצצות של מכונית תופת כזאת או אחרת – וראש הממשלה נוסע לסקי.

אני רוצה שתדע, אדוני היושב-ראש, שפניתי אליו וגם אל דוברו וביקשתי שיישאר בארץ. היו כמה אנשים שאמרו לי בציניות: אולי כדאי שבכלל ייסע, אולי ייסע – יעשה פחות שגיאות. זאת באמת שאלה שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו, אבל מכיוון שהנושא הוא די רציני אני רוצה דרך לשאול את ראש הממשלה, האם הוא לא חושב להופיע כאן ולספר לחברי הכנסת מה הוא הולך לעשות בהסכם אוסלו, איך תיעשה הפריסה מחברון.

סגן השר משה פלד, יש שלוש אפשרויות: האחת, שהסכם הפריסה בחברון יהיה טוב יותר משלנו; אפשרות שנייה, שהוא יהיה כמו שלנו; והאפשרות השלישית, שהוא יהיה גרוע משלנו. אתה מסכים אתי שאין אפשרויות אחרות. למה לא יבוא ראש הממשלה וישכנע אותך, ישכנע את האנשים היושבים כאן ויאמר לנו: ההסכם שאני מביא טוב יותר משלכם; לחלופין, אולי טוב כמו שלכם, ואולי גרוע משלכם.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

תתאזרי בסבלנות והוא יביא את זה.

דליה איציק (העבודה):

האמן לי שאני מחכה בסבלנות ובלבד שהשרים שלו ידעו על מה מדובר. אבל אילו לא היה הנושא כל כך רציני, חבר הכנסת זאב בויים, לא היית קופץ עכשיו ואומר את ההערה הזאת, כי אתה יודע כמוני שגם בתוך הליכוד וגם השרים לא יודעים על מה מדובר.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

חברת הכנסת דליה איציק, בהסכמי אוסלו א' וב', מישהו מחברי הכנסת וגם מהשרים ידע מה יהיו הסעיפים לפני שהצבענו?

משה שחל (העבודה):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, דקה נוספת לחברת הכנסת דליה איציק. על כל הפרעה אני נותן לה עוד דקה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

בעת ניהול משא-ומתן אי-אפשר להביא את הפרטים.

דליה איציק (העבודה):

אל תתלהב כל כך, חבר הכנסת זאב בויס. אני רוצה להגיד לך משהו, תקשיב. כשאתה לא היית כאן, אני קצת קשישה ממך, הייתי בכנסת בקדנציה הקודמת – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא נראה כך, גברתי.

היו"ר מ' שטרית:

לא רואים.

דליה איציק (העבודה):

תודה רבה לך. עד שסחטתי את זה ממך.

ראש הממשלה המנוח רבין, זיכרונו לברכה, כשהביא את הסכם אוסלו א' – חברים כאן יודעים – אני הרמתי את היד ואמרתי לו: אדוני ראש הממשלה, אני לא אצביע על הסכם שלא ראיתי אותו, אני לא אצביע על הסכם שלא אקרא אותו באנגלית, בשפה שבה נכתב ונחתם. אתה לא יכול להטיף לי מוסר בעניין הזה. לי יש הזכות המוסרית להגיד לך ולשרים היושבים כאן לדרוש מראש הממשלה לראות את ההסכם ולראות על מה הולכים להרים את היד.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים במאה אחוז, אבל את מאשרת מה שאמרתי. אתם צריכים להתאזר בסבלנות והדברים יבואו לכאן.

דליה איציק (העבודה):

נראה.

עכשיו אני רוצה לשאול עוד שאלה. אם באמת יש רק שלוש האפשרויות לגבי הסכם אוסלו, אני שואלת את עצמי, למה, למה ראש הממשלה צריך היה לעשות כל כך הרבה שגיאות בשביל להביא אותו הסכם שאנחנו הבאנו? למה לאחד את העולם הערבי? למה הרגזנו את הסורים? למה פתחנו את המנהרה כמו שפתחנו? למה שברנו את האמון שנוצר בדם של ממש בשנים האחרונות?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מתוך שלוש אפשרויות את כבר עכשיו יודעת שתהיה האפשרות השלישית.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בויס, גמרנו. אתה רוצה להוסיף עוד דקות?

חברת הכנסת איציק, אני מבקש לסיים. יש לנו עוד נושאים על סדר-היום.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מסיימת. אני רוצה רק להזכיר לך, שהוועידה הכלכלית בירושלים היתה כישלון קולוסלי. בשנה הבאה נוכל אולי לכנס אותה בתא טלפון ציבורי, הדוברים שם ידברו רק עברית. לא היה שם אמריקני אחד, לא היה שם אירופי אחד. ושוב תמשיכו לכחש ולהסתיר ולהגיד שהמצב הכלכלי יוצא מהכלל.

אמרנו: "ביבי לא מתאים". עכשיו אני מסתכלת על זה ומגחכת, כמה מנומסים ועדינים היינו. "ביבי לא מתאים" – איזו מלה נימוסית, כמה טיפשית. אין שלום, אין ביטחון. האמן לי, לא היתה סיבה אחת בעולם להצביע נתניהו. לכן אני מציעה לכם – – –

יצחק כהן (ש"ס):

-- --

דליה איציק (העבודה):

אתה מש"ס, אתה עוד מעט תפרק את הממשלה. תירגע.

היו"ר מ' שטרית:

את צריכה לסיים, חברת הכנסת דליה איציק.

דליה איציק (העבודה):

אני מסיימת. אני רוצה להגיד לך, אדוני היושב-ראש, זאת לא בושה – ראש הממשלה צריך ללכת לנשיא ולהגיד לו: אדוני הנשיא, גדול עלי, כבד עלי, לא התכוונתי באמת לנצח, רימיתי את העם הזה, שיקרתי לו, אני לא מסוגל. אני קוראת לו ללכת הביתה לאשתו ולילדיו.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחברת הכנסת איציק.

אחרון הדוברים, חבר הכנסת משה פלד – חמש דקות. לאחר מכן אנחנו עוברים מייד להצבעה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין תשובת ממשלה?

היו"ר מ' שטרית:

לא חייבים לענות.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא חייבים, אני שואל אם מעוניינים לענות.

היו"ר מ' שטרית:

אם יהיו מעוניינים, יודיעו לי. כל עוד לא הודיעו לי, אין הודעה אחרת.

חבר הכנסת פלד, אם אתה יכול לגמור תוך דקה, אני מסכים.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אמרתי פעמים רבות ואני אומר פעם נוספת: הסכמי אוסלו הם הסכמים רעים, הם אסון, יש בהם סכנה קיומית למדינת ישראל. ממשלה של המחנה הלאומי לעולם לא היתה מגיעה להסכמים שכאלה, לעולם. אבל היום הממשלה נמצאת בבעיה. שמעתי את הטיעון של פרופסור שוחטמן, שההסכמים אינם קבילים ואינם מחייבים את המשך קיומם. ובכל זאת, הממשלה הנוכחית נמצאת בבעיה קשה. אני אומר שוב, היא לעולם לא היתה חותמת על הסכמים כאלה.

סאלח טריף (העבודה):

אל תהיה כל כך בטוח.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אני בטוח במיליון אחוז.

סאלח טריף (העבודה):

חכה ותראה על איזה הסכמים היא עוד תחתום.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

מאז כוננה הממשלה של המחנה הלאומי בראשותו של נתניהו, היא עסוקה כל הזמן בסוגיה – איך מוציאים את העגלה הזאת מן הבוץ.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה לאומי בממשלה הזאת? למה אתה קורא לזה המחנה הלאומי?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אני קורא את כותרת ההצעה, ואני קורא את שמות מגישיה, ואינני יודע אם לבכות או לצחוק. פשוט אינני יודע מאיפה עזות המצח, מאיפה כמות הציניות. תראו על מה הם מדברים, על מה הם בוכים – על פקקי תנועה, על מדינה סגורה, על מדינה במצור. אנחנו מבכים דם שנשפך, רצח יהודים באוטובוסים, במרכזי קניות, במרכזה של עיר, ואתם בוכים על פקקי תנועה. איפה אתם חיים, ריבוננו של עולם? איפה אתם חיים? זה מה שמטריד אתכם, פקקי התנועה? יש התרעות על פיגועים, ואתם מבכים את פקקי התנועה.

אני רוצה לספר סיפור קצר. סיפר קודם חבר הכנסת אברהם שטרן על כינוס של תלמידי י"ב בשבוע שעבר. אני רוצה לספר על כינוס אחר. בשבוע שעבר הייתי יחד עם חבר הכנסת עזמי בשארה ועם ד"ר אכרם באוניברסיטה העברית בירושלים. מעולם לא שמעתי דברים כל כך קשים וכל כך חמורים על יאסר ערפאת, על שלטונו של יאסר ערפאת, על השחיתות, על הפחד, על האימה שהוא מטיל על תושביו, מפי אנשים ואפילו הקיצונים ביותר, כמו ששמעתי מפייהם של שני הערבים שהשתתפו בערב הזה, חבר הכנסת עזמי בשארה וד"ר אכרם באוניברסיטת חיפה.

אני לא הבנתי מה שאני שומע, ואני שואל אותם עוד הפעם, ואומר לי הדוקטור מאוניברסיטת חיפה: התנגדתי לשלטונו של ערפאת, אני חושב שהוא אסון, אני חושב שהוא ימיט שואה על תושבי חברון ועל הפלשתינים; ולא האמנתי למשמע אוזני. כך אמרו ד"ר אכרם וחבר הכנסת עזמי בשארה בסך-הכול לפני שבוע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למה? למה?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

את זה תשאל אותם, לא אותי. לא שמעתי מימי מלים כל כך קשות על שלטונו של ערפאת כמו ששמעתי מפיו של חבר הכנסת עזמי בשארה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא הבנת אותו.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא הבנתי אותו, תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת פלד, תמתין רגע. חבר הכנסת אורון. רבותי, נא לשבת.

נאף מסאלחה (העבודה):

שיאמר מה שהוא אומר על שני הצדדים, כי הוא אומר את זה באומץ.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

לא, לא. תסלח לי מאוד.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי, הואל בטובך לשבת.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. תמתין, חבר הכנסת פלד. חבר הכנסת אלסאנע, נא לשבת. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת בויס. זה פשוט מקל על המצליפים אם יושבים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הביקורת עליו היא שהוא רך מדי.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, מייד, סבלנות. רבותי, נא לשבת. אתה יכול להמשיך, חבר הכנסת פלד, בבקשה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אני חוזר ואומר – להסכמי אוסלו יש השלכות ארוכות טווח שהן בגדר אסון לגבי מדינת ישראל ובפרט על הנוער במדינת ישראל. ושוב, מאותה פגישה עם הנוער שדיבר עליה חבר הכנסת אברהם שטרן – שואלים אותי שני תלמידי י"ב במפגש לפני שבועיים ב"בנייני האומה": מדוע אנחנו צריכים להילחם על ערימות האבנים האלה בחברון ובירושלים? ואני שואל את עצמי: עד לאן הגענו? ערימות אבנים. ואלה היו בני קיבוץ. לא רק זה, כשאני אומר להם, שמי שדאג ליישב את קריית-ארבע ואת מעלה-אדומים ואת מעלה-אפרים היה לא פחות ולא יותר מאשר יגאל אלון, זיכרוננו לברכה, שואלים אותי הנערים: מי היה יגאל אלון? זה הנזק החינוכי, ואלה השלכותיהם של הסכמי אוסלו.

נואף מסאלחה (העבודה):

בסדר, מספיק – – – תלמד על יגאל אלון.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי, אני דוחה בבוז ובשאט נפש את הצעת האי-אמון. תודה רבה.

חיים אורון (מרצ):

— — —

רפאל אלול (העבודה):

— — — סגן שר החינוך.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. השר צחי הנגבי, אתה רוצה להשיב?

שר הבריאות צ' הנגבי:

כן.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת אורון, מה קורה לך? תגיד לי. לפחות תפסתי אותך עכשיו באזור אחר. חבר הכנסת יגאל ביבי, הואל בטובך לשבת. אדוני סגן שר הבינוי והשיכון, הואל בטובך לשבת. חבר הכנסת הלפרט, חבר הכנסת יהלום, חבר הכנסת זאב בויס, הואילו לשבת. חבר הכנסת סאלח טריף, הואל לשבת. חבר הכנסת פינס. חבר הכנסת פורז, לאן אתה הולך, לטייל?

קריאה:

מה יש לו לעשות?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יהלום, לאן אתה מטייל? חבר הכנסת שטרן, הואל בטובך לשבת.

אברהם שטרן (מפד"ל):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גפני, חבר הכנסת אלון, חבר הכנסת פורז, חברת הכנסת שטרן. עוד לא ראיתי דבר כזה, לפני ההצבעה כולם יוצאים.

קריאה:

לטייל מותר.

היו"ר ד' תיכון:

לטייל מותר, בוודאי. חבר הכנסת בניזרי, הואל בטובך לשבת. חבר הכנסת הלפרט, אתה יודע שעומדים להצביע בעוד כמה דקות, כמה שניות? כן, אדוני השר, בבקשה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – אני מבקש מחברי הכנסת, זה בלתי אפשרי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שטרית, אתה מפריע.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שר הבריאות צ' הנגבי:

בשם הממשלה אני מבקש להודיע כי אנחנו מבקשים מהכנסת לדחות את הצעת האי-אמון לראש הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. אני מצביע על כל שלוש ההצעות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבקש להפריד.

היו"ר ד' תיכון:

אתה מבקש להפריד? בסדר. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. שימו לב ללחץ בעת ובעונה אחת. הצעת סיעת העבודה להביע אי-אמון לראש-הממשלה בשל ממשלת החרדה וההתדרדרות בביטחון. רבותי, בעד האי-אמון, נגד האי-אמון. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה של סיעת העבודה להביע אי-אמון לראש הממשלה – 40

נגד – 49

נמנעים – אין

ההצעה של סיעת העבודה להביע אי-אמון לראש הממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 40, נגד – 49, אין נמנעים. הצעת האי-אמון הראשונה, של סיעת העבודה, לא נתקבלה. ואולי בכלל צריך לקרוא את זה אחרת.

חבר הכנסת רמון, אפשר?

חיים רמון (העבודה):

כן, בוודאי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה השנייה, על הצעת חד"ש-בל"ד-מרצ, להביע אי-אמון לראש הממשלה בשל מדיניותו התומכת בהרחבת ההתנחלויות ואוזלת-היד מול האלימות והפגיעה בנפש מצד הימין הקיצוני. בעד האי-אמון, נגד האי-אמון – אפשר להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה של סיעות חד"ש-בל"ד-מרצ להביע אי-אמון לראש הממשלה – 38

נמנעים – אין ההצעה של סיעות חד"ש-בל"ד-מרצ להביע אי-אמון לראש הממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 38, נגד – 51, אין נמנעים. גם הצעת האי-אמון הזו נדחתה.

רבתי, אנחנו עוברים להצעה השלישית, שעוסקת במדיניות הממשלה שהביאה למבוי סתום במשא-ומתן עם הפלשתינים, הצעת מד"ע-רע"ם. בעד האי-אמון, נגד האי-אמון – רבתי, אפשר להצביע.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו מסכימים שבכל שבוע תהיה הצבעת אי-אמון, ואז נראה שיש אמון יציב בממשלה. בכל שבוע תביעו אי-אמון.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה של סיעת מד"ע-רע"ם להביע אי-אמון לראש הממשלה – 37

נגד – 51

נמנעים – אין ההצעה של סיעת מד"ע-רע"ם להביע אי-אמון לראש הממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, בעד – 37, נגד – 51, אין נמנעים. גם ההצעה הזאת לא התקבלה.

חברת הכנסת יעל דיין בבניין?

הצעת חוק הבזק (אישור תוקפה של התוספת לחוק הבזק, התשמ"ב-1982), התשנ"ז-

1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר מ' שטרית:

חברים, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. הנושא הראשון: הצעת חוק הבזק (אישור תוקפה של התוספת לחוק הבזק, התשמ"ב-1982), התשנ"ז-1996, קריאה ראשונה. תציג את ההצעה שרת התקשורת לימור לבנת. בבקשה, גברתי.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חברי הכנסת מאוד עסוקים.

היו"ר מ' שטרית:

חברים, לשבת או לעזוב את האולם. לנתח את תוצאות ההצבעה בחוץ.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, הם מנתחים את תוצאות האמון הרחב שזכתה לו הממשלה לפני כמה דקות.

אני מתכבדת להביא לאישור בקריאה ראשונה בכנסת את הצעת חוק הבזק (אישור תוקפה של התוספת לחוק הבזק, התשמ"ב-1982), התשנ"ז-1996.

אדוני היושב-ראש, סעיף 15 לחוק הבזק, 1982, מסדיר את סמכותו של שר התקשורת לקבוע בתקנות את התשלומים בעד שירותי בזק הניתנים בידי בעל הרשיון. מאז תחילת חוק הבזק שונתה פעמיים התוספת לחוק. היא הוחלפה פעם אחת בתקנות הבזק, ב-1985, לאחר מכן היא תוקנה בתקנות הבזק שתחילתן היתה ביום 1 באוקטובר 1995. עיקרן הוא הבחנה בין תקנות בדבר תשלומים בעד שירותים המנויים בתוספת וטעונים הסכמת שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת, לבין תקנות בדבר תשלומים בעד שירותים שאינם מנויים בתוספת לחוק וטעונות התייעצות עם שר האוצר בלבד.

סעיף 15(ב) לחוק מסמך את שר התקשורת לשנות את התוספת לחוק. כל שינוי, כאמור, מחייב את הסכמת שר האוצר ואישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

חברי הכנסת, לאחרונה נמצא, כי בהליך של תיקון התשמ"ה נפלה תקלה, והתיקון אושר בידי ועדת הכספים של הכנסת, ולא בידי ועדת הכלכלה של הכנסת, כפי שדורש סעיף 15(ב) לחוק. מכיוון שהתעורר ספק אם תקלה זו פוגעת בתוקפו של תיקון התשמ"ה, אנו מציעים בזאת לקבוע, כי תיקון התשמ"ה הוא כדין מיום תחילתו, והתקנות שנקבעו ב-1985 תקפות לכל דין ולכל דבר ועניין מיום פרסומן. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לשרה. ראשון הדוברים – חבר הכנסת שאול יהלום. אתה מוותר? תודה. מי שאיננו באולם מפסיד את תורו. חבר הכנסת ראובן ריבלין. חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת אברהם יחזקאל. חברת הכנסת דליה איציק. חבר הכנסת משה גפני. חבר הכנסת סאלח טריף. חבר הכנסת אפי אושעיה. חבר הכנסת מאיר שטרית נמצא, אדבר בסוף התור הזה. חבר הכנסת בנימין אלון. חבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת פני בדש. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה רוצה לדבר? בבקשה. שלוש דקות, אדוני.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אבל תדבר לעניין.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאחר שאנחנו בעידן של בזק וקשר טלפוני, אני רוצה להזכיר לממשלה, שהחיוג לייסר ערפאת, לרשות הפלשתינית, הוא חיוג ישיר מכאן, לא צריך להשתמש במרכזיה בין-לאומית על מנת ליצור קשר, לדבר וליישר את ההדורים. לכן חבל שלא מנצלים – – –

שבח וייס (העבודה):

לפי הניסיון של עיאש, שזה לא יהיה בפלאפון.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האירוע של עיאש מבחינת התוצאות שלו היה טיפשי, אנחנו רואים גם מה זה עולל. אני חושב שיש תביעה של "בזק" כלפי הממשלה, כי היא גרמה לירידה דרסטית במכירות של הפלאפון. למשל, אני לא מקרב פלאפון לאוזניים, יש מכשיר קשר מרחוק, כי זה הפך מכשיר מאוד מסוכן – – –

נסים דהו (ש"ס):

אם זה יתפוצץ, תתפוס מרחק גם ממאה מטר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כשאני מגיע לחברון, עם המתנחלים אני צריך לתפוס מאה קילומטר מרחק, אבל אני מאמין שבסופו של דבר הם יצאו מחברון ויתרחקו משם.

היו"ר מ' שטרית:

אני מבקש להפסיק את הדיבורים בכניסה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש בעיה אמיתית, ואני מבקש התייחסות של השרה אליה. ביישובים הלא-מוכרים – אני לא יודע למה צריך להמשיך ולהגיד שיש יישובים כאלה במדינת ישראל של שנות ה-2000, אנשים שלא נותנים להם זכויות בסיסיות – בבתי-הספר אין מערכות טלפונים ואין מכשירי קשר. יש הרבה תקלות, לפעמים תלמידים נפגעים ונזקקים לטיפול רפואי ולא ניתן להזעיק אמבולנס. גם המפקח והמנהל לא יכולים להתקשר למוסדות החינוך האלה. לדעתי, משרד התקשורת צריך לפעול, ובהקדם, כדי לחבר את כל מוסדות הציבור, לרבות מוסדות הציבור ביישובים הלא-מוכרים, אל מערכת הטלפונים.

אנצל את הזמן שעומד לרשותי ואומר משפט אחרון לחבר הכנסת בני אלון, בעניין המתנחלים. אני אומר לו: המתנחלים האלה מוציאים דיבה על היהדות. אתם צריכים להפסיק לעודד אותם. אם רוצים שגרירים מוצאים שגרירים טובים שמוציאים שם טוב למדינה, אלה שגרירים רעים של מדינת ישראל. צריך להחזיר אותם הביתה, וכמה שיותר מהר.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. חבר הכנסת עזמי בשארה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שהובאה בפנינו היא תיקון טכני, כפי שהסבירה השרה. לכן, ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני מבקשת לומר משהו על המדיניות הפתוחה, או על הפתיחות של הממשלה.

לאחרונה, בשבוע שעבר, התקיים כנס שהשתתפו בו 3,000 עובדי חברת "מקורות", שעומדת, כפי שהבנתי, בפני פיצול, ואחרי הפיצול בפני הפרטה. יש צעדים שבהם אתה לוקח מונופול ממשלתי וגורם לתחרות ומביא לירידת מחירים, זה לא פוגע בצרכנים וכו'. אבל יש דברים שקשורים באוצרות הטבע, ושם אני רואה חשש גדול ביותר. החשש הגדול ביותר שלי הוא, שביטוח אוצרות טבע, כאשר הוא נעשה למען אינטרסים של רווח, בלי להביא בחשבון שורה שלמה של אינטרסים ציבוריים לאומיים, עלול להיפגע.

ההערה השנייה, ברשותך, נוגעת להתערבות הממשלה בחקיקת הכנסת ובעבודת הכנסת. כוונתי לדברים שהשמיע היום שר האוצר דן מרידור נגד הצעת חוק או נגד החלטתה של ועדת העבודה והרווחה להחיל רציפות על הצעת חוק פרטית של כמה חברי כנסת לשיפורים בשכר המינימום.

קודם כול, עמדתו של שר האוצר, שהוא מתייצב באופן מלא לצד התעשיינים והנימוקים שלהם ולצד המעבידים והנימוקים שלהם, כאילו תוספת של 200 שקל על שכר המינימום תמוטט את המדינה; אנחנו שומעים זאת עשר שנים, ובכל פעם שתוספת היוקר קצת עולה, גם אז אומרים שהכול יתמוטט וכו'. אבל יכול להיות שזו דעתם של התעשיינים, וזכותו של השר לחשוב מה שהוא חושב.

אני רוצה לשאול, איזה מין משטר תקין זה כאשר הכנסת, מליאת הכנסת, צריכה לדון בהחלטה של ועדה מוועדות הכנסת להחיל רציפות, ושר האוצר יוצא בגלוי, בתקשורת, נגד ההחלטה של ועדת הכנסת וקורא למליאת הכנסת להפיל את ההחלטה הזאת לא בדיון פה, לא בהבעת עמדה פה, עמדה לגיטימית של הממשלה, שחושבת כך, שחושבת אחרת. אני חושבת שזה היה מעשה שבדרך כלל קוראים לו במקרים אחרים: מעשה פופוליסטי, אבל הפעם, כדי למצוא חן בעיני ציבור קטן מאוד, אבל כנראה חזק מאוד ובעל השפעה, שממש לא רוצה שיחול שיפור אפילו קטן כזה בשכר המינימום. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חבר הכנסת עמיר פרץ איננו, חבר הכנסת יונה יהב איננו, חבר הכנסת תאופיק חטיב איננו, חבר הכנסת אופיר פינס איננו, חבר הכנסת רחבעם זאבי איננו, חבר הכנסת מיכאל קליינר איננו, חבר הכנסת רענן כהן איננו, חבר הכנסת מיכה גולדמן איננו, חבר הכנסת אורי אור איננו, חבר הכנסת סילבן שלום איננו, חברת הכנסת ענת מאור איננה, חבר הכנסת עמנואל זיסמן איננו, חבר הכנסת אברהם הירשזון איננו, חבר הכנסת האשם מחאמיד איננו, חבר הכנסת אחמד סעד איננו, חבר הכנסת נסים דהן איננו, חבר הכנסת סאלח סלים איננו, חבר הכנסת אבנר חי שאקי איננו, חבר הכנסת שאול שמחון איננו, חבר הכנסת רפאל אלול איננו, חבר הכנסת אברהם שוחט איננו – – –

קריאה:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

תסלח לי, אני מצטער. הוא מוותר? חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת מאיר שטרית.

חבר הכנסת סאלח טריף, חבר הכנסת אברהם שוחט לפניך.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לפני שעולים, אמרת: לא נוכח – – –

היו"ר מ' שטרית:

לא נוכח. איננו באולם. תודה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, עליתי לדון אחרי ששמעתי את דבריה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, את ההתנגדות להפרטה וליכולת להוציא גופים ממשלתיים לפעילות בשוק הפרטי. כיוון שזה גם קשור במה שקרה בתקשורת שלנו עם סיום ההליכים של המכרז הבין-לאומי, אני רוצה לברך על כך, שאחרי הרבה מאוד שנים של עבודה, כמעט שלוש שנים של הכנת מכרז, של יציאה למכרז, של בחירת המועמדים, בשעה טובה נבחרו בשבוע שעבר שני הזוכים.

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מדבר אלייך – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן, כן, אני שומעת.

אברהם שוחט (העבודה):

– – – שאת כל כך דואגת לאזרחים במדינת ישראל, את בוודאי הבחנת שכתוצאה מהמכרז הזה המחירים ירדו בסדר גודל של 70% – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ציינתי זאת, אדוני.

אברהם שוחט (העבודה):

אני רוצה להגיד לך, שזה התחיל במהלך הראשון בחקיקה בשנת 1992, שבאה ואפשרה גם לצאת לתחרות על הפלאפון וגם לצאת לתחרות על השיחות הבין-לאומיות. ועדי העובדים הפגינו, טענו שלוקחים את פרנסתם, ואני אחפש את הפרוטוקול לראות אם לא נשאת נאומים חוצבי להבות להגן על העובדים, אני בטוח שכן – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

להגן על העובדים צריך תמיד.

אברהם שוחט (העבודה):

מאה אחוז, אלא שאת מגינה על העובדים ואת לא מגינה על אזרחי ישראל, זה בדיוק ההבדל.

המכרז של התקשורת היום והמכרז של הפלאפון הוכיחו, שלא תמיד צריך לשמר את הזכויות כפי שהיו בעבר.

צריך לדאוג לעובדים שכתוצאה מהתהליכים האלה נפליטים החוצה, אבל אזרחי מדינת ישראל נהנים מהעובדה שיש תחרות, שיש הורדת מחירים של 70% בפלאפון, שעכשיו תהיה הורדת מחירים בשיחות הבין-לאומיות, וכל זה נובע מסיבה אחת, שיש תחרות, שאין מונופול, ושנחנו מכניסים גורמים פרטיים למשק.

לכן אני מציע גם בנושא של "מקורות" – ודרך אגב לא עומדים להפריט אותה, עומדים לפרק זאת לחמש חברות שכל אחת מהן תטפל בתחום מסוים, ואז ידעו בדיוק איפה יש סבסוד צולב, איפה אין סבסוד צולב. לכן אני מציע לך, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, לא רק לבוא ולדבר תמיד נגד הדברים האלה, אלא לבחון מה קרה במשק באמת כאשר פתחנו את הדברים לתחרות ולכניסה של המשק הפרטי.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת שוחט, שאמר משפט אחד בקיצור ארבע וחצי דקות.

חבר הכנסת סאלח טריף ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת מאיר שטרית. בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

— — אדוני היושב-ראש —

היו"ר מ' שטרית:

שלוש דקות, אדוני.

סאלח טריף (העבודה):

— — חברי הכנסת, קודם כול, אני מברך את השרה על הצעות החוק שלה. אני תמיד תומך, בוודאי גם בתיקון הטכני, אבל רציתי לנצל זאת ולומר לכנסת, שלפני שישה ימים, בפתח מלון בקהיר, נחטף אזרח ישראלי תושב מע'אר, שמו עזאם עזאם. אנשי ביטחון או מישהו שבא במסווה של איש ביטחון לקחו את האיש הזה, שהיה מנהל מתפרה, מפעל של "תפרון איג'יפט", שיתוף פעולה ישראלי-מצרי נדיר, טוב, חשוב; היום, בוועידה הכלכלית שיש בקהיר, אנחנו רק מצפים שקשרי הסחר והכלכלה יתחזקו.

אנחנו עוד לא יודעים על מה המקרה הזה בא להעיד ומה הוא בא להשיג, אבל אני מנצל את הבמה הזאת משום שרק אתמול בערב, בחדשות, ראינו את אשתו ואת ילדיו של עזאם, וכולנו פשוט הזדעזענו משום ששלטונות קהיר לא יכולים להסתתר מאחורי הדברים, והם אחראים לשלמותו ולבריאותו של האזרח הזה. המזעזע הוא, שעבר שבוע ואנחנו לא יודעים מה קורה אתו — האם הוא עצור, האם הוא בחקירות, האם הוא נלקח על-ידי כוחות הביטחון המצריים, האם הוא נלקח על-ידי ארגון קיצוני שבא לקלקל את היחסים בין ישראל למצרים, וכל זה, כמובן, לא נותן תשובה למשפחה כואבת, אדוני היושב-ראש, לאשה, לילדים, לאחים שמתחקים אחר כל מלה וכל התבטאות שבאה מפה או משם, כדי לדעת מה עלה בגורל יקירם.

נפגשתי היום עם שר החוץ שלנו, מר דוד לוי, ביקשתי ממנו שיפעיל את השפעתו מחר בקהיר בשיחותיו עם שר החוץ המצרי, עם כל הגורמים, וגם שייאות לדבר עם שר הפנים המצרי, כדי לברר היטב ולבדוק את הסברה שלנו, שהאיש הזה, עזאם, נלקח על-ידי כוחות הביטחון המצריים לאיזו חקירה, וטרם נודע לנו איפה הוא.

— — — זכותנו המלאה וזכות המשפחה לדעת — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

שוחחת עם השגריר המצרי?

סאלח טריף (העבודה):

שוחחתי היום עם השגריר המצרי, בסיוני, והוא הבטיח שהוא עושה את כל המאמצים; אני מאמין לו. הוא עושה מאמצים רבים, אבל עדיין לא קיבל שום דבר, שום תשובה, שום מלה מקהיר, שמעידה על מצבו של עזאם עזאם, או על מקום הימצאו בקהיר.

מעל הבמה הזאת אני גם פונה לשלטונות מצרים; פעם נוספת לשגריר שעושה את המאמצים, בתקווה ששר החוץ מחר קודם כול יצליח, אבל מעל הכול יצליח גם לברר היכן נמצא עזאם עזאם, כדי שנביא אותו במהרה בריא ושלם אל בני משפחתו.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת סאלח טריף. אני מזמין את חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה. לאחר מכן תשיב השרה על הצעת החוק.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, לשם שינוי אני מבקש לדבר על החוק עצמו. החוק הוא השלמה של צעד שנעשה בשבוע שעבר, שבו אישרנו גם תיקון לחוק הבזק. תיקון זה מאפשר לשר התקשורת לתת לבעל רשיון להשתמש באחד – או יותר – מערוצי הכבלים כדי לשדר שידורים אחרים. החוק הזה בא להבטיח, שאם יתעורר ויכוח לגבי המחירים, רשאי השר לקבוע את המחיר לבעל הזכות הזאת שישמש כמפעיל הכבלים.

גברתי שרת התקשורת, עליתי לדון כדי להגיד לך, שיש לך הזדמנות להמשיך את המהפכה שהתחילה עם הכבלים. אני מציע לך, גברתי השרה, לא להיכנע ללחצים של הערוץ השני. כמי שהיה ער להם בכנסת הקודמת – העברתי את החוק של פרסומת בכבלים בקריאה טרומית – אני חושב שאת צריכה ללכת קדימה עם העניין הזה ולאפשר פרסומת בכבלים. הטענה של הערוץ השני – שהיתה נכונה, אולי, לפני ארבע שנים, כשרק התחילו – עוד לא הרווחנו ואנחנו מפסידים, ובכו על ההפסדים – היום הטענה הזאת נמחקה. גם טענתו של השר דאז, שבגללה הוא אסר את הפרסומת בכבלים בניגוד לחוק הראשי, היתה שהוא רוצה לתת להם ארכה של שנתיים. כך הוא אמר בוועדת הכלכלה, יש פרוטוקולים שיוכיחו את הדבר; ולאחר שנתיים להתיר פרסומת בכבלים.

עברו כבר ארבע שנים, והיום אין שום מניעה הגיונית, חוקית או מוסרית למנוע פרסומת בכבלים. לדעתי, צריך לעשות זאת בהקדם. אני אומר זאת, כי אסור שיהיה במדינת ישראל תחום שאינו תחרותי. במצב שבו מפעילי הערוץ השני, והם בלבד, רשאים לפרסם – רואים את התוצאה יפה מאוד בערוץ השני. הם מגזימים, למשל, בכמות הפרסום, הם עוברים על החוק בעליל, הרבה יותר דקות ממה שמותר להם לפי החוק הראשי, וזה הופך להיות ממש סיוט.

אם יהיה פיצול של הפרסומת בכבלים – על-פי הצעת החוק המקורית שלי, 50% מהכנסות חברות הכבלים מפרסומת ישמשו להפחתת דמי המנוי לאוכלוסיות חלשות בקהילה.

הערה אחרונה, גברתי השרה – יש לך, אולי, הזדמנות כשרה חדשה, כשאת לא חייבת לאף אחד בכבלים. זו TEARING שום דבר, לעשות עוד שינוי אחד בכבלים, והוא, אולי, המהותי ביותר – לקבוע תהיה מהפכה אמיתית. צריך להסביר לציבור מה משמעות של זה. היום כל אדם נאלץ לשלם את דמי המנוי במלואם ולקבל את כל 40 ערוצי השידור. בצדק טוענים אנשים: אני לא רוצה לקבל 40 ערוצי שידור, אני רוצה לצפות רק בארבעה ערוצים; מדוע עלי לשלם את כל מחיר המנוי? בעולם מקובל . אם אתה צופה בארבעה ערוצים בלבד, אתה משלם, נאמר, 20 שקל. אתה צופה TEARING לעשות במספר רב יותר של ערוצים – תשלם 40 שקל. יותר – תשלם יותר, לפי רצונך.

ימנע את הטענה שמוטל תשלום כבד מאוד על האוכלוסייה ויאפשר לאנשים לצפות במה TEARING שהם רוצים. הוא גם יבטיח, גברתי השרה, שבעל זכות שימוש יוכל להתחרות בכבלים. כי היום אין תחרות. זה הפך להיות קרטל עם חותמת בית-המשפט. אפשר, באמצעות זכות שימוש, ליצור תחרות שתציע אלטרנטיבות לצפייה תמורת תשלום. כך נצא שלמים מכל הצדדים – יהיה פיצוי לכבלים באמצעות פרסום; יהיה בעל זכות שימוש שיראה, אולי, סרטים טובים ומודרניים יותר, כפי שמקובל ועוד ערוצים מאוד יפים. SKY MOVIES, יש SKY NEWS – יש SKY בעולם, כמו ב-

ואם לא נעשה זאת היום מרצוננו החופשי, יעקפו, לדעתי, את בעלי הכבלים ואת הארץ באמצעות , לא ישאלו בכלל אף אחד, בלי שום צורך בכבלים, כל אחד DBS לוויינים. זה די מהר בדרך בשיטת ה- ישים צלחת על הבית שלו ויקלוט את מה שהוא רוצה בעולם. כדאי לעשות זאת. יכול להיות שיש לנו זמן ועוד לא איחרנו את המועד.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית. אני מזמין את השרה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני מוותרת על זכות התשובה לטובת ההצבעה.

היו"ר ח' דיין:

לפי בקשת השרה, נעבור להצבעה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבזק (אישור תוקפה של התוספת לחוק הבזק, התשמ"ב-1982), התשנ"ז-1996, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק תועבר לוועדת הכלכלה. נא להוסיף לפרוטוקול את קולו של חבר הכנסת טלב אלסאנע בעד הצעת החוק.

הצעת חוק הפחתת הגירעון (תיקון מס' 2), התשנ"ז-1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק הפחתת הגירעון (תיקון מס' 2), התשנ"ז-1996, קריאה ראשונה. יציג את הצעת החוק סגן שר האוצר, חבר הכנסת דוד מגן; בבקשה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר התכוננו במשרד האוצר לדיון בהצעת החוק הזאת חשבתי שאפגוש כאן חברי כנסת ותיקים כמו ידידי חברי הכנסת שאול יהלום, מאיר שטרית, תמר גוז'נסקי ואחרים הנמצאים כאן, ואני מעריך מה הן ההערות הציניות שצריכות לבוא. באה הממשלה, לאחר שבישרה בשורה בחוק הפחתת הגירעון 1991 ולא עמדה באתגר שהציבה לעצמה – לא חשוב כרגע איזו ממשלה – אני רוצה להזכיר שב-1991 היתה ממשלת ליכוד, בהמשך – ממשלת עבודה – באה הממשלה ביוזמתה ותיקנה את החוק; היא לא עמדה באתגרים. והנה היום מגיעה ממשלה בפעם השלישית ומבקשת לקבל את תיקון מס' 2 לחוק.

אני רוצה להזכיר, כי החוק המקורי דיבר על הפחתת הגירעון כך שבשנת התקציב 1992 – אני מדבר על חוק הפחתת הגירעון, 1991 – ב-1992 הגירעון המקומי בתקציב לא יעלה על 6.2% מן התמ"ג; ב-1993 – 3.2%; ב-1994 – 2.2% מן התמ"ג, ובשנת 1995 לא יהיה גירעון.

ב-1993 קיבלנו תיקון בכנסת, ביוזמת הממשלה, לסעיף קטן (ג) – במקום 2.2% בשנת 1994, יהיה 3%. זאת אומרת, סטינו מן העיקרון של הפחתת הגירעון במהלך השנים.

חברי הכנסת, כדי לא להכביר מלים אני רוצה להזכיר, כי לאחר הדיון במשרד האוצר, אנחנו מניחים בפניכם תיקון המבוצע לאור הרצון לעבור לגירעון כולל לא רק גירעון מקומי, שמשקף טוב יותר את השפעת הגירעון בתקציב על המשק.

קביעה בחוק מחייבת את הממשלה יותר מאשר קביעה בהחלטת ממשלה. אני אומר זאת משום שהיו מחשבות מדוע אנחנו צריכים להיכנס ל"סד" הזה דווקא בחקיקה. בוא נאמר שזאת המגמה. אבל הניסיון מוכיח, כי כאשר הממשלה קובעת מרצון גזירות על עצמה, והיא נשענת על חקיקה – אין אחר כך קושי ציבורי לשנות אותה.

הקביעה בחוק מסמנת למשק גם את מגמת הגירעון של הממשלה לשנים הבאות. מי שצופה בנו, במשקפיים הכלכליים, מעבר לים, גם מסתכל – ואני מדבר במיוחד על משקיעים פוטנציאליים ואחרים המתעניינים בכלכלת מדינת ישראל – לראות מה היא מגמת ההתפתחות שלנו, ולעניין זה – באיזו מידה של רצינות אנחנו מתכוונים להפחית את הגירעון.

גם אם אין צעדי ענישה חורגים – ולא הצענו דבר כזה בהצעה המונחת בפניכם – הממשלה חייבת להגיש תקציב עם גירעון בגובה הקבוע בחוק הפחתת הגירעון וללא גירעון אחר.

זו למעשה חזרה לחוק המקורי שקבע יעדים כמותיים ולא הגדרה כללית.

אם כן, חברי הכנסת, מי שמעיין בהצעת החוק רואה, כי אנחנו מתכוונים, בעזרת השם, שהגירעון הכולל בשנת 1997 לא יעלה על 2.8% מן התמ"ג. בהמשך – – –

שאל יהלום (מפד"ל):

כמה זה היה קודם?

סגן שר האוצר ד' מגן:

אמרתי, שב-1994 התוכנית המקורית היתה 2.2%, ובאה הממשלה ותיקנה ל-3%. אבל עכשיו – אולי גם מהלקחים – המגמה מתונה הרבה יותר ומבוקרת ומדברים על 2.8% מן – – –

חיים אורון (מרצ):

לפי התוכנית המקורית השנה זה היה צריך להיות אפס. הייתם יכולים להציע אפס.

סגן שר האוצר ד' מגן:

חבר הכנסת אורון, אילו היית כאן בתחילת הדיון היית שומע שהתכוננתי גם להערה הזאת ואמרת שזה השכר שאנחנו משלמים בחילופי שלטון. הממשלה שהיתה ב-1991 התכוונה ברצינות, ואני אומר את הדברים כמובן בהומור.

אבל עכשיו אני מבקש שהכנסת תתלכד יחד עם משרד האוצר סביב המגמה לעמוד על גירעון של 2.8% מן התמ"ג ב-1997, 2.4% ב-1998, 2% ב-1999, 1.75% ב-2000, ו-1.5% בשנת 2001. והכול, צריך לומר, כמובן, בעזרת השם.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגן השר. אנחנו עוברים לדיון. רשימת הדוברים נעולה. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הוא איננו. חבר הכנסת יונה יהב – איננו. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה. שלוש דקות לכל נואם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מובן שאני תומך בהצעת החוק הזאת, אבל, אדוני סגן השר – – –

חיים אורון (מרצ):

למה – כמובן?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אסביר למה. אבל, אדוני סגן השר, אני מבקש להעיר על הצעת החוק, כמו שאתה אמרת, כבר ראינו בכנסות קודמות הצעות חוק כאלה שעברו והיו אמורות לחייב את הממשלה, שהגירעון של הממשלה לא יעבור מעל מכסה מסוימת בסדר הדרגתי יורד. וראה זה פלא. הממשלה הקודמת, אחרי שנבחרה, בשנה השנייה לכהונתה כבר הוגשה לנו הצעת חוק שמתקנת את הצעת החוק הזאת ומגדילה את הגירעון המותר בתקציב מעבר למה שהיה מתוכנן מלכתחילה. אילו היתה הממשלה הקודמת מקיימת את החוק המקורי כלשונו, היינו עומדים היום, לפי אותו לוח זמנים, בגירעון של 1%.

סאלח טריף (העבודה):

— — — היא השתדלה, אבל — — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

השתדלה מאוד.

חיים אורון (מרצ):

ב-0%.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ב-0% בעצם. ב-1997 היינו צריכים לעמוד על 0%.

סגן שר האוצר ד' מגן:

לא, החוק המקורי דיבר על שנת 1995 כשנה מאוזנת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אחרי זה היה תיקון.

סגן שר האוצר ד' מגן:

כן. הליכוד כבר לא לקח סיכונים ואמר: ואחרי זה נמשיך לרדת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אני חושש, שעלול לקרות מצב דומה גם בממשלה הנוכחית. אם החוק הזה הוא חוק שניתן לשינוי כל שני וחמישי, אין בו שום תועלת, וחבל להביא אותו. אם הממשלה אכן מתכוונת לעמוד על כך שהחוק הזה יכובד ולא יחול בו שינוי, אני בהחלט רואה בזה ברכה רבה. כי אני חושב שהחוק הזה נחוץ, הוא חשוב מאוד כדי להבטיח שאכן הממשלה לא תחרוג מההוצאות המותרות לה. קל מאוד להוסיף תקציב, הרבה יותר קשה לפעול בסדרי עדיפויות.

ואגב, אני רוצה לומר, בניגוד לתפיסה הכוללת שאומרים: המצב קשה, ואי-אפשר לקצץ יותר בתקציבים – אני לא מסכים לזה מכול וכול. אם אנשים מוכנים להתמודד עם סדרי עדיפויות אמיתיים – תקציב המדינה הוא גדול די והותר, וניתן לעשות בו את מה שחשוב ולוותר על מה שלא חשוב, ולא לחרוג בשום פנים ואופן ממסגרת התקציב.

גם בוויכוח שלי עם הממשלה על התקציב לשנת 1997, כשאני מתנגד לכך שיפגעו בהוצאות הבריאות למשפחות חלשות, שלא יטילו עליהן תשלומים, כשאני מתנגד לכך שיפגעו בקצבאות הילדים, אינני אומר: אל תקצצו בתקציב. להיפך, הרי ידוע לך שהגשתי תוכנית אלטרנטיבית לממשלה, שמציעה לקצץ 8.3 מיליארדי שקלים במקום 5.9 מיליארדים. אלא מה? לקצץ במקומות הנכונים. מה הקוץ כשאתה מקצץ במקומות הלא-נכונים?

אני חושב, שניתן לבצע את הקיצוץ, לשמור על מסגרת התקציב אפילו עוד יותר מאשר הממשלה התכוונה, בלי לפגוע דווקא בחלשים. אני תמיד נדהם שבכל פעם שעולה נושא של אוכלוסיות חלשות – ודיברה על זה היום חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – תמיד נזעקים שרי האוצר ואומרים: המשק יתמוטט. למשל, עניין שכר המינימום, שעכשיו יש עליו ויכוח, וגם חברת הכנסת גוז'נסקי היתה שותפה לו וגם אני, כשהוא עלה היום בישיבת הקואליציה, שר האוצר אמר: המשק יתמוטט ותהיה אבטלה. אמרתי לו: מאיפה אתה לוקח את זה? אם שכר המינימום של עובד יעלה מ-2,050 שקלים ל-2,300 שקלים, מזה יתמוטט המשק? ומ-9.5 מיליארדי שקלים למעסיקים לא יתמוטט המשק? תמיד כשמגיעים לחלשים, המשק מתמוטט.

אני אומר: רבותי, תפסיקו לעזור לדאוג לחלשים. תמיד על גבם רכבו רוכבים, חרשו חורשים. אני חושב, שאפשר לבצע את הקיצוץ הדרוש בתקציב, ואפילו יותר גבוה, ועדיין לא לפגוע בשערה משערות ראשו של אף אחד מהאוכלוסיות החלשות.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית. יישר כוח. אני מזמין את חבר הכנסת מיכאל קליינר – איננו. חבר הכנסת רענן כהן – איננו. חבר הכנסת עמיר פרץ – איננו. חבר הכנסת אופיר פינס, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן; אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום.

אופיר פינס-פז (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני, כמובן, מתייחס בכבוד לבית הזה וליוזמות החקיקה שלו, גם אם הן יוזמות פרלמנטריות אישיות וגם אם הן יוזמות ממשלתיות. אבל נדמה לי, כבוד סגן שר האוצר, שהצעת החוק להפחתת הגירעון והתיקונים שאתם מציעים בה – זו הצעת חוק מאוד בעייתית. כי החוק הזה, בפועל, במידה שהממשלה עוברת עליו, אין נגדה שום סנקציה. מה קורה לממשלה כשהיא עוברת על הגירעון שכתוב בחוק? שום דבר לא קורה. אז עברו על החוק.

נסים דהן (ש"ס):

אז העם יחליף אותה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אינני חושב שאנחנו צריכים לחוקק חוקים שאנחנו יודעים שאם אנחנו עוברים עליהם, דבר לא קורה. הרי אנחנו יודעים, שגם בשנת התקציב הזאת, יש חריגה בגירעון, שהיא מעל ומעבר למה שהממשלה קבעה בחוק הגירעון – 3%. מה שאמר חבר הכנסת אורון, זה שהיה 0%, עלו ל-3%. גם ב-3% לא עומדים. יכול להיות שגם ב-4% לא יעמדו. אני אוריד את ראשי אם הממשלה הזו תעמוד בגירעון של 2.8% בשנת 1997, שלא לדבר על ההמשך. אין סיכוי לזה. ולכן אני לא מציע – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

אתה באמת חושב להוריד את ראשך?

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא, אני רק חושב שאין שום סיכוי לזה. לכן אני לא מציע לממשלה – – –

סגן שר האוצר ד' מגן:

תתחייב במשהו אחר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני אתחייב במשהו אחר. סלחו לי על ביטוי הסלנג הזה, אבל באמת כל בר-בי-רב וכל כלכלן יאמר לכם, לרבות אנשים מהאוצר שאמרו גם לנו בשיחות כאלה ואחרות – דרך אגב, מותר לנו להיפגש אתם – שאין סיכוי לעמוד ב-2.8%.

לכן אני באמת לא מציע לממשלה לחוקק חוקים שאתם לא יכולים לעמוד בהם. אחת משתיים: או שתיקבע סנקציה שתאמר מה קורה ברגע שעוברים על החוק; או שבאמת הממשלה תוריד את החוק הזה בכלל מעל סדר-היום שלנו. כי יש כאן רק הצהרת כוונות, שלצערי אין מאחוריה דבר. ואינני מאשים במיוחד רק את הממשלה הזאת, יש עם זה בעיות; לכן שינו את החוק, ועוד פעם מתקנים אותו ושוב מתקנים אותו.

בחוק צריך לעמוד. ואם אי-אפשר לעמוד בו, עדיף שלא יהיה חוק כזה כלל.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אופיר פינס. חבר הכנסת מיכאל איתן איננו. חבר הכנסת מיכה גולדמן איננו. חבר הכנסת חגי מירום איננו. חבר הכנסת פני בדש איננו. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן שר האוצר, מכובדי דוד מגן, נכון שאפשר לומר, שאחד המדדים לכלכלה בריאה הוא אפס גירעון תקציבי; אין כל ספק. אבל מקובל מאוד שבמדינות רווחה יש גירעון תקציבי. זה לא אסון כל כך גדול, זה לא נורא. לפעמים הגירעון ממומן על-ידי כל מיני דברים משנה לשנה, ומלוות, ולפעמים תקציבים מארצות חוץ, ולכן לא נורא אם יש גירעון. אבל במה דברים אמורים? כאשר יש הצדקה לגירעון, כאשר יש הצדקה חברתית לגירעון.

עם כל תמיכתי בממשלה, נוצרה בימים אלה, בהגשת התקציב, איזו הרגשה משונה, שמצד אחד באה הממשלה ומגישה כאן חוק שיש בו הצדקה לגירעון, הצדקה חוקית, ומצד שני, כאשר מדובר בהגשת התקציב – ועדיין אינני מדבר על הלחצים של המפלגות כלפי הממשלה, אלא על הממשלה כשהיא לעצמה, האוצר – הרי הגשת תקציב המדינה בקריאה הראשונה, ואנחנו עומדים בהכנתו לקראת הקריאה השנייה והשלישית, מצטיינת בכל מיני סעיפים שפוגעים בחלשים. יש כאן תרתי דסתרי.

אם באה המדינה, מצד אחד, ומצדיקה גירעון, שוברו של הגירעון צריך להיות בצדו בתיקונים החברתיים. המדינה צריכה לומר, לדוגמה: אני מוזילה את התחבורה הציבורית; אני מוזילה רפואה ציבורית; אני עוזרת יותר למשפחות ברוכות ילדים דרך קצבאות הילדים, וכן הלאה וכן הלאה. אבל אם במקביל אוצר המדינה כל יום בא ואומר: אני מטיל גזירות, מצד אחד אני מכביד על אנשים שצריכים ללכת לרופא, מצד שני אני מכביד על קבוצות קשות בנושא של קצבאות ילדים, מצד שלישי אני מעלה את מחירי התחבורה הציבורית מעבר למדד, העלאות תכופות, אחת אחרי השנייה, כשכולנו יודעים מי משתמש בתחבורה ציבורית, וכן הלאה וכן הלאה, הרי נוצר אבסורד. איך האוצר יכול לבוא מצד אחד ולומר: אנחנו מעלים, ולתת תחזית של עליית הגירעון, כפי שאדוני מביא כאן בחוק, ומצד שני לבוא ולומר: אינני בא לכיוונים של גישה חברתית הוגנת כלפי השכבות החלשות?

אני יודע שכבר בערב הקריאה הראשונה היו כל מיני מכתבים והיה ויכוח, האם שר האוצר ידע על כך או לא ידע – ואכן הוא כנראה לא ידע, וזה יותר גרוע – שראש הממשלה נתן מכתב. כל זה מוכיח, שרק בלחצים אפשר לשפר את המדיניות החברתית, וזה מביש כלפי הממשלה, משום שהממשלה ביוזמתה, האוצר ביוזמתו, היו צריכים להביא את התיקונים האלה ולא לחכות לסיעה זו או אחרת, ולו מן הקואליציה, שתלחץ ותקבל.

אני פונה אליך, חבר הכנסת דוד מגן, סגן שר האוצר, לא רק משום שאתה ידוע כאדם שבא מעיירת פיתוח, מאזור הנגב, שמודע לעניינים האלה, ולא רק משום שאתה עצמך שייך לאותה תת-סיעה בתוך הליכוד שהיא זאת שהשפיעה לגבי אותו מכתב, אלא דווקא כסגן שר האוצר, וזאת כלפי מדיניות הממשלה: אנא, כאשר אתה מביא להצבעה חוק שמצדיק גירעון יותר ויותר גדול, דאג לכך שתקציב המדינה יהיה כל כולו בכיוון של עזרה לשכבות החלשות, ולא להיפך. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת שאול יהלום. חבר הכנסת אורי אור – איננו. חבר הכנסת סילבן שלום – איננו. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת טלב אלסאנע, אם לא תגיע חברת הכנסת ענת מאור.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפעמים אני קוראת מאמרים או שומעת הרצאות מלומדות של מומחים בבנק ישראל או כלכלנים ידועים, והם משמיעים מיני הצהרות שקובעות דברים בלי לנסות אפילו להוכיח. למשל, הקביעה המוחלטת, שקיצוץ הגירעון בתקציב הממשלה עד לאפס זה דבר –

סגן שר האוצר ד' מגן:

עכשיו זה לא עד אפס אלא עד 1.5%.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בסדר, 1.5%. אתה דיברת על כך שבחוק הקודם מדובר היה על אפס. אבל אני מדברת על כך שאומרים, שעצם הקיצוץ בתקציב, לא חשוב ממה, ממי, באילו תנאים, זאת כבר תרופה בדוקה, ידועה, אחרי זה המשק מבריא מייד. אני חושבת, שזאת גישה מכנית, מונטריסטית, מסתכלת רק על כסף, בלי לנתח, בלי להוכיח שום דבר לגבי התהליכים הכלכליים והחברתיים. הרי אפשר לקצץ מתקציב המדינה. השאלה היא ממה מקצצים. השאלה היא אם מקצצים, למשל, מההתנחלויות או מקצבאות ילדים. השאלה היא אם מקצצים בהטבות המופלגות להון, או מקצצים בבריאות את חצי מיליארד השקלים שמקצצים עכשיו וגובים תשלומים. השאלה היא ממה מקצצים. לכן, הקיצוץ עצמו לא אומר דבר.

דבר שני: השאלה היא על מה הממשלה מוציאה את הכסף שהיא כן מוציאה. אם הממשלה מוציאה כסף ויוצרת תשתית לפיתוח כלכלי, זה דבר אחד, אבל אם היא מבזבזת את הכסף, למשל, על איזה מבצע צבאי שלא מועיל מבחינה צבאית ומביא נזק עצום לתקציב, זה דבר אחר.

כל הכלכלנים המכובדים האלה מתעלמים בכלל מהשאלה על מה מוצא הכסף, במה מקצצים וכו', ועושים את האידיאליזציה, מהקיצוץ כאילו הקיצוץ עצמו זה הפתרון, כאילו אם לא יהיה גירעון זה הפתרון. אני חושבת, שזאת גישה שבאה ליצור דבר אחד בלבד: היא באה לחזק את התביעה החוזרת ונשנית ואת האמירות החוזרות ונשנות, שמה שטוב למשק זה פחות מעורבות ממשלתית.

סאלח טריף (העבודה):

בשביל זה צריך להפחית את הגירעון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני רוצה להביא, ברשותך, רק דוגמה אחת, בעניין הדיור: אומרים שהביקוש לדיור בשנים האחרונות הוא בערך 50,000 דירות בשנה. אומרת הממשלה הזאת, גם הקודמת, שמי שבונה ומי שמחליט כמה לבנות זה רק היזמים הפרטיים. האדונים היזמים הפרטיים החליטו, שב-1996 מספיק לבנות 30,000. זה מה שהם חושבים שהם ימכרו במחירים שהם רוצים למכור. הם בונים רק 30,000. המחירים יעלו, ובשנה הבאה הם יגידו: אולי רק 20,000. איך יכסו את המחסור בדירות, כשכבר מקובל ואומרים שזה המספר – 50,000 דירות? אם הממשלה לא מנצלת את העוצמה שיש לה בתקציב, בשליטה בקרקע, בשליטה במשכנתאות, בשליטה בריבית, בכל האמצעים, בין היתר בתקציב, כדי להביא לבנייה, ואחר כך היא תתפאר בקיצוץ הגירעון, והמחסור בדיור יגדל, מה הועלנו?

לכן אני מתכוונת להצביע נגד הצעת החוק. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור; איננה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד סגן שר האוצר, כשאני שומע את דבריו המאלפים והנכונים של חבר הכנסת מאיר שטרית, אני חש תחושת הקלה; אני סבור שזאת הגישה הנכונה שהממשלה צריכה לאמץ. זאת אומרת, לא צריך לצעוק כשבאות השכבות החלשות לגונן על פת הלחם שלהן, שבה באים לפגוע בעקבות הקיצוצים. לא ייתכן שכל הנטל האדיר שאנחנו רואים בתקציב, הן לגבי מערכת הביטחון והן לגבי המדיניות הממשלתית שהולכת לממן ולהשקיע בהתנחלויות – הרחבת התנחלויות, פריסת מערכת כבישים שם – יהיה מוטל על עיירות הפיתוח והשכבות החלשות והן שיישאו בנטל, וכל המשא-ומתן סביב שכר המינימום יהפוך להיות הדבר שעלול להרוס את כל המשק במדינת ישראל.

לדעתי, הגישה צריכה להיות: לספק יותר מקורות תעסוקה, לאפשר ליותר אנשים לעבוד, ועל-ידי זה למצוא מקורות הכנסה למדינה על-ידי העסקת אותם עובדים, שאחרת יהפכו להיות מובטלים. ושיעורי האבטלה הולכים ועולים. אנו עדים בתקופה האחרונה לא רק לכך שיש האטה ויש אבטלה, אלא אין מדיניות שהולכת להוסיף מקורות תעסוקה.

אני רואה שהמצב הולך ומחמיר במיוחד בסקטור הערבי. היו בממשלה הקודמת ניצנים של שינוי מגמה על-ידי הקמת אזורי תעשייה ביישובים הערביים, שבמשך שנים רבות היתה התעלמות מוחלטת מהם והם הפכו להיות מקלטי לינה. בשעות הבוקר רואים שיירה של כלי רכב שעוזבים את היישוב, ובשעות הערב יש שיירה של כלי רכב שחוזרים ליישוב. והסיבה – העדר מקורות תעסוקה בתוך היישובים האלה. השאלה הנשאלת היא, מדוע במשרד האוצר ובמשרד ראש הממשלה לא קובעים אזורי עדיפות ליישובים האלה; על-ידי כך היו מאפשרים יצירת מקומות עבודה לעובדים ולפועלים. רבות מהנשים ביישובים אלה לא יכולות לצאת למקומות עבודה מרוחקים. כך אפשר היה לחסוך גם את עלות ההסעה. גם שכר העבודה שם לא יהיה מהגבוהים, עלות המוצר תהיה נמוכה, ואפשר יהיה לספק מקורות תעסוקה ולהוריד את נטל האבטלה. כך אפשר יהיה לאפשר לאנשים לחיות ולהתקיים בכבוד.

אבל זה לא מה שקורה. מה שקורה הוא, שאפילו הרשויות המקומיות הערביות נכנסות לגירעון גדול יותר ויותר, מאחר שהן צריכות לספק מן התקציבים הדלים שיש להן גם את צרכי הרווחה והחינוך שהשלטון המרכזי לא מטפל בהם, לא מממן אותם, אלא משליך את האחריות על הרשויות המקומיות, מצד אחד, ומצד שני לא מגבה את החובה המוטלת על הרשויות המקומיות בהקצאת משאבים ותקציבים.

המצב הקיים הוא מצב אבסורדי. אי-אפשר לחשוב תמיד, כי כאשר המצב גרוע בסקטור הערבי, זה טוב ליהודים. זה לא הולך כך בדיוק, לפעמים צריך לחשוב שכאשר לא טוב שם לא טוב גם כאן. זה מוליד תחושה לא טובה. התוצאה בפועל היא אבטלה ועוני, המוליכים תחושת תסכול. זו לא רק תחושה, זה גם צורך בהבטחת הכנסה וצורך בתשלום גמלת אבטלה. בסופו של דבר, כל זה הופך נטל על קופת המדינה וגורם לכך שאנשים אלה אינם יכולים לחיות בכבוד.

לכן אצביע נגד הצעת החוק.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת יהודה הראל איננו. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה. אחריו – אם לא יהיו כל חברי הכנסת שמופיעים כאן, חבר הכנסת בנימין אלון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא במקרה אמרתי בקריאת ביניים, שאם היה מתקיים החוק הקודם, בשנה הנוכחית היה צריך להיות אפס גירעון. ואז מה? ובא לציון גואל?

אני לא מצליח להבין למה כאשר אמנת מסטריכט מדברת על 3%, אתם מדברים על 1.5%. כל פעם יש לכם פטנט: פעם אחת אתם אומרים: כמו בעולם. פעם אחת אתם אומרים: אנחנו עוד יותר חכמים מהעולם.

חוץ מזה, לוקחים פרמטר אחד, יחיד ומיוחד – הגירעון, ואומרים שמסביבו תנוע כל מערכת השמש. למה מסביבו תנוע כל מערכת השמש? החוק הקיים אומר: צריך הפחתת גירעון משנה לשנה. בכמה? יכול להיות בשיעורים הקיימים. יכול להיות פחות. למה אתם צריכים להציג את זה כפי שאתם מציגים את זה כאן? הרי ממילא אם תרצו בשנה הבאה, תגידו לא 2.4% אלא 2.5% או 2.3%. האם הגירעון הוא הפרמטר היחיד? למה לא כתבתם כאן: מסלול הורדת האינפלציה? למה לא כתבתם: שיעור נטל המס?

אדוני סגן שר האוצר, האם רק הגירעון הוא הגורם? אני מסתכל על הטבלה המופיעה בספר התקציב. אתה יודע, אבל אני לא בטוח שכל חברי הכנסת יודעים, כי בשנים האחרונות, להוציא השנה, הגירעון בפועל היה מחצית הגירעון המתוכנן. מה לא עשו בכנסת על המיליארד האחרון. איזה פסטיבל הלך פה, האם להוסיף 200 מיטות סיעודיות. אמרו שאין יותר אפשרות במסגרת התקציב. ופתאום, גירעון מתוכנן של 5% נגמר ב-2.3%; גירעון מתוכנן של 4.8% נגמר ב-4.2%. פה זה מופיע באחוזים, אבל הפערים הללו הם מיליארדים שלדעת המתכננים, לא לדעת האופוזיציה, אפשר היה להשתמש בהם לצרכים טובים.

אני חושב שהמודל הזה שאתם הולכים לאמץ, אדוני סגן שר האוצר, בעצם בנוי על ההנחה הבאה: הפקידים לא סומכים על המיניסטרים, שר האוצר לא סומך על הממשלה, הממשלה לא סומכת על הכנסת, אחד מחשק את השני. זה כמו המח"ט שצריך להזיז חטיבה שלמה.

סאלח טריף (העבודה):

ואם הגירעון יהיה יותר גדול מזה שנקבע בחוק, מה יהיה?

חיים אורון (מרצ):

אני עוד לא יודע. אני אומר, כי התפיסה המונחת ביסוד החוק הזה, כאילו יש מפתח קסם שהוא היקף הגירעון, היא שגויה ביסודה. כאן נכנס הוויכוח הגדול: שר האוצר מופיע בשלושה-ארבעה דיונים של ועדת הכספים ואומר: העיקר שתפחיתו השנה 4.9%, כדי לעמוד ביעד הגירעון. האם אין למשרד האוצר ולממשלה שום עמדה באשר לסדרי העדיפויות בתוך התקציב? זה לא משנה ממה מפחיתים? זה לא משנה על מה מוציאים? זה לא משפיע על צמיחה, על חלוקת הכנסה, על פערים בחברה? זה רק מספר אחד גדול?

אני חושב, שבחוק הקיים יש גם המידה הראויה של סימון מגמה וגם של הגמישות, מה עוד שאין לכם אפילו אומץ לחוקק את זה כחוק-יסוד. אדוני סגן שר האוצר, אם זו כוונת הממשלה, תכבלו את ידיכם לארבע השנים הקרובות ותגידו: חוק-יסוד; לא בשניים נגד שלושה כאן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

למה הממשלה הקודמת לא עשתה זאת?

חיים אורון (מרצ):

יש לי כמה דברים טובים לומר על הממשלה הקודמת. אחד הדברים הטובים הוא, שהממשלה הקודמת לא ראתה בכך כותל מזרח, אלא אחד הפרמטרים של מדיניות ממשלתית, לא המכריע שבהם לטעמי, גם היא הגזימה בהם לעתים, אך לא יותר מזה.

לכן, לא מטעמי אופוזיציה אלא לגופו של עניין, אני נגד החוק הזה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת חיים אורון. אני מזמין את חבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו. חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו. חבר הכנסת תאופיק חטיב – איננו. חבר הכנסת משה גפני – איננו. חבר הכנסת בנימין אלון. אחריו – חבר הכנסת סאלח טריף.

בנימין אלון (מולדת):

רציתי למנוע מהם את הבושה.

היו"ר ח' דיין:

מחובתי לקרוא בשמם.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק הזאת, כמו שהתייחסו אליה כבוד סגן השר ואלה שדיברו אחריו, באה אחרי הצעת חוק הפחתת גירעונות משנת התשנ"ב ואחרי התיקון שכבר נעשה על-ידי הממשלה הקודמת, אבל אני חושב שזה קצת ציניות ולמעלה מכך מצד הממשלה הקודמת. הרי הצעת החוק שהובאה בשנת התשנ"ב היתה בשלהי כהונתה של הממשלה; ממש בסוף תקופת כהונתה. מי שאמורה היתה ליישם אותה ולהגיע אל היעד של אפס גירעון ב-1995 היתה הממשלה שחלפה בשעה טובה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אם מותר לי להוסיף עדות היסטורית: בזמן חיקוקו של החוק, איש בממשלה לא העלה על דעתו שיהיה מהפך פוליטי.

בנימין אלון (מולדת):

בכל אופן אתה רואה שנתנו את המשק בידיהם של אנשי האופוזיציה. עם כל הכבוד, גם לי מפריע שכך מזלזלים בחוק, אבל אסור להם לומר את הדבר הזה. קצת כבוד. מה זה נקרא גירעון בתמ"ג – תוצר מקומי גולמי? הכוונה היא שיש איזה צפי להכנסות. אתם מצפים ל-4 מיליארדים מהחברות שתימכרנה, מצפים לכך וכך הכנסות מחוץ-לארץ. בכך אני מטיל ספק, אבל הממשלה הקודמת כרסמה בכל אופציות ההכנסה האפשריות.

סאלח טריף (העבודה):

למה אתה מתכוון?

בנימין אלון (מולדת):

אגיד למה אני מתכוון.

סאלח טריף (העבודה):

הרי לא היית אז פה.

בנימין אלון (מולדת):

לא הייתי פה, אבל הייתי במדינה הזאת.

סאלח טריף (העבודה):

נראה שלא.

בנימין אלון (מולדת):

אם 14.6 מיליארד, חבר הכנסת סאלח טריף, ניתנו כמחיקה או כפריסה לקיבוצים, כשבתוך ההסדר הזה של מחיקה ופריסה יש קרקעות במיטב הכסף, ששייכות למינהל מקרקעי ישראל, ששייכות למדינה, שהן במרכז הארץ, שהקיבוצים יכולים לספסר בהן – המדינה אינה יכולה לממש את זה כהכנסה, הכנסות המינהל קטנות. הכול תלוי בתוך הפלוטר הזה של 14.6 המיליארדים, שהממשלה הזאת – ועוד קודם לכך, אבל אותה הנהגה – מובילה. זו רק דוגמה אחת.

אני זוכר את הדיבור גבוהה גבוהה, יצא עתק מפי הממשלה לשעבר: הם יעשו סדר עדיפויות חדש, ייבשו את ההתנחלויות. מיליארדים שאנחנו, המתנחלים, עשקנו מאנשי דימונה המסכנים. פתאום ייתנו זרם של כסף. איפה המיליארדים האלו? הממשלה הזאת סיימה בגירעון שאיש לא סיים. היא מביאה את המשק עכשיו, במצב ש-4.9 המיליארדים, שגזרו עלינו גזירות כלכליות במסגרת הזאת – זו רק המנה הראשונה. אין לי ספק. כי אף משק לא יכול, גם לא משק בית. לאזרחים שמקשיבים לי עכשיו זה נשמע כמלים גבוהות. אף אדם לא יכול לתכנן לו "אוברדרפט" גדול כזה על סמך הכנסות שתגענה.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

אני מסיים. למרות כל הביקורת שלי – ולא "פייר" שחבר הכנסת סאלח טריף יהיה פה היחיד שיקלוט אותה – למרות הכול, אני בכל אופן חושב, שסגן שר האוצר צריך לשוב אל אותה שאיפה ראשונית. מה שעכשיו מוצע לנו הוא שונה. שם דובר על 1955 – 0. היתה ראייה כוללת איך מגיעים. נכון שעכשיו אתם מרחיבים את הגירעון ומכניסים בו גירעון יותר אמיתי, ולא רק התמ"ג. אבל גם בו צריכה להיות איזו מדיניות; אני לא יודע אם סנקציות, אבל צריכה להיות איזו מדיניות שמחייבת ממשלה להגיע למצב כזה, שהיא חיה ממה שיש לה, ומעבירה את זה הלאה לאזרחים, שחיים ממה שיש להם, ולא מוסיפים על למעלה מ-190 מיליארד ש"ח, למעלה מ-10 מיליארד ש"ח גירעון, בתקווה לצפי הכנסות. יכול להיות שלא יהיו 4 מיליארדי ש"ח מן המכירות שתהיינה מהחברות וכו' וכו'. תודה.

היו"ר ח' דיין:

עכשיו אתה בגירעון זמן. תודה רבה לחבר הכנסת בנימין אלון. אני מזמין את חבר הכנסת אפי אושעיה – איננו. חבר הכנסת סאלח טריף, בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר האוצר, חברי הכנסת, אני תומך בהצעת החוק הזאת בגלל עמדה עקרונית: הפחתת הגירעון צריכה להיות יעד חשוב מאוד במדיניות כלכלית של ממשלה. לא יכול להיות – כמו שהיה לא פעם – שהיעד הזה לא יושג או לא תהיה איזו תוכנית רב-שנתית, כמו שמוצגת לפנינו, שהממשלה לא תשאף מראש להגיע אליה כדי להגיע להבראה כלכלית, כדי להגיע למצב שבו נוכל לבצע תקציב נכון.

אני שואל רק שאלות שחבר הכנסת חיים אורון שאל לפני. היעד הזה לבדו אינו מספיק. יש דברים נוספים שהממשלה היתה צריכה להביא, ופשוט להתחייב עליהם, כמו הנושא של האינפלציה, ונושאים אחרים שהיו, ודנו בהם שנים רבות בוועדת הכספים; והייתי בוועדת הכספים.

אני חושב, שהממשלה הקודמת, חבר הכנסת בני אלון, עם כל הכבוד, עם כל ההצהרות, עם כל זה שאולי השנה הגירעון הוא קצת יותר גדול ממה שהיה קודם, אבל היו לה הישגים גדולים בתחומים הכלכליים – גם בהורדת האבטלה באופן מאוד מאוד משמעותי, גם בצמיחה הגדולה, שלא היה לה אח ורע בעולם, בתחומים רבים וגם בהגדלת תקציב לנושאי תשתית מאוד חשובים במדינה. היום רק חבר כנסת אחד שביקש קיזוז עמד שלוש שעות על כביש סתום ליד חדרה. היה לנו גידולים מאוד מרשימים בהשקעות. מנין באו ההשקעות האלה אם לא מגביית מסים? אם לא מצמיחה? אם לא ממקורות תעסוקה נוספים לאנשים שהיו מובטלים?

אני אומר את זה משום שאני חושב, שגם השנה, אדוני סגן שר האוצר, יש לי חשש כבד שלא תוכלו לעמוד ביעדי התקציב ולא תוכלו לקבל הכנסות שאתם שמתם לכם למטרה. כבר עתה יש לכם בעיה בהכנסות לקראת סוף שנה זו, בוודאי בשנה הבאה, עם כל האינדיקטורים שיש היום במשק על קצב הצמיחה וכל הדברים הנוספים.

לכן אני אומר, הפחתת הגירעון היא דבר חשוב מאוד, אבל אני מאוד מקווה שהחוק הזה, שהממשלה היום מביאה לנו – היא אכן תעמוד בו.

אני רוצה פשוט לא לשכוח, לנצל את ההזדמנות ולומר לסגן שר האוצר דברים שקרובים ללבו. דיברתי היום עם מנכ"ל משרד הביטחון. ביישובים הדרוזיים היו מתפרות. בגלל הבעיה שנקלע אליה ענף הטקסטיל, המתפרות האלו בבית-ג'ן, בירכא, בג'וליס, בהרבה יישובים, נסגרו. מאות, אלפים, פועלים, פועלות, נפלטו מהענף, ואין שום תעסוקה חלופית. יש היום כמה מתפרות בירכא ובבית-ג'ן – ששם עיקר התעסוקה – שמקבלות עבודה של משרד הביטחון, אדוני. בשנה הבאה, אם לא ייתנו להם, לפי החוק גם כן, העדפה כיישובי פיתוח, וגם זכויות במכרזים – עד 15%, נדמה לי – תהיה לנו בעיה קשה של מאות עובדים ועובדות נוספים ביישובים הדרוזיים, שלא יהיה להם פתרון.

זאת הזדמנות גם לפנות אליך. אני יודע כמה הנושא של עיירות הפיתוח, גם היישובים שלנו, קרוב ללבך. אני חושב שמוטלת עלינו חובה מוסרית לטפל בקטע הזה, כי לא יכול להיות שתהיה קריסה טוטלית של מקור תעסוקתי מאוד מאוד חשוב, שהיה מכניס למשפחות אצלנו תקציב נוסף והיה מסייע מאוד לרמת החיים, שהיא לא מהגבוהות בארץ.

על כן אני מנצל את הבמה הזאת כדי להגיד לאוצר ולמשרד הביטחון, שאנחנו נעמוד על כך שגם במכרזים האלה, לפי החוק, אכן נקבל עדיפות, ותמשיך להיות הזמנה של עבודות ליישובינו, כדי שלא ייפלטו למאגר המובטלים הקשה אצלנו עוד מאות רבות של פועלות ופועלים. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת סאלח טריף. אני מזמין את חבר הכנסת האשם מחאמיד – איננו. אני מזמין את חבר הכנסת אחמד סעד – איננו. אני מזמין את חבר הכנסת נסים דהן; בבקשה. אני לא רואה

מרשימת הדוברים שיש בפני שיש משהו שיכול לדבר, כי הם אינם נוכחים. אם לא יהיה אף אחד, ישיב אחריו סגן השר. בבקשה, שלוש דקות.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ידידי חברי הכנסת, על פניה הצעת החוק הנוכחית נראית הגיונית, יש לה טעם – לצמצם את הגירעון. איך אמר ידידי, חבר הכנסת אורון? – הפעם היה צריך להיות אפס, הלוואי שיהיה בעוד עשר שנים. אבל לפחות זה גם לא יעד של הממשלה.

יש אולי שתי גישות: גישה אחת אומרת, שצריך לנהל את המדינה כמו שמנהלים חברה כלכלית. יש אמנת מסטריכט המפורסמת, שמדברת על 3%. עוד דבר יש באמנה הזאת, ולא דיברו על כך הפעם – היחס בין החוב לתוצר לפי אמנת מסטריכט לא יעלה על 60%, כשבמדינת ישראל הוא כבר 101%. למה לא מטפלים בזה, אינני יודע; כנראה רק במה שנוח.

אם מנהלים את המדינה כמו חברה כלכלית – בבקשה. למה לא מחוקקים חוק שגם יהיו יתרות? כל חברה כלכלית, היעד הראשוני שלה הוא לעשות רווחים; לא רק שלא יהיה גירעון, אלא שיהיו יתרות. אם אין יעד כזה, כנראה אנחנו חורגים או לא רוצים שהמדינה תתנהל כמו חברה כלכלית פרופר, לכל דבר, אלא אנחנו מרשים לעצמנו כבר מראש לעמוד בגירעון. אם אנחנו עומדים בגירעון, צריכות להיות לזה מטרות. אם המדינה רוצה להיכנס לגירעונות – מי ישלם את הגירעונות האלה?

מישהו עשה פעם חשבון? אני בטוח שחברי הכנסת הוותיקים או המנוסים יודעים מהו הגירעון המצטבר של הממשלה. לצערנו הרב, אנחנו מדברים לפעמים מחוסר זמן ומחוסר תשומת לב על הגירעון השנתי: 3%, 2.8%. פעם זה 4 מיליארדים, פעם זה 5 מיליארדים, אולי יותר. אבל מה הוא הגירעון המצטבר? הגירעון המצטבר היום של מדינת ישראל, של עם ישראל בארץ-ישראל הוא – – –

חיים אורון (מרצ):

103 מיליארד. זה מופיע בספר.

נסים דהן (ש"ס):

נכון. זאת אומרת, שכל תינוק שנולד במדינת ישראל, רק יצא לאוויר העולם וכבר הוא חייב 500,000 דולר. הוא עוד לא נולד והוא כבר חייב.

אברהם פורז (מרצ):

מאחר שבמגזר החרדי יש הרבה ילדים, אתם חייבים יותר.

נסים דהן (ש"ס):

אנחנו חייבים יותר מכולם. לכן אנחנו צריכים גם לקבל יותר מכולם, לפחות לכסות את החובות שאחרים יצרו.

האם משהו הביא את זה בחשבון? נכון, צריך לצמצם את הגירעון. השאלה היא למה אנחנו רוצים לצמצם את הגירעון, האם רק בשביל אמנת מסטריכט, כמו שהסביר שר האוצר, או מפני שאנחנו רוצים לבנות חברה טובה יותר?

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת דהן, ב-101% תוצר זה בערך 270 מיליארד שקל.

נסים דהן (ש"ס):

אבל אנחנו מדברים בדולרים.

חיים אורון (מרצ):

270 מיליארד שקל הם 85 מיליארד דולר.

נסים דהן (ש"ס):

חלק את זה ל-5 מיליוני תושבים ותקבל 500,000.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהן, משפט מסכם.

נסים דהן (ש"ס):

הזכירו כאן, שבחוק יסודות התקציב יש מה שנקרא עונשים לחשבים במשרדי ממשלה שיחרגו מהתקציב הממשלתי.

היו"ר ח' דיין:

גם ברשויות המקומיות.

שאל יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת דהן, על-פי החשבון שלי, התינוק הזה חייב 20,000 שקל.

חיים אורון (מרצ):

נכון. זה גם החשבון שלי.

היו"ר ח' דיין:

הוא עוד יכול להתחרט ולא לבוא.

נסים דהן (ש"ס):

אם לפי החשבון שלכם התינוק חייב רק 20,000 שקל, ההערה של חבר הכנסת פורז היא לא נוראה כל כך, אפשר להמשיך בריבוי.

כלפי חשב במשרד רגיל יש עונשים. אנחנו מחוקקים חוק בדבר קיצוץ הגירעון בלי לנקוט שום סנקציות נגד אותו שר אוצר שיחרוג מן הגירעון. נכון שבהערת ביניים אמרתי, העם יעניש אותו. זה היה טוב בשביל הערת ביניים. מה אנחנו עושים כדי שהתפקיד שאנחנו מקבלים על עצמנו יוכל אומנם להתממש? תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן. אני לא רואה באולם את שאר חברי הכנסת שנרשמו לדיון. אני מזמין את סגן שר האוצר, חבר הכנסת דוד מגן, להשיב. בבקשה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, במהלך הדיון נשמעו דברים של טעם בנושאים שצריך בהחלט להרהר עליהם, ואני מאמין כי בוועדת הכספים בוודאי ייתנו את הדעת בצורה מעמיקה יותר על כל מיני רעיונות שעלו כאן.

אבל, נוכח דבריהם של חברי חבר הכנסת שאול יהלום ושל חברי חבר הכנסת חיים אורון, אשר קשרו גם את הצרכים החברתיים למחשבה שאולי כדאי שלא נגביל את עצמנו לירידה בגירעון בתוכנית רב-שנתית, אני רוצה לומר, שההיגיון הזה עומד גם לגבי חוק התקציב. חוק התקציב עצמו הוא מגבילה. אתה מגביל את עצמך בשנה מסוימת, פה בכנסת בהצבעה, ואתה אומר שבשנה פלונית לא תוציא יותר מהסכום שעליו מצביעה הצעת התקציב.

לא כתוב בדברי ההסבר וגם לא אמרתי בדברי, לא הזכרתי את אמנת מסטריכט, גם אם חברי ועדת הכספים שמעו זאת מפי שר האוצר. הזכרתי את תולדות המחשבה בדבר צמצום הגירעון החל משנת 1991. המחשבה המקורית היתה להגיע ב-1995 ל-0% גירעון, והעניין לא צלח.

אבל יש כאן נתון מאלף. ראו נא, חברי הכנסת, בשנת 1992 הגירעון תוכנן ל-6% ולמעשה היה 4.9%. בשנת 1993 הגירעון תוכנן ל-3.2% ולמעשה היה 2.4%. בשנת 1994 הגירעון היה 3%. לאחר שהכנסת תיקנה את החוק ובמקום "סד" של 2.2% קבעה 3%, הביצוע בכל זאת עמד על 2.2%. אלא שבשנת 1995 ובשנת 1996 פתאום השתנתה המגמה, במקום 2.75% הגירעון מתוכנן בשנת 1995, היה 3.2%. ובשנת 1996 במקום 2.5% גירעון מתוכנן, כבר היום אני יכול לומר שעברנו כבר את הסף של 3%, וכבר מדברים על גירעון בין 3% ל-4%. זו הכתובת על הקיר, זאת נורת האזהרה שאומרת שאנחנו חייבים לחזור לתלם, ובחקיקה, תוך לימוד הלקחים מהשגיאות שנעשו בחקיקה בשנת 1991.

בנימין אלון (מולדת):

בשנת 1996 יותר מאשר בשנת 1995?

סגן שר האוצר ד' מגן:

כן.

אני רוצה להזכיר ולהדגיש, הפעם בניגוד לתיקון מס' 1 שדיבר על ירידה הדרגתית בלי לנקוב באחוזים, תיקון מס' 2 אומר, שעד שנת 2001 נגיע ל-1.5%; בחוק המקורי דובר על הגירעון המקומי ללא אשראי, ואילו כאן מדובר על הגירעון הכולל ללא אשראי, ומובן שתוך כדי התאמה. כפי שאנחנו ניסחנו זאת, בשנת התקציב 1997 לא יעלה הגירעון הכולל בתקציב המדינה ללא מתן אשראי על 2.8% מן התמ"ג, והפירוט – כפי שתמצאו כאן.

אני מאמין, כי לאחר כל הלקחים שנלמדו הפעם, בעזרת השם, הזכרתי זאת גם בדברי הפתיחה, נצליח לעמוד באתגר שאנחנו מציבים ביוזעין בפני עצמנו.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגן השר. אני מקווה שכל זה יעמוד אם לא נצטרך, חס וחלילה, הוצאה ביטחונית שלא הובאה בחשבון.

סגן השר מציע להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת הכספים.

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 8

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הפחתת הגירעון (תיקון מס' 2), התשנ"ז–1996, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

שמונה בעד, מתנגד אחד, אין נמנעים.

לא לפרוטוקול, אדוני סגן השר, לפעמים כוחו של בורא העולם לא נשלט בחוקים כאלה, בתקווה; כולנו אומרים, בתקווה.

הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הוראת שעה), התשנ"ז–1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הוראת שעה), התשנ"ז–1996, בקריאה ראשונה. יציג את ההצעה סגן שר האוצר, חבר הכנסת דוד מגן; בבקשה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, כידוע, סביב הצעת החוק המונחת בפני הכנסת מתנהל פולמוס ציבורי לוהט. אני מבקש לשמור על מסורת כללי המשחק בכנסת וכבר להודיע לחברי הכנסת, אשר השקיעו היום הרבה מאוד מאמצים, כי את דברי התשובה וסיכום הדיון שעוד יתפתח כאן הלילה אני אתן רק מחר, בעזרת השם, וממילא ההצבעה תהיה רק מחר, כך שאפשר לנוח קמעא ולחשוב על מאבקים ועל הכרעה בעניין הזה רק מחר.

אני בהחלט מאמין, עם חברי במשרד האוצר, כי יש – – –

היו"ר ח' דיין:

אדוני סגן השר, אני חייב להביא לתשומת לבך, שיש לי כאן הודעה שהתשובה תהיה בשבוע הבא, ולא מחר, כפי שציינת.

סגן שר האוצר ד' מגן:

לא, מחר. כך סוכם בהנהלת הקואליציה.

היו"ר ח' דיין:

טוב.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, ענף ביטוח רכב חובה הינו במובנים רבים ענף ביטוח ייחודי ורגיש במיוחד. ראשית, נקבעה בחוק חובת ביטוח לכל משתמש ברכב. היקף הכיסוי הביטוחי נקבע אף הוא בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, ומכוח החוק האמור נקבעים אף תעריפי הביטוח לכל סוגי הרכב, שהינם תעריפים ממוצעים אחידים ומחייבים. היבט ייחודי נוסף של ענף ביטוחי זה הוא קיומה של קרן סטטוטורית שנועדה לפצות נפגעים שאינם יכולים לתבוע פיצויים מחברת ביטוח, בין בשל העדר ביטוח ובין בשל היות המבטח בפירוק או בניהול מורשה.

תפעול ענף ביטוח החובה בידי חברות הביטוח נשען, מאז חקיקת חוק הפיצויים, על שתי מערכות מגבות המעוגנות בהסכמים בין המבטחים המורשים לפעול בענף. הסדרים אלה מכונים "הסדר אבנר" ו"הסדר הפול". כאן, חברי הכנסת, אני מבקש להפנות אתכם להצעת החוק, לסעיף ההגדרות. בסעיף 1(4) אתם יכולים לראות שכתוב: "אבנר" – איגוד לביטוח נפגעי רכב בעירבון מוגבל; "הפול" –

המאגר הישראלי לביטוחי רכב שליד איגוד חברות הביטוח בישראל, המנהל את הביטוח המשותף למשתמשים ברכב מנועי שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל המבטחים בישראל".

המטרות העיקריות של ההסדרים הנ"ל הן הקטנת החשיפה הכלכלית לכל מבטח בודד לאור הכיסוי הנרחב שנקבע בחוק הפיצויים, וזאת באמצעות מנגנון של "ביטוח משותף", שהוא מהותו העיקרית של "הסדר אבנר", וכן הבטחת אפשרות רכישת כיסוי ביטוחי לכל משתמש ברכב באמצעות "הסדר הפול".

הייחודיות שב"הסדר אבנר" היא העובדה, ש"אבנר" הינו מבטח משותף בכל הפוליסות הקיימות במשק. משמעות הדבר הינה, כי בהינתן שהפרמיה הממוצעת שנקבעת בצו מכוח חוק הפיצויים הינה "נכונה", תאגיד "אבנר", בנושאו בחלק יחסי קבוע מהכיסוי של כל הפוליסות בשוק, הינו בטווח ארוך גוף מאוזן.

שאל ילום (מפד"ל):

איזה חלק הוא מכסה?

סגן שר האוצר ד' מגן:

תיכף אתייחס לזה. אני ממשיך. לקראת חודש יוני האחרון הודיעו כמה חברות ביטוח על רצון לפרוש מ"הסדר אבנר" החל מיום 1 בינואר 1997. חבר הכנסת שאול ילום, אם אכן העניין הזה היה מתממש, מדובר כאן בקרוב ל-40%.

אברהם פורז (מרצ):

"אליהו" הוא 40% מהשוק?

סגן שר האוצר ד' מגן:

לא, יחד עם עוד ארבע חברות.

שאל ילום (מפד"ל):

אני שואל מה היחס בין חברה שמבטחת לבין "אבנר", כמה מכסה "אבנר" מהפוליסה?

אברהם פורח (מרצ):

70%.

סגן שר האוצר ד' מגן:

היחס הוא 30:70. ל"אליהו" יש יחס של 50:50. אבל לגבי "אבנר" זה 30:70.

במקביל הודיעה "אבנר" אף היא, כי לא תחדש את הסכמיה במסגרת "הסדר הפול" עם מבטחים שיפרשו מ"אבנר".

בהקשר זה ראוי לציין, כי כמעט עד המועד האחרון שבו ניתן היה להודיע על פרישה מההסכם, היתה בפני המפקח על הביטוח תשתית עובדתית, כי ההסכם יחודש על-ידי מרבית החברות, ולו לתקופה שתאפשר בדיקה מסודרת של הסדרי תפעול חלופיים לענף ביטוח זה. עוד אנחנו מציינים במשרד האוצר, כי בדיקה זו כבר החלה לפני חודשים מספר מתוך מגמה לקבל ממצאים ראשוניים כבר בתחילת השנה הקרובה, ומהם ניתן יהיה להסיק מסקנות ולו ראשוניות לגבי המשך תפעול הענף בעתיד.

אני רוצה שוב להסב את תשומת לבכם לכותרת החוק – אנחנו מדברים על הוראת שעה. מדובר כאן על שנה נוספת של בדיקת הנושא.

לדעת גורמי הפיקוח המקצועיים במשרד האוצר, הפרישה הצפויה של החברות מ"הסדר אבנר" באופן בלתי מבוקר תערער, בוודאי בטווח הקצר, את דרך ההפעלה הנוכחית של ענף ביטוח רכב חובה, תוך חשש ממשי לפגיעה באינטרס הציבורי ליישום מלא וראוי של ההסדרים שנקבעו לענף זה בפקודת הביטוח ובחוק הפיצויים.

חשש זה מתמקד בפגיעה אפשרית בזמינות הביטוח לכל משתמש ברכב, ללא אפליה ודחייה בלתי סבירים מחד גיסא, ובגידול בעלות הפעלתו של הענף שבהכרח תגולגל לפתחם של המשתמשים ברכב מאידך גיסא.

הפגיעה בזמינות הביטוח יכולה להתבטא, בין השאר, בגידול במספר התאונות שלא יהיה להן כיסוי ביטוחי והפיצוי לנפגעים בהן, למעט הנוהג, יוטל על "קרנית".

אשר לגידול בעלות תפעול הענף – בשל הגדלת החשיפה לחברות הבודדות, שתתבטא בהכרח בהוצאות מוגברות לביטוח משנה למשל, ועקב הצורך בהגדלת ההפרשה ל"קרנית" אשר חשופה, כאמור, לסיכון מוגבר במודל ההפעלה החדש, תגדל עלות תפעול הענף. נוסף על האמור, פרישה של חברות מ"הסדר אבנר", ובוודאי בהיקף של החברות שהודיעו בפועל על פרישה, תערער בוודאות את האיזון של תאגיד "אבנר" על כל המשתמע מכך, עקב הפסקת היותו מבטח משותף בכל פוליסה בשוק ועקב החשש מסלקציה שלילית כלפיו.

לאור האמור לעיל, אנחנו מציעים כי לא ייעשה שינוי בלתי מבוקר בתפעול הענף ויישמרו ההסדרים הקיימים לשנה נוספת, תוך מתן פסק הזמן הדרוש לבדיקה ולגיבוש של הסדרים חלופיים בהתאמה למטרות שקבע המחוקק בהסדרים המיוחדים לענף ביטוח זה.

כאן אני רוצה להוסיף, שאנחנו ניגשים במחשבה ובהרהור שמלווים אותנו. כולנו זוכרים את חוק-יסוד: חופש העיסוק, כולנו יודעים מהי חשיבות הקניין הפרטי, וחשבנו כי האינטרס הציבורי צריך לעמוד לנגד עינינו. איננו מדברים כאן על תיקון דרקוני, איננו מדברים כאן על חוק לדורות, אנחנו מדברים על מתן אפשרות לוועדה – גם פנימית – ולוועדת מומחים חיצונית מחוץ למשרד האוצר ללמוד את כל הלקחים המתבקשים, תוך מניעת הפקרות, חלילה, או התמוטטות של ענף ביטוח רכב חובה בשוק. יש ליתן זמן מספיק במשך שנה כדי שהדברים הללו יובאו בחשבון, יילמדו. כל מה שצריך לקבל תמיכה ועוגנים, יקבל תמיכה ועוגנים, ונשמור כמובן על העקרונות החשובים שאנחנו מרבים להעלות כאן בכנסת.

שאל יהלום (מפד"ל):

האם הממשלה מתחייבת, שמעבר לשנה הזאת, היא לא תבקש הארכה נוספת של שנה ועוד שנה ועוד שנה?

סגן שר האוצר ד' מגן:

חבר הכנסת יהלום, היום ערכנו דיון בנושא הזה במשרד ושאלנו את השאלה הזו ושאלות נוספות. אני רוצה לומר לך בכנות – לא הכרתי את הנושא לפני ולפנים בשנים האחרונות, ניסיתי ללמוד אותו רק לאחרונה. אני התרשמתי מעובדי המשרד וממי שמרכזת את הנושא בפועל, שיש עבודה של ממש מתוך כוונה לתת פתרון במהלך השנה הקרובה. יהיה קשה מאוד לנציג של הממשלה לבוא בשנה הבאה ולבקש ארכה נוספת על עניינים שאנחנו בדרך כלל פה בכנסת לא מסכימים עליהם.

הרי מה אנחנו אומרים? אנחנו חוזרים ואומרים ומדגישים את העקרונות החשובים של חוק-יסוד: חופש העיסוק, וכשאתה בא ומעלה מול העקרונות החשובים של חוק-יסוד: חופש העיסוק דברים שלכאורה סותרים את עקרונות החוק, מאפשרים לך להתמודד עם זה, משום שאתה דואג לאינטרס הציבורי או למה שכתוב בחוק-היסוד – אם יש "פגיעה לתכלית ראויה והיא איננה עולה על הנדרש בנסיבות העניין". זו לשון החוק, נכבדי יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. אני מאמין, שנציג הממשלה לא יוכל לבוא הנה בסוף 1997 ולבקש להאריך את תוקף ההסדר הזה. המבחן נעשה בשנים האחרונות, בחודשים האחרונים; יש שני צוותים – אחד פנימי ואחד חיצוני – אשר לקחו על עצמם לסכם את העניין במהלך שנת 1997. אני לא אומר שאנחנו מרגישים נוח לחלוטין עם התיקון הזה, אבל הוא אילוצו שצריך להתחשב בו.

ההארכה המוצעת של ההסדרים הקיימים מכוח החוק, לאחר 20 שנות פעולה במתכונת זו, אף שיש בה פגיעה מסוימת לכאורה בחופש העיסוק, הרי על רקע החשש הממשי לפגיעה באינטרס הציבורי, כפי שצינו קודם לכן, פגיעה כזו הינה, כלשון החוק, לתכלית ראויה והיא איננה עולה על הנדרש בנסיבות העניין.

חברי הכנסת, מחר, לאחר שנשמע כאן היום את המתדיינים, אבקש להעביר את הנושא לדיון דחוף בוועדת הכספים להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

היום פנו אלי כמה חברי כנסת וביקשו לחשוב על אפשרות של הקמת ועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוקה, חוק ומשפט. אני מודיע, שאם תהיה בוועדת הכנסת בקשה כזאת, לא תהיה מניעה מצד משרד האוצר לתמוך גם בה.

כפי שאמרתי, אדוני היושב-ראש, נשמע היום את הדיון עד תומו, ודברי התשובה וממילא ההצבעה יהיו, ברשותך, מחר.

היו"ר ח' דיין:

תודה, אדוני סגן השר.

אני רוצה להוסיף לפרוטוקול, כי חבר הכנסת משה שחל יעלה מחר, לפני ההצבעה, ויציג את הסתייגותו.

נסים דהן (ש"ס):

זוהי רק קריאה ראשונה, אין הסתייגות.

היו"ר ח' דיין:

סליחה, יאמר את דברו.

אנחנו עוברים לרשימת הדוברים; הרשימה נעולה.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה בניגוד לתקנון. אם השר ירצה להשיב ובתשובתו ירצה לדחות – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת יהלום, זה לא מופיע בתקנון. חבר הכנסת משה שחל ביקש ממני להעלות את דברו מחר לפני ההצבעה. באופן אישי אישרתי.

שאל יהלום (מפד"ל):

אני מבקש לאשר גם לי.

היו"ר ח' דיין:

אתה גם רוצה? גם לך אני מאשר.

שאל יהלום (מפד"ל):

תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

אני מזמין את חבר הכנסת אברהם יחזקאל. חבר הכנסת יונה יהב. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני סגן השר, מערכת הביטוח של "אבנר" המוסדרת נקלעה לבעיה, מכיוון שבאה חברה ואומרת: אני רוצה לפרוש מהקבוצה הזאת ולהציע ביטוח חובה יותר זול ממה שאתם מציעים, ולפתוח תחרות. לכאורה, הממשלה צריכה לומר: אם יש תחרות של קבוצה של חברות שרוצה לפרוש מ"אבנר" ולהציע ביטוח חובה יותר זול לציבור, למה שלא ניתן להן להתחרות? ראה מה קרה בתחום השיחות הבין-לאומיות. השאלה היא, אם אין בזה עוקץ, ואני מניח שיש בזה עוקץ, שאם לא כן החברות האלה לא היו ממהרות לפרוש כשיש להן פה כיסוי של ה"פול" והאחריות ההדדית בין החברות השונות.

כשבודקים את הדברים לגופם – נראה לי, שאולי יש פה דבר מוסתר מהציבור, שלא נחשף, ואני רוצה לפחות לומר אותו. יש לי חשש, שחברה אחת או יותר שפרשו והן מציעות היום ביטוח יותר זול לציבור מציעות ביטוח רק לקבוצת אנשים מובחרת, שתשלם ביטוח נמוך יותר מכיוון שהסיכוי לגנבת מכוניותיהם הוא מלכתחילה יותר קטן; נניח שיש להם חניונים סגורים ומסוגרים, על מנעול ובריה, והמכוניות שלהם לא עומדות ברחוב, לכן יותר קל לשלם ביטוח. מי לידי יתקע שהחברה המבטחת תיצור כלים ואפשרות לעשות ביטוח בחברה האלטרנטיבית לכל מי שיבקש? אם זה יהיה המצב – אולי לא אתנגד לתחרות. אם יהיה מצב שאני יכול להיכנס לכל מקום בארץ ולבטח את המכונית שלי

בין שאני גר בקריית-שמונה, ובין שאני גר בתל-אביב או בהרצלייה, אולי לא צריך לאסור זאת, אדרבה, נראה אותן, שיתחרו, שיורידו מחירים.

אדוני סגן השר, כמי שהיה חבר בוועדת המשנה לביטוח בכנסת שעברה, וכנראה אהיה חבר בוועדה גם בכנסת הזאת, אני אומר לך, שיש הרבה עיוותים בביטוח שמחייבים תיקון יסודי. צעקנו חמס הרבה זמן, אמרנו שצריך בדיקה של הביטוח מחדש. אני לא בטוח שיש הצדקה לתעריף הביטוח של היום, יש שם עמלות מוגזמות של עורכי-דין עד מעל לתקרה; אחוזים גבוהים מאוד מהביטוח הזה הולכים לכל מיני מתווכים באמצע, שאולי אפשר לוותר עליהם.

לכן, אדוני סגן השר, יש אולי היגיון בדאגה שלכם, אבל צריך להבטיח שלא שופכים את התינוק עם המים. בשלב הזה אולי צריך לתת זמן של שנה, ואתמוך בזה. אתם רוצים לכפות על החברות האלה שלא תעזובנה את ה"פול", כשהביטוח ימשיך להיות ב"אבנר", אז ניתן זמן של עוד שנה לממשלה בתנאי אחד: שבאמת תיכנסו בעובי הקורה, ושהמפקח על הביטוח יפסיק לחשוש מכל מיני קבוצות ואינטרסנטים, יטפל בביטוח החובה כדבעי ויקבע שינוי. אני מזכיר לך את ועדת-ברנזון, עם הכללים בעניין – הרי זה היה "שישו ושמחו"; ואפשר לטפל בעניין, זה לא דבר אבוד. אני מניח שאז "פול" גדול שהממשלה אחראית לו יוכל להציע ביטוח הרבה יותר זול ממה שגורם פרטי אחר יוכל להציע וממילא לשבור אותם בתחרות. אם תשאירו את המצב בעינו, גם אם תדחו את הגזירה בשנה וגם אם נתמוך בה, הבעיה תפרוץ בשנה הבאה, אם לא בשנה הבאה – בשנה שלאחריה.

לכן, אדוני סגן השר, אתמוך בבקשה של הממשלה אבל תחת בקשה מכם לעשות בדיקה בעניין ותיקון כדי להבטיח שביטוח החובה יהיה הגיוני וייתן תשובה לאנשים, אחרת שום חברה פרטית לא היתה פורשת מה"פול" הזה. אני אומר בפירוש: אם תיתנו אישור לחברה פרטית לפעול, חובתו של המפקח על הביטוח – יש לו סמכות לכך – לא להרשות לחברה לעשות שום ביטוח אם היא לא תציע ביטוח לכולם. אסור שיהיה ביצוע סקלטיבי ויגידו: את זה נבטח, את זה לא נבטח כי לא כדאי לנו. למשל, הם ירצו לבטח מכוניות פאר אבל לא ירצו לבטח אופנועים. מי שיש לו מכונית פאר אולי ישלם 50% מהתעריף של היום כי יודעים שיותר מסובך לגנוב אותה, אלה ירוויחו ואלה ירוויחו, ומי שישלם – – –

אברהם פורז (מרצ):

זה לא שייך לגנבה, זה שייך לפגיעה ברכוש.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מצטער, אתה צודק. אדם שיש לו מכונית מפוארת וחדשה ישלם אולי פחות ביטוח מאשר אדם שנוסע על אופנוע. חבר הכנסת אברהם פורז, למשל, הם לא יהיו מוכנים לבטח אופנועים. היום, אחרי מלחמה ארוכה בוועדת המשנה – – –

אברהם פורז (מרצ):

גם היום ה"פול" הוא שמבטח את האופנועים המסוכנים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

היום מבטחים אותם בכל חברה באמצעות "פול" שמגובה על-ידי "אבנר". זה קרה אחרי מלחמה ארוכה מאוד, כי לפני כן הם לא הסכימו לבטח כלל, אנשים שילמו 30% יותר מהתעריף דרך ה"פול". היום הדבר הזה לפחות נפתר חלקית. אם חברה כזאת תקום ותגיד: אני לא מבטחת אופנועים, מי שישלם – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

ה"פול" הוא שיתוף של כל חברות הביטוח. גם אם מחסלים את "אבנר" ה"פול" נשאר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אם ארבע חברות שהן 30% או 40% מהשוק יצאו מה"פול" הזה – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

אף אחד לא יצא מה"פול".

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

למה לא? זה מה שסגן השר אמר, יש שני יסודות שצריכים להתקיים – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

אין ויכוח על כך שה"פול" צריך להישאר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אם הם לא שייכים ל"אבנר" הם לא חברים ב"פול", מי יכריח אותם לעשות את זה?

שאלו יהלום (מפד"ל):

ה"פול" זה כל החברות ביחד.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת יהלום, אני מציע לך לבדוק. זה מה שאומר סגן השר, אולי כוונת החברות האלה היא להימנע מביטוחים שהם מסוכנים יותר ולתפוס את פלח הביטוח שהסיכון בו נמוך והם יכולים להציע אותו במחיר יותר נמוך. מי שישלם את מחיר ההפרש עלול להיות הציבור הרחב, שהתעריף שלו יעלה בהכרח כדי לממן את הביטוח המסוכן יותר שיחול על כולם ולא על קבוצה נבחרת.

הי"ר ל' חזן:

תודה לחבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת מיכאל קליינר. חבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת עמיר פרץ. חבר הכנסת אופיר פינס. חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת אברהם שטרן. חבר הכנסת מיכה גולדמן. חבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת פני בדש. חבר הכנסת יהלום, אני מבינה שהיושב-ראש אישר שתדבר מחר. חבר הכנסת אורי אור. חבר הכנסת סילבן שלום. חברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת יהודה הראל. חבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת עמנואל זיסמן. חבר הכנסת אברהם הירשזון. אפשר לעשות חקיקה מהירה מאוד בקצב הזה. חבר הכנסת תאופיק חטיב. חבר הכנסת משה גפני. חבר הכנסת בנימין אלון. אדוני, שלוש דקות.

בנימין אלון (מולדת):

יש לי הדקות של כולם.

הי"ר ל' חזן:

זה לא כל כך פשוט.

אחריו – חברי הכנסת אפי אושעיה, סאלח טריף, האשם מחאמיד ועוד.

בנימין אלון (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חוק-יסוד: חופש העיסוק, וגם לפני שהחוק הזה הופיע, הבג"צים למיניהם דאגו לחופש העיסוק, וכמובן כל אדם רוצה את זה, אני חושב רק שיש תנאים שצריך לשים לב אליהם. מדובר כאן על מיליון וחצי כלי רכב של אנשים שיש להם כלי רכב, שמשלמים פרמיה,

ומדובר על חברת "אבנר" שהיתה בגירעון, לפי הערך של היום – מיליארד ו-300 מיליון חוב. היא נמצאת בתהליך מסוים של הבראה. היא הורידה אותו ל-660 מיליון. על מי יחול החוב הזה?

אברהם פורז (מרצ):

על ה"פול".

בנימין אלון (מולדת):

מי הוא ה"פול" הזה, אני רוצה לדעת. האם "אליהו" או כל חברה אחרת שתפרוש?

אברהם פורז (מרצ):

כל מי שפורש חייב לכסות חובות – – –

בנימין אלון (מולדת):

חייב לכסות את חובו – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

הוא היה שותף – – –

בנימין אלון (מולדת):

האם יש לי הביטחון, או שאני צריך להביע חשש, שכמו שקורה בהרבה מקרים, אבירי חופש העיסוק, חבר הכנסת פורז, יטילו עלי, על משלם המסים, את החוב הזה? האם, באמת, יש לי הביטחון, שתוכנית ההבראה שאני אקטע, נאמר שלא אקבל את הצעת החוק שבעצם מדברת רק על הוראת שעה לשנה, נאמר שלא אקבל אותה, מי לידי יתקע ש-660 המיליון האלה לא ייפלו על משלם המסים?

אני לא מרוצה מזה שבאופן עקיף גם עכשיו יכול להיות שאני מחייב ב-7% יותר או אולי אפילו ביותר אחוזים את משלם האגרה בביטוח חובה, והוא יכול היה לשלם פחות לו היתה תחרות. אדרבה, אבל אני רוצה להתחיל בתחרות חופשית כשהקו מיושר, כשתוכנית ההבראה, או הסתיימה או הגיעה למין צורה כזאת שבאמת "אליהו" שפורש משלם, ל"אליהו" יש חלק קטן, אולי הוא מוכן לשלם. אולי הוא

עשה חישוב כזה שהוא מוכן לשלם את חלקו ולהתחיל בתחרות ואולי לא, אבל הוא חלק קטן מה"פול" הזה.

האם באמת, כל מי שגרם לגירעון – אני לא נכנס עכשיו להיסטוריה, איך נגרם הגירעון הזה, אבל אם, בהצלחה, עושים איזו תוכנית הבראה, וזאת ההערה שיש לי, אדוני סגן השר.

אני בעד החוק הזה כהוראת שעה, כי בכל מצב של חופש עיסוק חייבים לדאוג גם לאינטרס של המדינה, שלא היא תהיה זו שתספוג את הדברים האלה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת בני אלון. חבר הכנסת אפי אושעיה – איננו; חבר הכנסת סאלח טריף – איננו; חבר הכנסת האשם מחאמיד – איננו; חבר הכנסת אחמד סעד – איננו. חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה. ונראה לי שאחרון הדוברים יהיה חבר הכנסת אברהם פורז הערב.

חבר הכנסת יונה יהב, קראתי בשמך, אבל, לדאבוני – – –

יונה יהב (העבודה):

— — —

היו"ר ל' חזן:

לפחות לפני שלוש דקות.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, אני מוכן לוותר לו.

היו"ר ל' חזן:

עד שאתם מסדירים את העניינים, אני אבקש מחבר הכנסת דהן לעלות על הדוכן, תודה. אם חבר הכנסת פורז יתיר – ידבר גם חבר הכנסת יהב. אדוני.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת בראש, חברי חברי הכנסת, אדוני סגן השר, ראשית, אני רוצה לשבח את הממשלה שנקטה צעדים מהירים. אני מקווה שהם גם יבואו לידי סיום עוד לפני שאותה חברה תפרוש ועלול לקרות שם משבר. אני מקווה שגם לזה נתתם את הדעת, מה יקרה אם החוק לא יחוקק עד אז. ב-1 בינואר 1997 תפרוש אותה חברה עם כמה חברות, ואז כל העסק של הביטוח יתמוטט.

אני בטוח שרק טובת הציבור לנגד עיניכם, אבל באותה הזדמנות שאנחנו כבר מטפלים בחוק של ביטוח רכב חובה – הזכיר קודמי, חבר הכנסת שטרית, וגם לי יש הרבה הערות, אם כבר נותנים את הדעת – אולי זאת ההזדמנות לתקן את חוק ביטוח הרכב בצורה כזאת, שלנהג המעורב תהיה יותר מעורבות בתשלום של הנזק שהוא גרם? היום, לצערנו הרב, הוא לא נושא בזה כמעט, אלא אם הוא עבר עבירה פלילית או עבירת תעבורה – והוא יועמד למשפט. אבל אם לא היתה עבירת תעבורה, או שהוא לא ביצע עבירה פלילית, הוא יגרום נזק אדיר וכמעט לא יישא בו חוץ מההשתתפות העצמית שיש לו בנזקים.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

פה מדובר רק על נזקי גוף.

נסים דהן (ש"ס):

אני מדבר על נזקי גוף. אני חושב, שכדי לצמצם את תאונות הדרכים – –

היו"ר ב' חזן:

זה הרבה.

נסים דהן (ש"ס):

– – חייבת להיות מעורבות רבה יותר של הנהג, שהוא ירגיש את הנזק שהוא עשה. אומנם, הוא רכש ביטוח, ולזה, בעצם, הביטוח נועד, אבל היום הביטוח הזה הוא כמעט חוק ביטוח בריאות ממלכתי. זה חוק ביטוח ממלכתי. זה ביטוח חובה, רק המחירים גבוהים. אולי כדאי שביטוח החובה הזה ייקרא חוק ביטוח חובה ממלכתי, כמו שיש חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כיוון שכל הנושא הזה מאורגן כמערכת ממשלתית או ממלכתית, ליתר דיוק. צריך לתת את הדעת גם לנקודה הזאת.

כל זמן שאין קשר בין המעשה לתשלום – הנהיגה, כולנו יודעים באיזה מצב היא נמצאת. כמו כן, מערכת הכבישים במדינת ישראל, לצערנו הרב, התאונות רק מתרבות, אינני רואה צמצום בהן, הנזקים אדירים, וזה חלק מהחינוך של הנהג הישראלי כדי שהוא יהיה אחראי למעשיו. כל זמן שהוא

לא רואה קשר בין הנהיגה הפרועה שלו לתוצאות, על-ידי זה שהוא יצטרך לשלם לפחות עבור חלק מהנזקים שהוא גרם – בעבר היה דבר כזה, שאם הוא היה אשם, היו מגלגלים עליו את כל החובות; אני עוד זוכר את התקופה הזאת. ואז בא החוק הזה של ביטוח חובה כדי לחסוך את כל ההתדיינות בין הנהג האשם באשר לפיצויים שהוא היה צריך לשלם, או לא היה צריך לשלם אם הוא לא היה אשם. אבל תיקנו זאת בצורה כזאת, שהיום אין שום קשר בין הנהג למעשה.

צריך לחשוב בהזדמנות הזאת שנקרית לפנינו, להיכנס בעובי הקורה של הביטוח ולהטיל חובה גדולה יותר על הנהג. זה יהיה, אולי, כלי אחד מכל הכלים שאנחנו צריכים לנקוט לריסון הנהג הישראלי או הנהג בכלל, כיוון שתאונות הדרכים נהיו, לצערנו הרב, מכת מדינה, וכמו לגבי מזג האוויר, שרק מדברים עליו, לצערנו הרב לא עושים שום דבר כדי למנוע אותן, כי אנחנו חושבים שאי-אפשר. אני חושב שאפשר וצריך לעשות, ואני בטוח שאם נעשה כמו בכל הדברים – כי כאשר עושים מעשה ונכנסים בעובי הקורה – מצליחים. תודה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת נסים דהן. חבר הכנסת יונה יהב, בבקשה, ולמען הסדר הטוב אני אקרא את השמות הבאים: חבר הכנסת סאלח סלים, חבר הכנסת שלום שמחון וחבר הכנסת אברהם פורז.

יונה יהב (העבודה):

תודה רבה, גברתי היושבת-ראש, שאפשרת לי לדבר מחוץ לסדר – – –

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אל תגיד את זה – – –

היו"ר ל' חזן:

אל תגיד את זה; תגיד תודה וגמרנו. זאת שעת לילה מאוחרת יחסית.

יונה יהב (העבודה):

זאת גם הזדמנות יוצאת מן הכלל לברך את סגן שר האוצר, ידידי חבר הכנסת דוד מגן, ואני בהחלט, גם כאיש אופוזיציה, מצטרף לברכות של חברי חבר הכנסת דהן על כך שהממשלה נזקקה לעניין במהירות, ביעילות ובהרבה תבונה. ראוי להגיד זאת גם ממעמד זה.

אני בא ואומר את הדברים הבאים, ואני אומר אותם גם כמי שהשכלתו משפטית – – –

היו"ר ל' חזן:

סליחה, רק רגע, חבר הכנסת יהב. יש ויכוח לגבי ה"פול" בשורה האחרונה.

יונה יהב (העבודה):

דווקא שלושה מחברי. חוק-יסוד: חופש העיסוק איננו חוק אבסולוטי; יש לו מגבלות, והמגבלות האלה שתושתנה עליו הן פועל יוצא של טובת הציבור. זאת נקודה ראשונה.

נקודה שנייה, ראוי לנתח היטב היטב. כשחברה פורשת מ"פול" כזה ומספרת לקהל וזורה בעיניו מלים מהסוג של "הוזלת שירות", שבהחלט נפלות על אוזן כרויה, צריך לבדוק, בדיוק, את הנתח של החברה בשוק הביטוח, את הפריסה שלה בארץ, היכן היא מבטחת יותר, היכן היא מבטחת פחות, האם בכפרים הערביים היא שולטת בשוק, האם במרומי אחוזה והכרמל היא שולטת בשוק, אם כן למה, מה זה תיק ביטוח טוב, מה זה תיק ביטוח פחות טוב.

מכאן אני בא ואומר, שהפועל היוצא של האמרות האלה, שאני זורק אותן לחלל האוויר, מביא אותי לומר, שהחוק הזה או התקנה הזאת של ביטוח חובה וכל הרעיון שבבסיס הקמתה של קרן "אבנר" הם, בהחלט, גישה סוציאלית מדרגה ראשונה.

באותה הזדמנות אני גם רוצה לומר מלים מספר לאנשים שמנהלים את הקרן וגם לאלה שמנהלים את חברות הביטוח ויושבים ביציע. קשה לומר, שאזרח שנזקק לשירותים שלכם, אתם נותנים לו אותם בחפץ לב או בלב פתוח. אני, כעורך-דין, יודע, שכמעט ב-98%, אם לא ב-99% מהמקרים, צריך להיזקק לעורך-דין כדי לקבל מכם תשובה משביעה רצון בתאונות שמתרחשות ממש בתום לב ומזכים את האיש לקבל את מה שמגיע לו על סמך פוליסת הביטוח.

אני מבקש, שבדיוק באותה נדיבות לב שאתם מושיטים לנו את היד ומקבלים את הפרמיות שלנו, אתם גם תשלמו את מה שמגיע לנו אם אכן זה מגיע בדיון, ולא צריך תמיד להיזקק למערכות המשפט כדי להביא אתכם לשלם לאזרח שנזקק ואכן מגיע לו; המצב לא תמיד כך, וחבל. תודה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת יהב. חבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת שלום שמחון. חבר הכנסת בייגה שוחט. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אגב, אולי כדאי להדגיש, שלפעמים החקיקה החשובה ביותר נעשית דווקא בפורום מצומצם.

יונה יהב (העבודה):

ואיכותי.

הי"ר ל' חזן:

בהחלט; איכותי, ודין מהותי. אז כדאי אולי להזכיר את זה. אדוני, בבקשה.

אברהם פורח (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שלהצעת החוק הזאת אין מקום, ואני מתפלא שמשרד האוצר בהנהגה הנוכחית שלו מביא לפנינו הצעת חוק כזאת.

ביטוח החובה לרכב, כמו כל ביטוח אחר, הוא ביטוח של פרמיה, סיכונים, סיכויים ומבטחי משנה. אין שום שוני בין חברת ביטוח שיש לה ענף חובה ברכב, לבין זה שיש לה ביטוח אחר ברכב, לבין זה שהיא מבטחת מפעלים נגד אש ומבטחת נגד תאונות עבודה ומבטחת ביטוח חיים או כל דבר אחר. באופן אקטוארי עושים את החשבון, בודקים את הסיכונים, עושים ביטוחי משנה ומבצעים את הביטוח.

מה שקורה בסיטואציה כזאת, שאנחנו נמצאים בה, הוא שבעצם יצרו מונופול בענף ביטוח החובה. כתוצאה מהמונופול הזה אין תחרות. כתוצאה מזה שאין תחרות, בסופו של דבר, מישהו נהנה. אני אגיד לכם מי נהנה – חברות הביטוח נהנות. מדוע הן נהנות? משום שאת הרווחים משאירים בחברה, את ההפסדים מכניסים ל"אבנר".

בכנסת הקודמת היתה הצעת חוק שהגיעה גם לוועדה משותפת לוועדת החוקה ולוועדת הכספים; היה לי הכבוד להיות בין חברי הוועדה, ובמשך ישיבות רבות וארוכות ניסו לשכנע אותנו – גם כן בהצעת חוק ממשלתית – שאחת הדרכים להקטין את הגירעון של "אבנר" היא להקטין זכויות של מבוטחים. היו שם כמה דברים שחלק היו גם נכונים. בחלק מהדברים פשוט רצו שאדם שניזוק לא יקבל למעשה את מלוא הפיצוי. לדוגמה, הוצע שאנשים צעירים, שנמצאים בתחילת דרכם, או חיילים, יקבלו לפי השכר הממוצע, אף-על-פי שחייל שמשרת בצבא יכול להיות גם מהנדס מחשבים שהיה בעתודה, ובצבא הוא היה אמור לקבל פיצויים לפי השכר הממוצע או לפי תקרות אחרות. היו עוד דוגמאות מעין אלה.

צריך להבין, שאין קשר בין המלים "אבנר" ו"פול". אכן צריך להיות "פול" שבו ישותפו כל חברות הביטוח, ואם הן לא רוצות לחייב אותן, משום שאסור שיהיה מצב שבו יש חובה לפי חוק לבטח ויש אנשים בלי ביטוח, גם אם הביטוח הוא קשה; אם הביטוח הוא קשה והסיכון מסוכן – אכן יש הצדקה לגבות פרמיה יותר גבוהה. בעיני, אם יקבעו מצב שיש בו מה שקוראים "מאלוס" – זאת אומרת, אדם שהיה מעורב בתאונת דרכים צריך לשלם פרמיה יותר גבוהה, גם עם ביטוח החובה בשנים שלאחר מכן, דבר לגיטימי בעיני. אז בואו לא נערבב את העניין של ה"פול". הפול צריך להיות קיים על מנת שכל אדם יוכל להשיג ביטוח.

עכשיו אנחנו מגיעים לפרשת "אבנר". "אבנר" קיימת מכוח הסכם בין חברות ביטוח – הסכם וולונטרי, הסכם שהיה לחמש שנים, ואחר כך התחדש. איך בכלל מדינה שבאה במערכת הסכמית ובחוק ורוצה לכפות המשך הסכם? לא יקרה שום אסון אם ב-1 בינואר יתחילו – – –

סגן שר האוצר ד' מגן:

צר לי, "אבנר" הוקמה כמה חודשים לפני חיקוקו של חוק פיצוי לנפגעי תאונות ולצורך החוק.

אברהם פורז (מרצ):

זה לא עניין שבחוק. אני רוצה לומר לך מדוע. אדוני סגן השר, מאחר שחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים שינה את המצב המשפטי במובן זה שבעבר היתה חובה להוכיח אחריות – אני זוכר את השנים שלי כעורך-דין מתחיל, שבתיק נזיקין בתאונת דרכים, קודם כול היית צריך להוכיח שהקליינט שלך הוא הניזוק ושהוא לא התרשל ושמוטלת אחריות על הצד השני. רק אחרי שהצלחת להוכיח אחריות של הצד השני, התחילו לדבר אתך על גובה הפיצוי. רצו לשבור את העניין הזה. מאחר שלא ידעו איפה זה נעצר, היה איזה פחד של כולם בגלל הבלתי-נודע, ואז היתה איזה מין התלכדות של העניין הזה של "אבנר". החוק לא שייך ל"אבנר". אפשר היה להפעיל את חוק הפיצויים גם בלי "אבנר". רק שאז העניינים האקטואריים לא היו כל כך ברורים. היום שזה כבר 20 שנה – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

חוקק חוק מתוך סכנה שיכול להיות שתהיה התמוטטות, הלכו ועשו את "אבנר". אחרי 20 שנה – – –

אברהם פורז (מרצ):

בסדר, נכון. אז כולם היו מבוהלים עד מוות, אז עשו את "אבנר". חמש שנים עשו את "אבנר", אם זיכרוני אינו מטעני. בינתיים כולם יודעים פחות או יותר אקטוארית במה מדובר. כבר אין הפחד הזה. מי שלא רוצה לעשות ביטוח חובה לרכב – כל הכבוד לו; חברת ביטוח שלא רוצה לעסוק בענף הזה – זכותה. אני מניח שיהיו חברות שירצו לעשות את זה, והמפקח על הביטוח בהחלט יכול לבדוק אם יש ביטוחי משנה בחוץ-לארץ, אם יש כיסויים כדי שהחברה לא תפשוט את הרגל. מה רע אם תהיה קצת תחרות בעניין הזה?

מובן שכל אלה שהיו שותפים ב"אבנר" חייבים לכסות את תביעות העבר. הרי ברור – הם גבו פרמיות. מובן ש"אבנר" תצטרך להתקיים עוד איזו תקופה כדי לסלק את כל תביעות העבר, אבל אני לא רואה שום סיבה שבעולם מדוע ב-1 בינואר 1997 מי שרוצה למכור ביטוחי חובה לרכב, לא ימכור אותם במחיר זה, במחיר אחר, במחיר דיפרנציאלי.

לכן החוק הזה גם בעיני איננו עומד במבחן חוק-יסוד: חופש העיסוק. לדעתי, הוא עלול להיפסל על-ידי בית-המשפט. אבל מה לי בית-המשפט; אני חושב שהחוק רע ולא צריך לתמוך בו. תודה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אברהם פורז.

חברי הכנסת, נותרו שני דוברים בלבד בנושא זה – חבר הכנסת שאול יהלום וחבר הכנסת משה שחל; שניהם ידברו מחר. תינתן תשובת סגן השר ותיערך הצבעה.

אנחנו סיימנו את סדר-היום. הישיבה הבאה של הכנסת תהיה מחר, יום ג', בשעה 16:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:48.